Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor
Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revistă a profesorilor de religie din judeţul Bihor

Anul II, Nr. 3 – ianuarie 2011

Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor

Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revistă a profesorilor de religie din judeţul Bihor

Apare cu binecuvântarea

Preasfinţitului Părinte Sofronie,

Episcopul Oradiei

ISSN 2069 - 3370

Oradea

2011

COLECTIVUL DE REDACȚIE:

Preşedinte de onoare:
Preasfințitul Părinte Sofronie Drincec, Episcopul Oradiei

Preşedinte:
Pr. Prof. Florin Negruțiu

Secretar:
Pr. Prof. Dorel Leucea

Membri:
Prof. Mariana Bojan
Prof. Călin Perțe
Prof. Diana Nichita

„A educa înseamnă a cultiva curăţenia sufletească şi buna-cuviinţă a copiilor şi tinerilor, a-l creşte pe copil moral şi în evlavie, a avea grijă de sufletul lui, a-i modela inteligenţa, a forma un atlet pentru Hristos; pe scurt, a te îngriji de mântuirea sufletului lui. Educaţia este asemenea unei arte: artă mai mare decât aceasta nu există, pentru că, dacă toate artele aduc un folos pentru lumea de aici, arta educaţiei se săvârşeşte în vederea accederii la lumea viitoare."

(Sfântul Ioan Hrisostom)

Lizzy Card

Cuprins:

Gomboş Stelian (Ministerul Culturii şi Patrimoniului Național)

Despre rugăciunea lui Iisus şi impactul acesteia asupra lumii postmoderne şi secularizate de astăzi 6

Baidoc Laura (S08 *Constantin Șerban* Aleşd)

In Memoriam: Înalt Preasfințitul Bartolomeu Anania (1921-2011) 17

Matiu Florin Cornel (Colegiul Național *Arany Janos* Salonta)

Cuvânt de învățătură 22

Costea Mihaela (Liceul de Artă Oradea)

Cu sinceritate, despre semănători şi pământ 24

Ciocănel Cristina (Școala cu clasele I-VIII *George Enescu* – Năvodari, jud. Constanța)

Rolul evaluării la disciplina Religie Ortodoxă 26

Balogh Florica-Marioara (Liceul Teoretic *N. Jiga* Tinca)

Rolul familiei în educarea religios-morală a copilului 28

Nojea Traian (Şcoala cu cls. I – VIII, Drăgeşti)

Hristos în Vechiul Testament (încercare de soteriologie vechitestamentară) 39

Fărcuț Dan Adrian (Școala cu clasele I-VIII Nr. 16 Oradea; Liceul Teologic Ortodox *Episcop Roman Ciorogariu* Oradea) :

Substanța biblică a rugăciunilor Bisericii 48

Sonea Alin (Liceul Teologic Ortodox *Episcop Roman Ciorogariu* Oradea)

Contribuția Mitropolitului Sofronie Miclescu la evenimentul Unirii Principatelor Române 53

Baidoc Laura (S08 *Constantin Şerban* Aleşd)

Teoria inteligențelor multiple 65

Cadar Ioan (Colegiul Național *Mihai Eminescu* Oradea)

Rolul familiei în educația religioasă a copiilor 72

Poezii 77

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „*Dascălul creştin*” 81

Despre rugăciunea lui Iisus şi impactul acesteia asupra lumii postmoderne şi secularizate de astăzi

Drd. Stelian Gomboş

Ministerul Culturii şi Patrimoniului Național

Moto:

„Rugăciunea lui Iisus face din inima fiecăruia o chilie monahală unde se află „singur cu Singurul”, în tăcere. Nevoitorul învață să tacă. Dar tăcerea creştină nu poate fi despărțită de un cuvânt mereu reînnoit. La un moment dat, cel tăcut, isihastul, primeşte harisma cuvântului de viață, care merge de la inimă la inimă, cuvântul – sămânță”.

(Olivier Clement)

Astăzi, a vorbi despre rugăciune, într-o lume în care avem atât de multe alte preocupări mult mai „palpabile şi mai rentabile”, constituie, de cele mai multe ori, un „nonsens” datorită gândirii noastre foarte pragmatice în urma căreia aşteptăm, în cel mai scurt timp, lucruri şi rezultate foarte „concrete” şi foarte „eficiente”!... Pentru foarte mulți dintre noi cei aşa zişi credincioşi a ne ruga înseamnă a depune un efort prea mare şi pentru o lungă durată (de fapt ar trebui pentru toată viața) pentru care noi nu prea avem timp sau, mai bine zis, nu reuşim să ne facem suficient timp!... Ne comportăm, în acest fel, în raport cu rugăciunea fiindcă, foarte mulți dintre noi, nu (re)cunoaştem autenticul motiv şi scop al viețuirii noastre pe acest pământ!...

În altă ordine de idei, nevoia de rugăciune a omului credincios este în afară de orice îndoială. Cu cât este mai puternică credința, cu atât este mai puternică şi nevoia sa de rugăciune. Dar în societatea de astăzi constatăm o slăbire a credinței. Prin urmare şi un fel de indiferență față de rugăciune. Poate că noțiunea de societate secularizată nu indică, totuşi, o societate total necredincioasă, ci o societate în care majoritatea membrilor nu mai practică rugăciunea decât foarte rar, în momente excepționale.

„Pentru cel care doreşte să-şi mențină vigoarea credinței prin rugăciune se pune, astăzi, o dublă problemă: aceea de a-şi apăra credința împotriva influențelor nefaste a unui mediu slăbit în

credință şi aceea de a apăra practica rugăciunii în cadrul unei societăți care a pierdut în mare parte uzul rugăciunii. În timp ce omul de odinioară găsea în mediul social un factor prin care îşi întărea credința şi practica rugăciunii, astăzi acest mediu este un factor de răcire, un factor împotriva căruia cel care vrea să-şi mențină credința şi rugăciunea trebuie să se apere." – ne relatează Părintele Dumitru Stăniloae în lucrarea sa „Rugăciunea lui Iisus şi experiența Duhului Sfânt".

Astăzi omul credincios trebuie să caute într-o mare măsură el însuşi motivații care să-i poată susține credința şi propria sa practică a rugăciunii. Şi tocmai acest lucru ar putea face credința sa mai profundă şi rugăciunea sa mai fierbinte, dat fiind că, într-o mare măsură, ele nu mai sunt susținute de mediul social. Prin urmare, omul care reuşeşte să-şi întărească credința şi rugăciunea prin motivații personale, reflectate, poate deveni el însuşi un focar pentru întărirea credinței şi înnoirea rugăciunii în mediul său social. Prin aceasta el poate ajuta societatea să iasă din viața superficială, saturată de continuă plictiseală şi permanentă monotonie, care sunt două din cauzele slăbirii credinței şi a rugăciunii; cu alte cuvinte – spune tot Părintele Stăniloae în aceeaşi lucrare – el poate ajuta să regăsească un conținut mai substanțial, să-şi întărească rădăcinile adânci înfigându-le într-o mai mare profunzime a vieții, fără de care existența umană este de o uniformitate monotonă şi lipsită de semnificație.

O trăsătură caracteristică a acestei societăți este aceea că omul se simte în ea mult mai singur decât în societatea de ieri în care nu lipsea preocuparea pentru Dumnezeu. Credinciosul simte astăzi nevoia de a se ruga poate mai mult decât în trecut, pentru că prin rugăciune se salvează de singurătatea care este atât de greu de suportat. „El găseşte în rugăciune mijlocul de a fi în comuniune cu Dumnezeu. Îl are în rugăciune pe Dumnezeu Însuşi în dialog cu el prin toate lucrurile şi el însuşi Îl vede şi Îl înțelege pe Dumnezeu prin toate. Cel ce se roagă ia cunoştință de rădăcinile sale în realitatea personală, infinită a lui Dumnezeu şi nu se lasă pradă valurilor superficiale ale vieții, ale unei vieți închise doar în orizontul pământesc. Îşi poate umple viața cu un conținut infinit" – susține acelaşi părinte în aceeaşi lucrare.

În altă ordine de idei, dacă ar fi să vorbim puțin despre volumul cel mai renumit şi mai important ce descrie rugăciunea - *Filocalia*, adică iubirea de frumos, vom pomeni de fapt, despre drumul evanghelic al împlinirii poruncilor Domnului nostru Iisus Hristos. Împlinind zi de zi, ceas de ceas, poruncile lui Iisus Hristos din Sfintele Evanghelii, creştinul se va afla pe un drum al despătimirii, un drum care se dovedeşte a fi un urcuş către o frumusețe negrăită a iubirii dumnezeieşti pentru ființa umană. Foarte important este faptul că mulți au pornit pe acest drum, au reuşit să biruiască propriile patimi şi să se „răneasscă" în final de către această frumusețe divină. Mulți dintre cei care au reuşit să parcurgă acest urcuş tainic, au lăsat în scris multe referințe şi elemente din propria lor experiență, spre ajutorul şi folosul duhovnicesc al celor ce se încumetă la acest binecuvântat drum. Una din principalele coordonate alea cestui urcuş spiritual este

rugăciunea neîncetată, iar condițiile prin care primii creştini şi mai ales primii care au ales punerea în practici a poruncilor lui Iisus Hristos, departe de zgomotul lumii, au determinat ca rugăciunea neincetată să ia forma: *„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu miluieşte-mă pe mine, păcătosul”*. Această rugăciune a devenit o armă pentru cel angajat şi ancorat în urcuşul duhovnicesc, oa armă pe care o putea folosi în toată vremea şi în tot locul, unde se afla ori viețuia.

Aşadar, în Ortodoxie se practică o formă de rugăciune permanentă, rugăciunea inimii sau a minții pe altarul inimii ori a sensibilității pline de iubire şi de milă în care se află Iisus Hristos cu iubirea şi cu mila Sa. Este adevărat că în această rugăciune pare că cerem mila lui Iisus Hristos numai pentru persoana noastră: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul”. Se pare, aşadar, că prin aceasta ne interesăm doar de noi înşine. Dar în măsura în care mă consider păcătos, în mod sigur mă gândesc la toate păcatele pe care le-am săvârşit față de Dumnezeu şi față de frații (semenii) mei, deci mă rog, în virtutea dorinței de realizare a comuniunii, şi pentru relații mai bune cu aceştia sau pentru ca ei să nu rămână pentru totdeauna afectați de nedreptățile mele față de ei. În acest sens, Sfântul Isaac Sirul spune: „Cel care, pomenind pe Dumnezeu, cinsteşte pe tot omul, află ajutor de la tot omul prin voința cea ascunsă a lui Dumnezeu. Şi cel ce îl apără pe cel nedreptățit Îl are pe Dumnezeu luptând pentru sine. Cel ce-şi dăruieşte brațul său spre ajutorul aproapelui primeşte brațul lui Dumnezeu în ajutorul său”.

Rugăciunea este, deci, un factor de însănătoşire şi întărire spirituală a ființei mele, dar şi o însănătoşire şi consolidare a coeziunii sociale într-un plan mai profund. Cel ce se roagă îi are pe ceilalți în inima lui iar ei simt aceasta şi vin spre el. Sfântul Serafim de Sarov a spus: „Împacă-te cu Dumnezeu şi mulți oameni vor veni să se împace cu tine”. Reproducând aceste cuvinte, Arhimandritul Gheorghios Kapsanis – Egumenul Mănăstirii Grigoriu din Sfântul Munte Athos mai adăuga că: „În tradiția isihastă a Bisericii se observă că pe măsură ce Părinții care se împăcau cu Dumnezeu şi se afundau în pustie, mulțimi tot mai numeroase veneau la ei pentru binele lor”. Rugăciunea lui Iisus – *„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul”* – se poate rosti oricând şi oriunde, potrivindu-se la fel de bine şi nevoitorului din pustie, şi creştinului care viețuieşte în tumultul cetății. Căci amândoi poartă acelaşi război nevăzut, cu aceleaşi „duhuri ale răutății” (cf. Efes. 6, 12), şi amândoi au trebuință de aceeaşi armă nebiruită: Numele lui Iisus pentru care ambii trebuie să se „roage neîncetat” deoarece au de atins aceeaşi țintă: - a mântuirii sufletului şi a trupului.

Problema care a frământat spiritualitatea răsăriteană se rezumă la această întrebare: Cum să te rogi neîncetat? Cum să fii nu doar un om care participă în fiecare duminică sau mai des la Sfânta Liturghie, la Slujba Euharistică, ci, potrivit îndemnului paulin citat mai sus să fii un „om euharistic?” Nu doar un om care sfinţeşte timpul, rugându-se la principalele „ceasuri” ale zilei ci un „om liturgic”, capabil să sfințească fiecare moment. Un răspuns potrivit ar fi să faci totul având

sentimentul prezenței lui Dumnezeu, fiind cu recunoştință față de El şi cu dragoste şi grijă față de aproapele. „În orice gând sau faptă prin care sufletul aduce închinare lui Dumnezeu, el se află cu Dumnezeu” – spune Sfântul Macarie cel Mare. Rugăciunea neîncetată, potrivit Sfântului Maxim Mărturisitorul, „este să-ți sileşti sufletul către Dumnezeu, cu multă evlavie şi cu multă dragoste…, să te încredințezi lui Dumnezeu în toate faptele şi în tot ce ți se întâmplă”.

Unul dintre interlocutorii Pelerinului rus îi explică acestuia că rugăciunea lăuntrică este celebrarea însăşi a vieții şi a universului, entuziasmul care poartă toate lucrurile către plenitudine şi către frumusețe şi că este de datoria omului să descătuşeze acest suspin universal al Duhului. Părintele Stăniloae spunea, tot aşa, că trebuie să primim lumea ca pe un dar al lui Dumnezeu, pe care toți laolaltă să I-L înapoiem, după ce am pus pe ea pecetea iubirii noastre creatoare. Toate acestea sunt adevărate, toate sunt importante. Dar dacă nu vrem să rămânem în stadiul de bune intenții, ne trebuie o unealtă prin care să le putem pune în practică. Iar aceasta este rugăciunea lui Iisus. Şi pentru aceasta trebuie să pornim la drum căci orice destin creştin este un pelerinaj către „locul inimii”, unde Domnul ne aşteaptă, către care ne atrage. Călătoriile nu fac decât să exprime, să înlesnească, prin întâlnirile prilejuite, prin înrâuririle resimțite, această călătorie lăuntrică. Căutăm omul, oamenii care să ne dea „cuvinte de viață”, care să ne trezească la ceea ce ne este cel mai apropiat şi totuşi atât de departe… Iată, Pelerinul a întâlnit un astfel de om: „Am intrat în chilia lui, iar bătrânul mi-a spus: „Rugăciunea lui Iisus lăuntrică şi neîncetată este chemarea continuă şi neîntreruptă a Numelui lui Iisus, cu buzele, cu inima şi cu mintea, având simțământul prezenței Sale, oriunde şi oricând, chiar şi în timpul somnului. Ea se exprimă prin cuvintele: Doamne Iisuse Hristoase miluieşte-mă. Cel care se obişnuieşte cu această chemare dobândeşte o mare mângâiere şi nevoia de a o rosti mereu. După câtva timp, nu mai poate trăi fără această rugăciune, care curge în el de la sine, pretutindeni, mereu” – conform relatărilor din cartea „Povestea unui Pelerin”. „Doamne Iisuse Hristoase” sau „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu”, se spune odată cu inspirația. „Miluieşte-mă” sau „Miluieşte-mă pe mine, păcătosul” o dată cu expirația. Aceasta se face odată cu lepădarea de sine, din dragoste. Astfel vom ajunge a vorbi de rugăciunea neîntreruptă.

La unii mari Părinți Duhovniceşti rugăciunea lui Iisus devine „spontană”, „neîncetată”. Chemarea Numelui Său se identifică cu bătăile inimii. Ritmul însuşi al vieții, respirația, bătaia inimii, este ceea ce se roagă în ei sau, mai curând, în perspectiva începutului şi sfârşitului, se recunoaşte ca fiind rugăciune. Dar, îndeosebi în zilele noastre, aceasta nu trebuie voit, ci descoperit printr-o smerită lepădare de sine, într-o încredere deplină, prin har. „Atunci când Duhul Se sălăşluieşte în cineva, acesta nu se mai poate opri din rugăciune, căci Duhul nu încetează de a Se ruga în el. Fie că doarme sau este treaz, rugăciunea nu se mai desparte de sufletul său. În timp ce doarme, mănâncă, bea, munceşte, mireasma rugăciunii se răspândeşte din sufletul său. De acum

înainte nu se mai roagă în anumite momente, ci mereu. Mişcările minții curățite sunt glasuri tăcute care cântă, în taină, o cântare Celui nevăzut" – spune Sf. Isaac Sirul. Iar pelerinul ne mărturiseşte: „M-am învățat atât de bine cu rugăciunea inimii, încât o lucram neîncetat, iar, în cele din urmă, am simțit că mergea de la sine, fără nici o lucrare din partea mea; rugăciunea izvora în mintea şi în inima mea nu numai când eram treaz, ci şi când dormeam, şi nu s-a mai întrerupt nici o clipă".

„Actului rugăciunii îi urmează starea de rugăciune. Iar starea de rugăciune este adevărata fire a omului, adevărata fire a ființelor şi a lucrurilor. Lumea este rugăciune, celebrare, aşa cum o arată atât de admirabil Psalmii şi Cartea lui Iov. Dar această rugăciune tăcută are nevoie de gura omului pentru a răsuna. Este ceea ce anumiți Părinți greci numesc „contemplarea firii": omul adună rațiunile (logoi) lucrurilor, esențele lor spirituale, nu pentru a şi le însuşi, ci pentru a le aduce lui Dumnezeu ca pe o jertfă din partea creației. Vede lucrurile, structurate de Cuvânt, însuflețite de Duhul vieții şi al frumuseții tinzând către Obârşia paternă, care le primeşte, în distincția lor. „Căci unirea, desființând separarea, nu dăunează câtuşi de puțin deosebirii" spune Sf. Maxim Mărturisitorul". – Toată această relatare avându-o din lucrarea „Rugăciunea lui Iisus" a lui Olivier Clement.

Rugăciunea lui Iisus trezeşte în inimă o dragoste fără margini. „Ce este, oare, o inimă iubitoare? Se întreabă Sfântul Isaac Sirul. Şi iată cum răspunde: „Este o inimă care arde de dragoste pentru toată zidirea, pentru oameni, pentru păsări, pentru fiare, pentru diavoli, pentru toate făpturile… Iată de ce un astfel de om se roagă neîncetat… chiar şi pentru duşmanii adevărului, şi pentru cei care-i fac rău… se roagă chiar şi pentru şerpi, însuflețit de mila nesfârşită care ia naştere în inima celor care se unesc cu Dumnezeu!". Şi tot el: „Ce este cunoaşterea? – Simțul vieții nemuritoare. Şi ce este viața nemuritoare? – Să simți totul în Dumnezeu. Căci dragostea vine din întâlnire. Cunoaşterea legată de Dumnezeu unifică toate dorințele. Iar pentru inima care o dobândeşte, ea este numai dulceață revărsându-se pe pământ. Căci nimic nu se poate asemui cu dulceața cunoaşterii lui Dumnezeu", Care a semănat ale Sale în toate cele ce sunt, încât prin ele, ca prin nişte deschizături, să Se arate minții într-o lumină a înțelegerii, cucerind-o, luminând-o şi atrăgând-o spre Sine, după cum aflăm scris în Filocalia – Vol. 8, pag. 421.

Totul culminează cu adevărata iubire de aproapele. Mă gândesc la acel frumos text al unui „nebun pentru Hristos" rus de la începutul veacului XX : „Fără rugăciune, toate virtuțile sunt ca nişte copaci fără pământ; rugăciunea este pământul care îngăduie tuturor virtuților să crească… Ucenicul lui Iisus Hristos trebuie să trăiască numai prin Hristos. Atunci când îl va iubi în aşa măsură pe Hristos, va iubi fără îndoială şi toate făpturile lui Dumnezeu. Oamenii cred că mai bine trebuie să-i iubeşti pe oameni şi apoi pe Dumnezeu. Şi eu am făcut aşa, dar nu ajută la nimic. Dar când, dimpotrivă, am început să–L iubesc pe Dumnezeu, în această iubire pentru Dumnezeu mi-am

aflat aproapele. Şi în această iubire pentru Dumnezeu, vrăşmaşii mi-au devenit şi ei prieteni, făpturi ale lui Dumnezeu" – După cum aflăm consemnat în aceeaşi carte a lui Olivier Clement.

Drept măritorii noştri Părinți subliniază faptul că trebuie evitat proiectarea propriului tău psihism asupra celuilalt. Trebuie să-l înțelegi pe celălalt într-o deplină lepădare de sine, până când ajungi să afli în el chipul lui Dumnezeu. Atunci descoperi cât de mult poate fi întunecat, deformat acest chip de către puterile răului. Atunci poți vedea inima omului ca loc în care binele şi răul, Dumnezeu şi diavolul, duc o luptă neîncetată. În această luptă trebuie să se intervină nu prin forță exterioară, care nu poate duce decât la acel „coşmar al binelui nefast, cu sila" de care vorbea Berdiaev, ci prin rugăciune. Poți interveni dacă-ți pui toată încrederea , dacă te lepezi de orice dorință interesată, dacă, asemenea lui David, îți arunci armele şi intri în luptă fără altă armă decât Numele Domnului. Şi atunci Numele, devenit Prezență, ne inspiră cuvintele, tăcerile, gesturile cu adevărat necesare.

Celor care ajung în această „stare de rugăciune", totul le este „înapoiat însutit": „Ei cunosc transfigurarea erosului, căutată cu atâta disperare de adepții freudo-marxismului! Percep cu o „plenitudine" extraordinară taina ființelor şi a lucrurilor, fața ascunsă a lumii. Primesc harismele paternității spirituale, darul vindecării, darul proorociei. Această paternitate – asemenea celei dumnezeieşti, pe care o reflectă – depăşeşte, integrând-o, dualitatea sexuală. Sfântul Serafim, reluând o străveche recomandare monahală, îl sfătuia pe starețul Sarovului: „Fii ca o mamă pentru călugării tăi" – Găsim relatat tot în lucrarea lui Olivier Clement.

Andrei Scrima, în cartea sa „Despre Isihasm", citându-l pe Sfântul Ioan Cassian, susține că „pot contempla divinitatea numai aceea care, cu ochi foarte puri, se înalță deasupra acțiunilor şi gândurilor joase şi pământeşti, se retrag şi urcă împreună cu El (cu Iisus Hristos) pe acel munte înalt al singurătății, acolo unde Iisus Hristos, desfăcând sufletele din tumultul pasiunilor şi separându-le din amestecul tuturor viciilor, le statorniceşte într-o credință vie şi le face să urce pe cea mai înaltă culme a virtuților unde El îşi arată mai apoi, neacoperită, slava… şi strălucirea chipului Său celor care au ochii inimii destul de puri pentru a le contempla…"

Mintea, unită cu inima, accede la o formă înnoită de înțelegere, la o gândire plină de pace şi de dragoste, purtată de rugăciune, căci de acum înainte aceasta nu se mai întrerupe în timpul gândirii. Practica invocării Numelui lui Iisus nu are, contrar unor păreri, nimic antiintelectual: ea răstigneşte şi învie mintea. Inima eliberată fiind de închipuiri ajunge să producă în ea însăşi tainice şi sfinte gânduri, aşa cum pe o mare liniştită vezi peştii mişcându-se şi delfinii dănțuind.

În rugăciunea curată este vorba de unirea minții (nous) cu inima. Nu trebuie ca mintea să rămână singură, nici ca inima să rămână singură. O rugăciune care se face numai cu mintea este o rugăciune rece; o rugăciune care se face doar cu inima este pur sentimentală care ignoră tot ceea ce Dumnezeu ne-a dat, ceea ce ne dă şi ne va mai da în Iisus Hristos. „Este o rugăciune fără orizont şi

fără perspectivă, o rugăciune în care nu ştim de ce să-i mulţumim lui Dumnezeu, pentru ce îl lăudăm nici ce să-i cerem. Omul care se roagă are sentimentul că se pierde într-un infinit impersonal. E un sentiment care ignoră faptul că el face experienţa unui Dumnezeu personal. Şi deci nu este rugăciune" – Afirmă Părintele Profesor Dumitru Stăniloae.

Trebuie să precizăm, încă o dată, că această întâlnire a minţii cu inima nu se face prin ridicarea inimii în minte, ci prin coborârea minţii în inimă. Aceasta înseamnă că nu inima îşi află odihna în minte, ci mai degrabă mintea îşi află odihna în inimă adică în adâncul inimii strâns unite cu adâncul lui Dumnezeu, obiectul căutării sale.

Uneori, celor înduhovniciţi li se dezvăluie tainele începuturilor şi ale sfârşitului omenirii şi universului. Ei participă la trecerea istoriei către Împărăţie, la naşterea noului Ierusalim; îşi află locul în comuniunea „păcătoşilor conştienţi", cei care se roagă pentru mântuirea tuturor. Dacă Biserica a condamnat apocatastaza origenistă ca certitudine doctrinală şi ca automatism cvasiciclic, ea a încredinţat, în schimb, celor înduhovniciţi taina rugăciunii pentru mântuirea universală.

„Rostind în rugăciunea lui Iisus „miluieşte-ne", ne amintim că nu te mântuieşti de unul singur, ci numai în măsura în care devii o persoană în comuniune, care nu mai e despărţită de nimic. Cel care invocă Numele devine prietenul Mirelui, se roagă ca toţi să fie uniţi cu Mirele: „Acela trebuie să crească iar eu să mă micşorez". Nu mai vorbeşte de iad decât pentru el însuşi, cu o smerenie fără margini. Ca acel cizmar din Alexandria, care i-a dat o lecţie Sfântului Antonie, dezvăluindu-i că se roagă ca toţi să fie mântuiţi, el fiind singurul care merită să fie osândit. Ca Simeon Noul Teolog care spunea că trebuie să-ţi priveşti toţi semenii ca pe nişte sfinţi şi să te consideri drept singurul păcătos, „spunându-ţi că în ziua judecăţii toţi vor fi mântuiţi, numai tu vei fi osândit" – Ne spune tot Olivier Clement. Şi atunci, Domnul i-a spus stareţului Siluan: „Ţine-ţi mintea în iad şi nu deznădăjdui".

Această întâlnire în iubire dar şi acest sentiment al diferenţei infinite dintre Dumnezeu şi mine, această necesitate a milei lui Dumnezeu pe care o simte omul, se exprimă în rugăciunea lui Iisus. Inima este izvorul sentimentelor, deci şi al iubirii. Iar iubirea înseamnă întâlnire cu celălalt. Şi fiindcă iubirea este animată de un avânt infinit, ea nu ar putea fi pe deplin satisfăcută decât în întâlnirea cu Dumnezeu, Cel infinit.

Părintele Dumitru Stăniloae în lucrarea deja citată ne spune că „în întâlnirea cu Dumnezeu - Infinitul este perceput ca o bucurie nesfârşită, ca o lumină. Exprimându-le prin cuvinte, omul sugerează această bucurie care depăşeşte orice limite. Deşi încă foarte slab, cuvintele rugăciunii lui Iisus exprimă acest sentiment de bucurie, de recunoştinţă şi de smerenie infinită. Dar lucrul principal nu e să rostim cuvinte. Principalul se află în această experienţă a bucuriei, a recunoştinţei, a iubirii, a smereniei şi chiar a durerii nesfârşite care provoacă păcatul. Cuvintele nu mai formează un obiect de reflexie pentru cel care le pronunţă. Ele nu se mai interpun între om şi Dumnezeu, ci

prin ele omul se adresează lui Dumnezeu Care este de față. Prezența lui Dumnezeu copleşeşte totul”.

Prin urmare, trecând noi prin gama aceasta de stări sufleteşti, la ce ajungem? Cu ce ne alegem? Ce roade culegem? Linişte aducătoare de bucurie şi reconfortare sufletească, împăcare cu Dumnezeu şi cu sine. Minunea rugăciunii nu constă atât în împlinirea ei, în înduplecarea lui Dumnezeu, ci în atingerea tainică ce se efectuează între sufletul nostru limitat şi Duhul nemărginit al lui Dumnezeu. „Inima omului se află într-o stare prielnică primirii harului şi binecuvântărilor lui Dumnezeu. Din această atingere odrăslesc o serie de transformări binefăcătoare în ființa noastră. Rugăciunea se face între noi şi Dumnezeu în viața noastră umană. În adâncurile serafice ale interiorului nostru se produce, prin rugăciune, o comuniune discretă şi rodnică între noi şi Dumnezeu. Fără această relație personală cu Dumnezeu prin rugăciune, credința rămâne o convingere teoretică, cultul o lucrare de formă externă. Fără rugăciune, lucrării noastre morale îi lipseşte profunzimea religioasă, fără rugăciune iubirea lui Dumnezeu nu se manifestă în toată plenitudinea ei, se deschide un abis între Dumnezeu şi om” – Reliefează Părintele Ioan Bunea în cartea sa „Psihologia Rugăciunii”.

Trecând într-un alt registru, vom susține că primul care s-a gândit că ar fi folositor pentru monahi şi pentru mireni ori laici laolaltă, să aibă adunate majoritatea textelor ce descriu partea practică a urcuşului duhovnicesc, a fost *Sfântul Nicodim Aghioritul*, care i-a şi dat numele acestei colecții patristice, numită *„Filocalia”*. În introducerea primei ediții, Veneția anul 1782, Sfântul Nicodim cheamă pe toți creştinii ortodocşi, laici şi monahi, la cina duhovnicească a Părinților Filocaliei, care ne vom învăța cum să dobândim trezvia, mâncând pâinea cunoaşterii înțelepciunii şi bând din vinul ce veseleşte mintea coborâtă în inimă, unde vom deştepteni comoara ce se află ascunsă acolo, adică drumul ce duce la îndumnezeire. Scrierile strânse în această colecție, îngrijitorul ediției, poate cel mai erudit om bisericesc din Ortodoxia secolului XVIII, le numeşte „dăscălie”, ca să folosim un cuvânt vechi românesc, pierdut dar apropiat de cuvântul folosit de Sfântul Nicodim. Drept urmare, textele Părinților neptici sau ai trezviei sunt o dăscălie a rugăciunii minții, arma ce păzeşte mintea, îndrumarul neamăgitor al vederii dumnezeieşti, înşiruirea de aur a virtuților; sunt pâinea şi vinul, sarea şi piperul teologiei mistice a Ortodoxiei noastre, dreptslăvitoare şi dreptmărturisitoare.

Altfel spus, am putea zice, încercând să rezumăm conținutul Sfintelor Evanghelii, că Domnul Dumnezeu s-a arătat oamenilor în persoana Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pentru a se putea împărtăşi omul de şi din mila Sa, cea bogată şi nemărginită. Revelația sau descoperirea dumnezeiască, Scriptura Vechiului şi Noului Testament, este întemeiată şi fundamentată pe mila dumnezeiască, însă trebuie să înțelegem mila nu în sensul contemporan, lumesc, disprețuitor, înjositor ci dimpotrivă, mila Sfintei Scripturi este manifestarea concretă şi practică a iubirii lui

Dumnezeu pentru făptura umană, ce se chinuie căutând drumul ori calea, biruită fiind de păcat, de boală şi de moarte. Se simte în toată „Psaltirea” setea omenească pentru mila lui Dumnezeu. Ea se coboară practic în lume, în făptură, în firea umană, prin întruparea Cuvântului lui Dumnezeu în persoana lui Iisus Hristos, care dintru început spune: „milă voiesc, iar nu jertfă”. Toate acestea le-au înțeles şi le-au trăit primii creştini, apostolii, ucenicii, primii asceți, identificând rugăciunea neîncetată cu rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă”.

Din punctul de vedere al *caracterului liturgic al rugăciunii lui Iisus*, răspunsul comunității euharistice: „Doamne miluişte!” este alături de Psalmi, cel mai vechi element al rugăciunii comune, liturgice. Biserica, adunată în numele lui Iisus Hristos, mărturiseşte nevoia acestei mile şi totodată mulțumeşte pentru ea. Comunitatea euharistică se află în acelaşi timp pe un drum numit eshatologic, un urcuş către Înviere, care se desfăşoară prin trăirea Sfintelor Taine în Biserică, prin pregustarea în fiecare dumnezească Liturghie a Împărăției cereşti, celei fără de sfârşit. Fiecare creştin trăieşte o liturghie după Liturghie prin rugăciunea neîncetată, prin pomenirea numelui lui Iisus Hristos în toată vremea existenței lui şi prin dobândirea milei Acestuia.

Din perspectiva *caracterului mărturisitor al rugăciunii lui Iisus*, precum am arătat până acum mila lui Dumnezeu ca expresie concretă şi punctuală a iubirii dumnezeieşti pentru persoana umană în mod particular, dar şi față de întreaga creație în general, este strâns legată de persoana Mântuitorului Iisus Hristos, căci în şi prin această persoană se manifestă toate lucrările dumnezeieşti şi se descoperă Persoana Tatălui şi a Sfântului Duh. Primii creştini în majoritate de origine şi mentalitate iudaică au mărturisit persoana lui Iisus Hristos ca fiind Domnul Vechiului şi Noului Testament. Astfel, printre codurile de comunicare a creştinilor din primul secol întâlnim expresia „Domnul Iisus miluieşte şi mântuieşte”. Prin aceasta, creştinii care au devenit foarte repede incomozi pentru sinagogile din Palestina, se recunoşteau între ei prin această frază – mărturisire de credință. Începând cu intrarea în lumea greco-romană, mai întâi în Antiohia Siriei, apoi în Alexandria, a apărut problema că „Domnul”prin excelență erau fie anumite zeități orientale, fie Împăratul roman. Sfârşitul primului secol creştin şi începutul celui de-al doilea aduce o dezvoltare şi un curaj al Bisericii primare de asumare a unei erminii a persoanei lui Iisus Hristos, căci Biserica nu putea permite confuzia, relativitatea specifică unei epoci sincretiste, să pătrundă în viața şi învățătura sa. Astfel titlul mesianic „Hristos” devine al doilea nume al Mântuitorului, alături de Fiul şi Cuvântul lui Dumnezeu. Mărturisirile de credință se înmulțesc (dovadă avem şi epistolele Sfântului Apostol Pavel şi a Sfântului Apostol şi Evanghelist Ioan) şi iau forma „Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu (este)”. În acest fel este firească „utilizarea” în rugăciunea particulară a acestei mărturisiri a persoanei lui Iisus Hristos la care creştinii anahoreți ai veacului III – IV au adăugat „miluieşte-mă pe mine, păcătosul”. Practicarea rugăciunii în viața particulară deschide alte două dimensiuni ale acesteia, alături de cea eclesiologică şi de cea sacramantalo-

liturgică, anume dimensiunea mărturisitoare şi cea personală. Prin pomenirea corectă a numelui Mântuitorului şi a titlurilor evanghelice, precum şi relaționarea acestei persoane la actul de miluire a persoanei umane a fost pentru multe veacuri cea mai simplă metodă de mărturisire ortodoxă, precum şi o cale demnă de urmat şi fără pericolul de a cădea în amăgirea vreunei învățături sau mărturisiri greşite.

Referindu-ne la *caracterul personal al practicării rugăciunii lui Iisus,* vom susține că drumul mântuirii este unul personal, chiar dacă el se dezvoltă, decurge în spațiul bisericesc, eclezial, înțelegând prin „spațiu" locul tainic unde fiecare se luptă cu patimile şi urcă treptele desăvârşirii ca membru al trupului tainic al lui Iisus Hristos, ca parte a unui întreg nevăzut care este Biserica – Eclezia, comunitatea – organismul viu care cheamă neîncetat lucrarea lui Dumnezeu în lume. Lupta omului pentru eliberarea de sub povara păcatelor are un caracter personal pentru că scopul, ținta finală a acestei lupte este unirea persoanei umane ce a biruit păcatul cu persoana Mântuitorului Iisus Hristos, unire ce deschide perspectiva unei relații, cuprinsă într-o iubire mai presus de minte şi de simțiri. În acest demers personal elementul care asigură legătura şi raportul cu adunarea euharistică şi fereşte persoana umană atât de amăgire, cât şi de multele curse ale vrăşmaşului este persoana duhovnicului. Acesta cunoaşte măsura duhovnicească a omului, slăbiciunile ce pot deturna urcuşul şi în aceste împrejurări şi condiții sfaturile sale devin indespensabile, precum şi rugăciunile sale devin o pavăză şi un scut duhovnicesc.

Iar, în ce priveşte *rugăciunea minții şi mentalitatea omului postmodern,* omul secularizat de astăzi, aşa cum am spus şi la începutul acestui material, se află într-o situație, din păcate lamentabilă, fiindcă pe de o parte recunoaşte marile probleme cu care se confruntă, atât la nivel personal, cât şi la nivel social, global şi mondial, am putea spune, pe de alta nu are curajul asumării unei soluții, unei hotărâri care să-i schimbe viața. Ba chiar am putea observa, mai ales în urma supradimensionării problemei poluării mediului o tendință păguboasă, spre un sincretism haotic şi un panteism rudimentar, mai mult de tip social, de închinare la o forță impersonală şi atotputernică, ce se ascunde în legile naturii. De aceste dreglări şi dezechilibre produse în firea şi persoana umană, de către modul de viață al omului în ultimii douăzeci de ani, se pare că nu se teme nimeni. Omului de astăzi îi este frică totuşi de o întâlnire cu un Dumnezeu personal, care propune o relație liberă de iubire. În interiorul popoarelor şi neamurilor ortodoxe există o frământare ce provine din intersectarea credinței tradiționale cu mentalitatea societății postmoderne, care ştie să-şi promoveze succesele, în special cele legate de bunăstarea materială şi de tehnologia modernă. Ortodoxul de astăzi nu ar vrea să-şi trădeze tradiția în care a crezut, dar nici nu i-ar conveni să piardă accesul la „bunătățile" postmodernismului. În final va cădea în magia acestor bunătăți pentru că este destul de legat de valori ce definesc viața în lumea aceasta (casă, meserie, (re)nume şi bun, carieră, reuşită în viață). Totuşi, în paralel cu această luptă între vechi şi nou s-a născut în societățile ortodoxe ideea

(ce a creat un adevărat curent şi o veritabilă opinie) că înstărit şi bogat este, de fapt, cel care se defineşte printr-o cultură tradiţională, are o credinţă, iar din punct de vedere social are acces la propria cultură, la propria credinţă, precum şi la servicii sociale, de asemenea are acces la noua tehnologie. Societatea îi asigură dreptul de acces şi folosinţă a bunătăţilor postmodernismului, iar individul se îngrijeşte de identitatea lui spirituală şi culturală. Creştinul ortodox nu trebuie să se teamă de propria lui istorie şi tradiţie, trebuie să o cerceteze şi să „extragă" tot ceea ce este bun şi actual astăzi. De aceea credem că lucrarea de faţă este un prim pas către această cunoaştere şi către asumarea unui parcurs atât personal, cât şi comunitar. De asemenea nu trebuie uitat şi ignorat faptul că practicarea rugăciunii lui Iisus Hristos are valoroare şi rezultatele cele adevărate, numai dacă îşi păstrează caracteristicile de care am vorbit până acum.

În încheiere, voi sublinia încă odată adevărul şi realitatea că, prin rugăciune omul păşeşte înaintea lui Dumnezeu, pentru a vorbi cu El despre sufletul său, despre desăvârşirea şi despre mântuirea sa, rugăciunea rămâne suprema datorie a noastră, a tuturor creştinilor, văzând şi constatând din cele enunţate aici importanţa şi actualitatea ei, fiind ieri, azi şi în veci aceeaşi; ea fiind semnul supremaţiei morale şi duhovniceşti în lume. Dacă, prin absurd, ar fi să înceteze, la un moment dat, rugăciunea pe pământ, nevinovăţia ar rămâne fără ocrotire, păcatul fără iertare, virtutea fără putinţa desăvârşirii şi lumea ar intra în întunericul stricăciunii şi a morţii care ar duce la noaptea veşnică a iadului.

Nădejdea sporeşte prin rugăciune: nădejdea Zilei din urmă, neînserate, când adierea Duhului va împrăştia cenuşa şi va arăta ca un „rug aprins" întru Hristos. Risipirea amăgirii şi zdrobirea morţii nu se vor săvârşi fără mari încercări. Atunci, cine va chema Numele Domnului se va mântui.

Rugăciunea este o minune ce face minuni: Îl coboară pe Dumnezeu şi înalţă sufletul către El. Este o minune pe care o putem săvârşi şi de care ne putem împărtăşi zilnic, plecând genunchii trupului dar, mai ales, ai sufletului şi înălţând mintea noastră spre Domnul. Urmează doar să-i înţelegem sensul şi să o cultivăm spre şi pentru desăvârşirea noastră căci ea este semnul omenităţii şi izbăvirii noastre

In Memoriam
Înalt Preasfințitul Bartolomeu Anania
(1921-2011)

Prof. Laura Baidoc

S08 "Constantin Șerban" Aleșd

Bartolomeu Anania, cu numele de mirean Valeriu Anania, s-a născut în 18 martie 1921 în comuna Glăvile –Piteşteana, județul Vâlcea.

.A urmat şcoala primară în satul natal iar cursul secundar l-a făcut la Bucureşti. Între anii 1933-1941 a urmat cursurile Seminarului Teologic Central din Bucureşti, iar cursurile liceale le-a făcut în capitală la liceele „Dimitrie Cantemir" şi „Mihai Vitezul", absovind în anul 1943 când a susținut examenul de bacalaureat.[1]

În anul 1935, minor fiind s-a înscris în „*Mănunchiul de prieteni*", organizație legionară a tineretului şcolar, iar în anul 1936 era deja încadrat „*Frăției de cruce*", organizație superioară celei dintâi. Din mărturiile lăsate de Înalt Preasfințitul peste ani, reiese că nu a apucat să fie niciodată legionar:" "*Nu am apucat să devin legionar din două motive, unul formal și altul de fond: în ianuarie 1941, la vremea când eu încă nu eram major (la aceea vreme majoratul era la 21 de ani), "Frăția de Cruce" din Seminarul Central a fost desființată. În al doilea rând, în timpul scurtei guvernări legionare, dar și după aceea, mi-a fost dat să văd și reversul medaliei, adică fața neștiută a Gărzii de Fier, cu care nu puteam fi de acord. Mărturisesc însă, că în "Frăția de Cruce" din Seminar nu se făcea politică, nici antisemitism, ci doar educație, și că nu am avut de învățat decât lucruri bune: iubire de Dumnezeu, de neam și de*

[1] http://biserica.org/WhosWho/DTR/A/BartolomeuAnania.html Mircea Păcurariu, *Dicționarul Teologilor Români*

patrie, corectitudine, /disciplină în muncă, cultivarea adevărului, respect pentru avutul public, spirit de sacrificiu."[2]

În 1941 a fost arestat, pentru că a participat la funeraliile unui comandant legionar. A fost eliberat peste trei săptămâni dar a rămas în cazierul său calificativul ”legionar*”,”un stigmat de care, orice ai face, nu scapi o viață întreagă*”În anul 1942 a fost arestat.din nou şi condamnat la şase ani de închisoare pentru că ar fi deținut în podul Mănăstirii Cernica arme şi materiale legionare.[3] La 2 februarie 1942 a devenit monah la Mănăstirea Antim din Bucureşti, iar în 15 martie în acelaşi an a fost hirotonit ca ierodiacon, slujind astfel la Mănăstirile Polovragi şi Baia de Arieş.

În toamna anului 1944 s-a înscris la „Facultatea de Medicină” şi la „Conservatorul de Muzică” din Cluj, unde în calitate de preşedinte al studenților din „*Centrul Studențesc Petru Maior*”, a organizat şi a condus revoluția studențească din 6 martie 1946 având caracter anticomunist, împotriva guvernului condus de Petru Groza şi totodată caracter antirevizionist împotriva celor care nu erau de acord cu revenirea Ardealului la România, fiind retrocedat după ce a fost înstrăinat în urma dictatului de la Viena. În urma organizării acestei greve a fost exmatriculat de la Medicină, continuîndu-şi studiile la „Facultatea de Teologie din Bucureşti” şi la „Academia Andreiană din Sibiu”, obținînd titlul de „licențiat în teologie” în anul 1948. După greva studențească de la Cluj, fiind înlăturat de la Facultatea de Medicină, a ajuns stareț la Mănăstirea Toplița din județul Harghita.[4]

Între anii 1948-1949 a fost intendent la Palatul Patriarhal iar apoi, între anii 1949-1950, inspector patriarhal pentru învățământul bisericesc. Între anii 1950-1951 a fost asistent la catedra de *Istorie Bisericească Universală* la *Institutul Teologic Universitar* din București, iar între 1951-1952, decan al *Centrului de Îndrumare Misionară și Socială a Clerului*, la Curtea de Argeș. În perioada 1952-1958 a deținut funcția de director al bibliotecii patriarhale din București. Conform mărturiilor unor contemporani, s-a bucurat în toată această perioadă de protecția patriarhului Justinian Marina.[5]

În anul 1958 a fost arestat şi acuzat de activitate legionară înainte de 23 august 1944 şi condamnat de către Tribunalul Militar Ploieşti la 25 de ani de muncă silnică pentru “uneltire contra ordinii sociale”. Pedeapsa şi-a ispăşit-o la închisoarea din Aiud la secția “politici” unde a făcut parte dintr-un comitet de reeducare[6]. În anul 1964 a fost eliberat în urma unui decret dat de autorități de desființare a detenției politice.

---

[2] http://ro.wikipedia.org/wiki/Bartolomeu_Anania

[3] http://ro.wikipedia.org/wiki/Bartolomeu_Anania Mircea Păcurariu, *Dicționarul Teologilor Români*

[4] http://ro.wikipedia.org/wiki/Bartolomeu_Anania

[5] Procesul comunismului, Mărturii, Grigore Caraza, *Aiud însângerat.* Apud http://ro.wikipedia.org/wiki/Bartolomeu_Anania

[6] Procesul comunismului, Mărturii, Grigore Caraza, *Aiud însângerat.* Apud http://ro.wikipedia.org/wiki/Bartolomeu_Anania

În anul 1966 a fost trimis de către Biserica Ortodoxă Română în Statele Unite ale Americii unde a îndeplinit mai multe funcții în cadrul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române: secretar eparhial, consilier eparhial, secretar general al Congresului Bisericesc, director al Serviciului ”Publicații”. În anul 1967 a fost hirotonit *ieromonah* de către Arhiepiscopul Victorin, primind din Partea Sfântului Sinod titlul de *arhimandrit.* A ținut numeroase conferințe și a făcut parte din mai multe delegații ale Bisericii Ortodoxe Române peste hotare. Este membru fondator al Comitetului Sălii Românești din Detroit, avându-l ca invitat la dineul de promovare din 21 mai 1976, pe laureatul Premiului Nobel, George Emil Palade.

A participat la diverse conferințe în Detroit, Chicago, Windsor și Honolulu, fiind ales ca membru în delegația Bisericii Ortodoxe Române care a vizitat Bisericile vechi orientale din Egipt, Etiopia și India (1969).[7]

Între anii 1976-1982, după reîntoarcerea în țară, a fost director al Institului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române. În anul 1982 s-a retras la Mănăstirea Văratec, dedicându-se scrisului. În anul 1993, după moartea Arhiepiscopului Teofil Herineanu, *la 21 ianuarie a fost ales Arhiepiscop al Vadului, Feleacului şi Clujului*. Hirotonirea întru arhiereu și instalarea în Catedrala Ortodoxă a Clujului a fost oficiată de Patriarhul Teoctist în data de 7 februarie 1993, înconjurat fiind de un sobor de ierarhi și de o mare mulțime de credincioși.

În toamna anului 2005, după decesul Mitropolitului Antonie Plămădeală şi după ce episcopiile din nordul şi centrul Mitropoliei Ardealului au fost rupte de sub jurisdicția scaunului Mitropolitan de la Sibiu, în anul 2006, *pe 2 martie, Sfântul Sinod al Bisercii Ortodoxe Române l-a ridicat pe arhiepiscopul Bartolomeu Anania la rangul de mitropolit al Mitropoliei Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului* [8] Această nouă mitropolie, înființată canonic de către Sfântul Sinod la 4 noiembrie 2005, a fost trecută în Statutul de Funcționare şi Organizare a BOR și i s-a stabilit denumirea de către *Adunarea Națională Bisericească* pe 1 martie 2006. A fost instalat oficial ca mitropolit la 25 martie 2006 de către un sobor de ierarhi în frunte cu Patriarhul Teoctist.

A debutat în arta scrisului încă de pe băncile şcolii, în revista”*Vremea”*, în anul 1936 apoi a scris în “*Dacia rediviva”*al cărei redactor şef a şi fost. A colaborat apoi de-a lungul anilor la revistele *”Gazeta Literară”, ”Luceafărul”, “Magazin Istoric”,”Ateneu”*. A publicat în revistele bisericeşti *”Glasul Bisericii”,”Mitropolia Oltenei”,”Credința” din Detroid,”Renaşterea*”din Cluj, iar dintre cărțile sale, având caracter duhovnicesc, pot fi amintite:”*File de Acatist*”(1977),”*Acțiunea catolicismului în România interbelică”(1992),”Cartea deschisă a Împărăției*”, -penultima lucrare care este o *tâlcuire competentă a Sfintei Liturghii.*, iar în anul 2008, pe 4 decembrie lansează la Iaşi, Editura Polirom, cartea intitulată”*Memorii*”. O impunătoare lucrare, săvârşită în mai bine de

[7] http://ro.wikipedia.org/wiki/Bartolomeu_Anania
[8] http://www.evz.ro/detalii/stiri/bisericutele-din-biserica-695678.html

zece ani, după alegerea sa ca Arhiepiscop al Clujului şi care a presupus *muncă de ocnaş*, este traducerea *Sfintei Scripturi, după Septuaginta*, cu adnotări şi explicaţii, apărută în anul 2003, ca o ediţie jubiliară a Sfântului Sinod.[9]

Demnă de remarcat este activitatea sa literară ca dramaturg, prin apariţia lucrărilor: *"Mioriţa"(1966),"Meşterul Manole"(1968),"Du-te vreme, vino vreme!(1969)"Păhărelul cu nectar"(1969), "Steaua zimbrului"(1971), "Poeme cu măşti"(1972).*Aceste piese au fost puse în scenă de Teatrul "Barbu Ştefănescu Delavrancea" din Bucureşti,"Alexandru Davila" din Piteşti şi Teatrul „Dramatic" din Baia Mare.[10]

S-a remarcat şi prin Apariţia volumelor de versuri:*"Geneze"-1971,"Istorii agrippine"-1976, „File de Acatist"-1981, „Anamneze"-1984,"Imn Eminescului în nouăsprezece cânturi"-1992, „Poezie românească religioasă modernă"-1992* precum şi prin volumele de proză şi de eseuri: "*Greul Pământului" (1982), "Rotonda plopilor aprinşi" (1983), albumul "Cerurile Oltului" (1990), "Amintirile peregrinului Apter" (1991),* romanul exotic "*Străinii din Kipukua" (1979)* [11]

În anul 1978 a devenit membru al Uniunii Scriitorilor din România, iar în 1982 a primit Premiul pentru dramaturgie al Uniunii Scriitorilor.

De-a lungul anilor a fost onorat cu diverse titluri:

- ✓ Preşedinte de onoare al Fundaţiei *"Nicolae Steinhard" (1993);*
- ✓ Membru de onoare al Senatului Universităţii de Medicină şi Farmacie *"Iuliu Haţieganu" din Cluj-Napoca (1993);*
- ✓ Premiul special pentru *volumul "Din spumele mării",* la Salonul de carte din Oradea (1995);
- ✓ Senator de onoare şi membru al Marelui Senat al Universităţii "Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca (1996);
- ✓ Premiul "Cartea anului", pentru *volumul "Din spumele mării*", la Salonul naţional de carte din Cluj-Napoca (1996);
- ✓ Marele Premiu pentru poezie al Festivalului internaţional de poezie "*Lucian Blaga"*, Cluj-Napoca (mai 1999);
- ✓ Diploma şi medalia Academiei de Artă, Cultură şi Istorie din Brazilia (mai 2000);
- ✓ De la Preşedinţia României, Medalia Comemorativă "150 de ani de la naşterea lui "Mihai Eminescu" şi Ordinul Naţional "Pentru Merit" în grad de Mare Cruce (2000);
- ✓ Premiul pentru *Opera Omnia*, al Uniunii Scriitorilor, filiala Cluj (martie 2001)[12].

---

[9] http://ro.wikipedia.org/wiki/Bartolomeu_Anania

[10] Mircea Păcurariu, *Dicţionarul Teologilor Români*

[11] Al. Piru, *Istoria literaturii române*, Ed. Grai şi suflet- Cultura Naţională, Bucureşti, 1994, p. 341., apud http://ro.wikipedia.org/wiki/Bartolomeu_Anania

[12] http://ro.wikipedia.org/wiki/Bartolomeu_Anania

De asemenea, IPS Bartolomeu, i-au fost decernate titlurile de *Doctor Honoris Causa* al Universității "Babeș-Bolyai"din Cluj-Napoca (1 iunie 2001), al Universității de Medicină și Farmacie "Iuliu Hațieganu" din Cluj-Napoca (7 iulie 2001); "Cetățean de onoare" al municipiului Cluj-Napoca (25 ianuarie 1996); "Cetățean de onoare" al municipiului Bistrița (martie 2001). "Cetățean de onoare" al municipiului Dej; Cetățean de Onoare al comunei Vad /2005.

Pentru activitatea sa ecleziastică a fost distins cu: *Crucea Patriarhală - București, Ordinul Sfântului Mormânt al Patriarhiei Ierusalimului, Ordinul Sfinților Apostoli Petru și Pavel al Patriarhiei Antiohiei.*

Începând cu data de 22 noiembrie 2010 a fost membru de onoare al Academiei Române.

Alături de UBB, Înalt Preasfințitul Bartolomeu, a înființat în 2008 o fundație ce-i poartă numele al cărei scop principal este ajutorarea tinerilor cu rezultate bune la învățătură, dar cu mijloace materiale reduse. Potrivit site-ului Fundației, din 2008 pînă acum au fost acordate 59 de burse unor tineri din întreaga țară.[13]

Înconjurat de medici, prieteni, ucenici și colaboratori apropiați, ÎPS Bartolomeu Anania s-a stins din viață la 31 ianuarie 2011, ora 19:45, la vârsta de 89 de ani la Secția Terapie Intensivă a Clinicii Chirurgie I Cluj Napoca, datorită unor afecțiuni cardiace și pulmonare care îi măcinau sănătatea în ultima vreme.

Rămășițele pământești ale Înalt Preasfințitului Bartolomeu au fost așezate în cripta ierarhilor aflată subAltarul Catedralei Mitropolitane din Cluj, în cadrul slujbei de înmormântare și pomenire săvârșită de un sobor de episcopi, preoți din întreaga țară și cu participarea a peste 4000 de credincioși.

Declarațiile celor preocupați de viața și activitatea ÎPS Bartolomeu Anania pot constitui un adevărat portret pentru cei care vor îl cunoaște de acum doar indirect: *"o personalitate covârșitoare și un om cum nu știu dacă va mai avea Biserica noastră mulți ani de acum înainte*"[14]

"Marea calitate a lui Anania era o inteligență sclipitoare. Avea o minte ascuțită, era foarte cult și un excelent orator" (Grigore Caraza-în Lucrarea "Aiud însângerat", Bucureşti, 2004)

Poetul Ioan Mureșan îl considera cel *mai mare predicator al Bisericii Ortodoxe de azi:"știe să facă înțeleasă pilda din Biblie și să apropie credința de om , să o scoată din cărți și să o facă omenească"*[15]

O personalitate marcantă, monah, cleric, scriitor, poet, orator, generator al anumitor controverse, Arhiepiscop și Mitropololit, Înalt Preasfințitul Bartolomeu Anania, trecut prin intemperiile istoriei, lasă moștenire neamului o viață trăită în slujba Lui Hristos și a semenilor.

---

[13] http://bizzu.ro/2011/din-lume/national/a-murit-bartolomeu-anania-mitropolitul-clujului/
[14] http://www.evz.ro/detalii/stiri/bisericutele-din-biserica-695678.html
[15] http://bizzu.ro/2011/din-lume/national/a-murit-bartolomeu-anania-mitropolitul-clujului/

Cuvânt de învățătură

Prof. Florin Cornel Matiu

Colegiul Național "Arany Janos" Salonta

Am să încep cuvântul meu reluând una din afirmațiile marelui nostru istoric Nicolae Iorga: ,,Mulți îşi trăiesc zilele, puțini sunt însă cei care îşi trăiesc viața!"

La început de an fiecare creştin ar trebui să-şi facă un bilanț în legatură cu realizările anului ce tocmai a trecut, să cântărească ceea ce a realizat şi de asemenea să-şi proiecteze idealurile pe care trebuie să le atingă în noul an care va mai scrie o filă în istoria vieții noastre efemere.

Majoritatea dintre noi însă cântaresc lucrurile doar din perspectivă pur lumească, însă trăitorii creştini autentici fac un pas mai în față raportandu-se la apropierea sau depărtarea pe care au realizat-o în raport cu Ființa divină. Marele filosof Diogene, a cărui locuință era un butoi, avea scris deasupra ,,casei" sale urmatoarele cuvinte: ,,Aici se vinde înțelepciune!". Aş dori să fac, pornind de la această afirmație, o paralelă, cu lumea de azi în care trăim cu tumultul ei, referitor la locul în care contemporanii mai pot afla înțelepciune. Analizând situația se poate ajunge repede la concluzia că doar Biserica prin preoții ei, care sunt urmaşii direcți ai Apostolilor şi slujitori ai lui Hristos este adevărata depozitară a înțelepciunii. Având în vedere acest lucru cred că la intrarea în fiecare Biserică creştină ortodoxă s-ar putea găsi scris acest mare adevăr: ,,Aici e locul în care se găseşte înțelepciunea!". Aşadar, adevărata înțelepciune se găseşte în Biserică- casa lui Dumnezeu- şi ni se dă fiecăruia în măsura în care dorim să ne împărtaşim din ea. Această înțelepciune provenită din cuvântul lui Dumnezeu nu este efemeră sau schimbătoare, ci se păstrează an după an, dăinuind mereu.

Revenind la momentul trecerii dintre ani, ar trebui să fim mai atenți fiecare dintre noi la felul cum trăim aceste clipe, în mod creştinesc şi nu păgân. Cu toții cunoaştem forfota imensă care precede sărbatoarea Naşterii Domnului precum şi cea a Anului Nou, însă din păcate e mai mult o agitație lumească şi mai puțin o pregătire sufletească, spirituală, aceea de a-L primi pe Hristos în sufletul nostru şi de a păşi cu gânduri mai bune şi curate în noul an. Nu zic că ar fi de prisos să ne îngrijim de latura umană, fizică, dar nu făcând exces de zel. Trupul este locuința sufletului, dar acesta nu trebuie neaparat divinizat oferindu-i cea mai aleasă mâncare, cele mai luxoase haine sau

satisfăcându-i cele mai necurate plăceri şi cheltuind în neştire. Un exemplu edificator aş vrea să vă dau în acest sens: recent, un cercetător australian a constatat cu stupoare în urma studiului făcut, că pentru câteva clipe luminoase produse de artificii la trecerea dintre ani, în lume se cheltuie câteva milioane de dolari. În acelaşi timp însă, mii de copii din zonele defavorizate ale lumii, în special Africa, suferă de o gravă afecțiune ce nu le permite să vadă lumina obişnuită a zilei şi ar fi necesari aproximativ 50 de dolari pentru fiecare ca să beneficieze de o operație care să le redea speranța de a vedea. Această realitate ar trebui să constituie un semnal de alarmă pentru întreaga umanitate şi să căutăm să ne implicăm în a schimba ceea ce nu e bine şi nu corespunde valorilor creştine, deoarece cu toții suntem frați şi fii ai aceluiaşi Părinte ceresc.

Azi majoritatea oamenilor percep ,,revelionul" ca pe un simplu pretext de dezmăț, dovadă fiind chefurile interminabile şi bubuitul petardelor care fac anual sute de victime nevinovate şi care obiceiuri au luat locul lui Hristos în această lume. Trebuie însă să recunoaştem că există şi o altă tabără destul de numeroasă în frunte cu preoții Bisericii, care la cumpăna dintre ani preferă întâi să treacă pe la Biserică şi să se întâlnească cu Dumnezeu, abia apoi urmând a-şi întâlni prietenii pentru a le ura şi a ciocni o cupă de şampanie împreună. Aceştia sunt adevărații creştini ai zilelor noastre, pilde vrednice de urmat.

Din nefericire lumea actuală s-a desacralizat, lucru observat mai cu seamă cu ocazia marilor sărbatori, cum ar fi Naşterea Domnului, când oamenii nu conştientizează adevărata semnificație a sărbătorii şi anume aceea că motivul de bucurie e dat de faptul că s-a născut Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, care ne-a mântuit de păcat. Dacă nu s-ar fi născut El, nu am fi avut Crăciunul. De asemenea, sărbătoarea de Anul Nou, petrecerea revelionului cum le place multora să spună, trebuie să fie o petrecere împreună cu Hristos a vechiului an cât şi intrarea în noul an alături de El. Doar cu Hristos ca bază a idealurilor noastre, acestea îşi vor găsi şi finalitatea dorită şi nu în afara Lui.

Aş dori ca toți cei care ajung să citească acest cuvânt, să mediteze mai atent la sensul existenței omului pe acest pământ, la menirea fiecăruia întipărită în suflet, de a ajunge la marea întâlnire cu Creatorul nostru străduindu-ne atât cât ne stă în putință să fim mesageri ai binelui, dreptății şi păcii având în gând îndemnul auzit la sfarşitul Sfintei Liturghii: ,,Cu pace să ieşim!". Pacea aceasta trebuie dusă în fiecare familie, dar nu numai, ci în întreaga lume, de aceea poate că în viitor acest îndemn va fi mai complet: ,,Cu pace în lume să ieşim!", pentru că lumea de azi e îngenunchiată de războaie reale purtate în diferite teatre de operațiuni, însă să nu uităm că fiecare dintre noi are parte de un război nevăzut împotriva celui rău în fiecare clipă.

Închei acest cuvânt adresând tuturor un An Nou fericit, plin de speranță şi lumină. La mulți ani!

Cu sinceritate, despre semănători şi pământ

Prof. Mihaela Costea

Liceul de Artă Oradea

Toți suntem semănători, însă nici unul nu ne ridicăm la măsura celui din parabola tâlcuită de Mântuitorul Însuşi, Care explica pentru cei ce Îl ascultau că semănătorul este Dumnezeu. Nu suntem la măsura Lui şi ca urmare nici sămânța nu este întotdeauna bună, depinde de semănător. În acelaşi timp toți suntem pământ şi primim sămânța aşa cum ne-o dau ceilalți semănători din jurul nostru : bună sau rea.

Din cărți de exegeză aflăm că semănătorul poate fi şi preotul şi profesorul de religie sau, în general, dascălul, iar sămânța este cuvântul lui Dumnezeu, cuvântul despre Dumnezeu sau orice învățătură bună. Dar, priviți în jur, acesta este cazul ideal, e trimiterea directă la pildă unde semănătorul este bun şi sămânța este bună. Însă, dacă privim cu sinceritate în adâncurile sufletelor noastre ne vom descoperi neputințe, neglijențe, neştiințe care fac din noi semănători imperfecți, deci în cel mai bun caz suntem pe cale de a deveni buni, dar nicidecum nu suntem acum la măsura celui din parabolă. Şi atunci este de înțeles de ce nici sămânța noastră nu este întotdeauna bună. Nu că nu am mărturisi adevărul, nu că am modifica învățături de credință, dar nu reuşim să avem ,,cuvânt cu putere multă", pentru că suntem doar pe cale, încă, mai avem drum de parcurs până la bunătate, iubire, răbdare la măsura la care într-adevăr să ne putem atribui calificativul de ,,semănători buni". Nu spun că toți semănătorii sunt răi, dar, -sincer- nu este toată viața o cale şi doar la capăt putem da un verdict ?

Şi dacă ar fi doar atât, iar pământul ar fi întotdeauna bun şi ar avea doar un semănător, încă tot nu ar fi atâta buimăceală. Dar, pământul nu este întotdeauna bun şi asta ştim chiar din pildă, cum şi din ceea ce trăim zi de zi. Toți suntem un fel de pământ la un moment dat şi ştim foarte bine cum e cu spinii, cu păsările cerului, cu pietrele, dar tot noi ştim că din pământ cu spini şi pietre oricine poate ajunge pământ bun, cu voință şi credință şi cu ajutorul Semănătorului şi a celorlalți semănători mai mici.

Iar, pământul pe care îl avem noi în față - ca dascăli – sunt elevii noştrii şi trebuie să fim conştienți că pe lângă noi un semănător – bun sau rău – este şi vecinul şi prietenul, şi părintele şi cărțile, şi chiar televizorul sau internetul.

Tânărul e ca un pământ într-o zi toridă , are nevoie de apă , de ,, apa cea vie” şi de sămânța bună. Aici depinde de semănător, dar şi de faptul dacă pământul a mai fost udat şi a mai primit sămânța. Căci, dacă nu, un semănător singur –doar dascălul – fără împreună lucrare cu ceilalți semănători (părinți, preoți, ceilalți dascăli etc.) nu va putea ajuta un pământ neroditor să dea o roadă bogată.

Dar, să nu uităm că nu suntem singuri pe cale, la fel ca Luca şi Cleopa, suntem însoțiți de Semănătorul cel Bun şi înainte de a ne dori în fața noastră doar pământ bun (deci elevi buni) să ne uităm la noi ce fel de pământ suntem pentru Semănătorul nostru .

Rolul evaluării la disciplina Religie Ortodoxă

Prof. drd. Cristina Ciocănel

Şcoala cu cl.I-VIII „George Enescu”-Năvodari

Evaluarea şcolară vizează un ansamblu de activități care urmăresc validarea rezultatelor obținute pe parcursul unor secvențe educative. Finalitatea evaluării nu este doar aceea de a achiziționa anumite date cu privire la un proces educațional, ci de a perfecționa procesul educațional în sine.

O abordare profundă a evaluării constituie un punct de plecare în vederea definirii unor obiective bine conturate. În caz contrar se poate ajunge „la o evaluare fără judecată, fondată doar pe constatări. Obiectivul fundamental al evaluării este acela de a putea percepe legăturile între diferite elemente constitutive ale evaluării”(UNESCO), de a acționa asupra unora dintre aceste elemente pentru a ameliora procesul în ansamblu.

Scopul fundamental al evaluării este acela de diagnosticare şi apreciere a anumitor situații didactice, precum şi de reglare a activităților şcolare; totodată, evaluarea oferă o imagine asupra abilităților profesorului precum şi a cunoştințelor de specialitate şi de didactica specialității. Când se pune problema unei judecăți de evaluare în predarea religiei, apare o întrebare: ce evaluăm, o stare de moment a elevului sau mai degrabă o metamorfozare sau o evoluție a acestuia în plan duhovnicesc? Majoritatea cadrelor didactice recunosc că „simpla acumulare de date nu constituie încă o evaluare”(C.Cucoş).

În evaluarea rezultatelor la disciplina religie, „o apreciere făcută corect, stimulativ, poate influența benefic întărirea convingerilor religioase ale elevilor după cum o apreciere făcută cu acrivie, poate diminua aceste convingeri îndepărtându-i pe elevi de Dumnezeu”.(S.Şebu; M.Opriş)

În cazul educației religioase, criticismul sau aprecierea foarte severă a unei situații, a unui elev îl poate conduce pe acesta spre stări de anxietate, deznădejde sau chiar depresie. Important este ca profesorul de religie „să înceapă prin a-şi câştiga încrederea adolescenților încredințați lui, proces prealabil care elimină şocul întâlnirii şi canalizează influența”(Wyler A). Formarea unui sistem de valori, convingeri şi atitudini responsabile nu poate fi realizată prin prelegeri şi evaluări cu tentă moralistă sau criticistă, metodele interactive, de învățare prin descoperire fiind cele mai eficiente.

Abordarea evaluării, a problematicii şi a tehnicilor ei specifice are consecințe de mare complexitate pentru că evaluarea nu vizează doar examinarea şi notarea şcolară, ci totodată „evaluarea are o importanță deosebită pentru progresul unei societăți şi a unei națiuni”(M.Ionescu). Pentru Biserică evaluarea desfăşurării educației religioase şi a rezultatelor în materie de educație religioasă este importantă, deoarece aceasta facilitează crearea unui feed-back prin care profesorul de religie, preotul unei comunități, dar şi alți reprezentanți ai Bisericii sunt informați în legătură cu starea duhovnicească a elevilor, precum şi a preocupărilor şi intereselor lor. Elevul îşi mărturiseşte credința, o trăieşte şi o păstrează numai ca membru al comunității liturgice.

Estimarea, aprecierea şi verificarea rezultatelor şcolare se realizează în situații şi forme diferite. În vederea perfecționării rezultatelor şcolare la disciplina religie, profesorul are la dispoziție o sumedenie de procedee şi metode de evaluare. Procedura de evaluare se alege în funcție de scopurile urmărite în cadrul sistemului şcolar la disciplina religie, precum şi de natura rezultatelor şcolare pe care le vizează.

Religia operează cu concepte, cum ar fi: bunătatea şi iubirea, dar şi cu concepte, cum ar fi: dreptatea şi răsplata.

BIBLIOGRAFIE:

1. C., Cucoş, Pedagogie, Editura Polirom, Iaşi,1996, pg. 143-145;
2. M., Ionescu, Demersuri creative în predare şi învățare, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000, pg. 106-107;
3. I.T., Radu, Evaluarea în procesul didactic, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti,2000, pg. 69;
4. S., Şebu, M.,Opriş, D.,Opriş, Metodica predării religiei, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2000, pg. 77;
5. V.,Timiş, Evaluarea – Factor de reglare şi optimizare a educației religioase, Editura Renaşterea, Cluj-Napoca,2003, pg. 93-98;
6. A.,Wyler, Evangile et adolescence, Bureau Protestante de Recherche Catéchétique, Geneve, 1970, pg. 41.

Rolul familiei în educarea religios-morală a copilului

Prof. Florica-Marioara Balogh
Liceul Teoretic „N. Jiga” Tinca

Motto:

"Nu există artă mai frumoasă decât arta educației. Pictorul şi scluptorul fac doar figuri fără viață, dar educatorul creează un chip viu: uitându-se la el se bucură şi oamenii, se bucura şi Dumnezeu. Şi oricine poate fi dascăl, dacă nu al altora, cel puțin al său."

Sfântul IOAN GURĂ DE AUR

Familia - expresie a iubirii lui Dumnezeu

Familia este cea mai veche şi, totodată, cea mai puternică instituție umană, cunună a creației şi expresie a iubirii şi comuniunii proniatoare a lui Dumnezeu. Pentru caracterul ei comunitar şi atmosfera de sfințenie pe care trebuie să o cultive, ea a fost numită “biserica de acasă” sau “mica biserică”. Poate fi considerată şi o “mică şcoală”, pentru că aici copiii primesc lecții esențiale de viață, nu numai în “cei şapte ani de acasă”, dar şi ulterior.

Familia este recunoscută ca instituție de bază a societății nu doar din perspectivă religioasă, ci şi din punct de vedere civil, deoarece în toate țările civilizate familia este ocrotită de lege. În România statul ocroteşte căsătoria şi familia, sprijină dezvoltarea şi consolidarea familiei, apără interesele mamei şi copilului şi manifestă deosebită grijă pentru creşterea şi educarea copiilor.

Familia reprezintă factorul cel mai important al educației creştine, nu numai al copiilor, ci al fiecărui membru în parte pentru că fiecare persoană, aparținătoare unei familii, este atât “factor” cât şi “subiect” al educației: copiii învață de la părinți, bunici, frații mai mari, dar şi invers. De asemenea, ceilalți membri ai familiei învață unii de la alții.

Cuvântul familie are în general două sensuri. În sens propriu înseamnă unirea conjugală dintre cei doi soți, prin Taina Nunții, în vederea naşterii de copii, iar în sens duhovnicesc, prin

familie se înțelege obştea tuturor creştinilor, care formează Biserica unică, pe care a întemeiat-o Fiul lui Dumnezeu în lume, prin moartea şi învierea Sa.

Sfântul Ioan Gură de Aur arăta, prin multe învățături şi îndemnuri ale sale, că acolo unde bărbatul, femeia şi copilul merg pe cărarea virtuții, acolo este Iisus Hristos. Sfântul Ioan Gură de Aur i-a tălmacit întreaga sa operă Sfântului Apostol Pavel care ne arată modelul ceresc al familiei; el arată Biserica, "Mireasa lui Hristos", unită duhovniceşte cu Mirele ei – Hristos. Când vorbeşte despre unirea dintre soț şi soție prin Taina Nunții, arată unitatea sfântă şi tainică dintre Domnul Hristos şi Biserica Sa. În Hristos şi în Biserică descoperim valoarea sacră a căsătoriei, Taina Cununiei.

Există şi căsătorii în afară de creştinism, ele functionează omeneşte, dar Taina care ajută familia să depăşească omenescul din ea, ne-a dat-o doar Domnul nostru Iisus Hristos şi a aratat aceasta chiar întru-un mod văzut , venind la Nunta din Cana Galileii; a arătat că nunta este cinstită când vine Dumnezeu acolo.

Sfânta Taină a Cununiei reprezintă începutul bun al familiei. Ea reprezintă o încununare a iubirii bărbatului şi femeii, prin harul divin. Cei doi îşi făgăduiesc iubire până la sfârşitul vieții, dar numai Dumnezeu poate să-i binecuvânteze, pentru ca iubirea lor să se împlinească, harul divin primit în ziua cununiei fiindu-le întărire şi sprijin de-a lungul vieții, bucurându-se astfel de ocrotirea lui Dumnezeu.

Sunt foarte multe familii nereuşite, nefericite, multe cazuri de divorț cu consecințe grele asupra rodului familiei, care este copilul. Abandonul copiilor nu este altceva decât eşecul familiei, atunci când familia nu se străduieşte să aibă ceva sfânt în ea. Numai ceea ce este sfânt în familie dăinuieşte şi biruieşte prin puterea lui Dumnezeu, prin rabdarea şi jertfa noastră.

Familia este celula socială prin excelență şi factorul de seamă în procesul educației. Ea are rolul important în creşterea şi educarea copiilor. Necesitatea educației rezultă din faptul că "omul nu a fost creat perfect, ci perfectibil, cu misiunea de a lucra constant în vederea perfecționării lui."

Educația creştină are un rol important în păstrarea sfințeniei familiei. Educația creştină este optimă atunci când iubirea dintre membrii familiei imită iubirea dumnezeiască dintre persoanele Sfintei Treimi. Astfel, Tatăl şi Fiul îşi răsfrâng iubirea asupra Duhului Sfânt, Tatăl şi Duhul Sfânt asupra Fiului, Fiul şi Duhul Sfânt asupra Tatălui. Aşa trebuie să fie şi în familie: tata şi mama să-şi îndrepte toată iubirea asupra copilului, tatăl şi copilul asupra mamei, mama şi copilul asupra tatălui. Această solidaritate de răsfrângere a iubirii este cea mai bună pază de înlăturare a egoismului, care poate constitui pentru orice om o mare şi grea ispită.

În familie, întotdeauna trebuie să se dea întâietate valorilor religioase, în raport cu cele de ordin material, potrivit cuvintelor Mântuitorului: "Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu şi dreptatea Lui şi toate acestea se vor adăuga vouă." (Matei 6,33). Copiii trebuie învățați să se poarte

ca oameni duhovniceşti, nu materialnici. Să gândească, să vorbească şi să se manifeste duhovniceşte. Cea mai prețioasă moştenire pe care o putem lăsa copiilor noştri constă nu în cele materiale, ci în cele de ordin spiritual. Principala grijă a părinților este să-i asocieze pe copii la viața şi rugăciunea Bisericii, deprinzându-i să se roage în fiecare zi şi să manifeste înțelegere față de semenii lor. Cea mai importantă datorie a părinților în educarea copiilor este deci cultivarea spirituală. Sfaturile bune ale părinților şi exemplul pe care aceştia îl dau au o valoare deosebită pentru copii.

Scopul educației este pregătirea şi formarea copiilor pentru viață. Sfânta Scriptură recomandă părinților:

• să educe copiii în spiritul dreptății. “Drepții vor moşteni pământul şi îl vor locui în veacul veacului.” (Ps. 36,29);

• să trezească în sufletul lor dragostea de muncă, să combată lenevia. “Cea mai scumpă comoară pentru om este munca.” (Prov. 12,27);

• să cultive ideea de pace;

• să cultive sentimentul de dragoste şi respect față de colectivitate. “Cel ce se însoțeşte cu cei înțelepți ajunge înțelept, iar cel ce se întovărăşeşte cu cel nebun se face rău.” (Prov. 12,20).

Părinții trebuie să cultive de timpuriu aceste virtuți.

Relațiile dintre părinți şi copii trebuie să se bazeze pe sinceritate, afecțiune şi adevăr. Între părinți şi copii trebuie să fie o bună comunicare, deoarece în comunicarea dintre ei stă reuşita educației creştine. Părinții nu vor impune copiilor propriile dorințe, ci îi vor ajuta să-şi aleagă responsabil viața.

Deoarece calitatea atitudinii părinteşti este în anumită măsură rezultatul experiențelor premergătoare căsătoriei şi funcției de părinte, educația viitorilor părinți trebuie făcută încă din copilărie. Educarea viitorilor părinți înseamnă un continuu efort de pregătire pentru viața adultă.

Copilul se va dezvolta normal şi va deveni un bun creştin, dacă îl va întâlni pe Dumnezeu , la fel ca în Biserică, şi în familie.

Scopul principal al familiei creştine este ajutorarea reciprocă a soților, pentru uşurarea greutăților vieții pământeşti, iubirea şi cinstirea reciprocă, îmbărbătarea lor în vremea primejdiilor şi ispitelor, înfrânarea trupească şi evitarea cumplitelor păcate ale desfrânării. Prin aceste scopuri, familia devine cea dintâi Biserică, şcoală şi casă a credinței în Dumnezeu, a sfințeniei, a naşterii şi educării copiilor în dreapta credință şi în frica de Dumnezeu.

Numai o familie care împlineşte cu sfințenie aceste scopuri divine pe pământ, poate fi cu adevărat binecuvântată de Dumnezeu şi umbrită de harul Duhului Sfânt.

Familia este izvorul divin al vieții pe pământ, precum însuşi Dumnezeu este singurul izvor al vieții cereşti şi pământeşti. Omul nu poate exista şi rodi singur, ci numai în familie.

Familia este casa vieții firești, așa cum Biserica este casa vieții duhovnicești, căci pe amândouă le-a întemeiat Dumnezeu. Una pentru trup, iar cealaltă pentru suflet, dar numai unite una cu alta, familia cu Biserica își au ca izvor și model Unitatea Preasfintei Treimi. Dacă familia creștină păstrează cu sfințenie dreapta credință și este iubitoare de Dumnezeu și de Biserică, de rugăciune și de toate cele sfinte ea formează cea mai tare cetate și obște duhovnicească de pe pământ.

În concluzie, în familie se cultivă toate virtuțile necesare vieții creștine, copilul fiind deprins să asculte, să respecte, să fie recunoscător, modest, harnic, cinstit, iubitor de dreptate, de pace. Putem spune că familia este grupul cel mai important dintre toate grupurile sociale deoarece ea modelează persoana umană

Familia, factor decisiv de socializare și educatie religios – morală

Familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea statului" (Declarația Universală a Drepturilor Omului, art.16)

Familia, ca unitate de bază a societății și ca mediu natural destinat creșterii și bunăstării tuturor membrilor săi, în special a copiilor, trebuie să constituie un mediu de fericire, dragoste și înțelegere. Educația copiilor trebuie să fie făcută în spiritul păcii, demnității, libertății, toleranței, egalității și solidarității, în spiritul protejării tradițiilor și valorilor culturale ale fiecărui popor.

Educația, ca fenomen social și general uman, are diverse forme, direcții și idealuri. O educație completă vizează întreaga personalitate a omului, însoțind-o pe aceasta de-a lungul vieții. Cum educația religioasă privește întreaga personalitate a omului, ea nu poate fi exclusă din formele de educație ce vizează întreaga personalitate a omului. Educația religioasă dă posibilitate omului să-și facă o viziune de ansamblu asupra sa, a destinului său și asupra lumii.

Creșterea și educarea copiilor este un fel de continuare a procesului de naștere. Prin nașterea fizică, copilul se separă numai aparent de mama sa. El rămâne legat sub multe aspecte de părinți, pentru mai mulți ani, viața copilului depinzând de viața părinților. În acest fel, formarea și educarea copilului pentru viață devine un lung travaliu, ale cărui dureri sunt suportate de părinți dar și de mediul ambiant, până când copilul „se va naște" ca om matur, capabil să gândească și să acționeze liber, conștient și responsabil în societate. Pe întregul proces de creștere și educare a copilului, prin urmare și de naștere a lui pentru un anumit gen de viață cu adevărat independentă, părinții transmit, informează și formează, infuzând copilului modul lor de gândire și comportament, fie că doresc acest lucru sau nu. Pe de altă parte, copilul însuși este făcut să primească, să „absoarbă", conștient

sau nu, cele ce se petrec în viața familiei sale. Acest transfer de viață, gândire şi comportament de la părinți la copil constituie forța care asigură copilului „naşterea" pentru lumea în care va trăi.

Sfântul Ioan Hrisostom spunea: „Dumnezeu vrea ca tatăl nu numai să zămislească, ci să şi dea o educație frumoasă copiilor; Dumnezeu face ca mama nu numai să nască, ci să dea şi un chip frumos copiilor prin educație."

Pentru a da o educație copiilor, părinții trebuie să ştie înainte de toate că ei, în calitatea pe care o au, sunt foarte bine cunoscuți de copii, chiar dacă aceştia nu ajung să exprime acest lucru. Copilul nu învață numai atunci când îi vorbeşti, când îi dai o explicație, când îl sfătuieşti sau îi porunceşti. Copilul învață de la părinte orice şi în orice împrejurare, şi mai ales, din întregul mod de comportare al acestuia. Toate acestea pătrund, informează ființa plăpândă a copilului dispus să recepteze tot ceea ce este nou în contactul său cu lumea şi cu modul de comportare al acesteia. El receptează tot ceea ce atinge simțurile şi conştiința sa.

Familia este prima şi cea mai mică celulă a organismului social. Originea ei stă în natura socială a omului şi în voința divină exprimată pozitiv la crearea omului (Fac. I, 27-28). Familia se întemeiază prin căsătorie, având ca scop, după cum spunea Andrutsos: „stabilirea unei stări desăvârşite în dragostea dintre soți, ca să se împlinească reciproc, transmițând unul altuia calitățile şi darurile care sunt proprii fiecăruia, înnobilându-se reciproc şi formându-se reciproc şi lucrând laolaltă la îndeplinirea menirii morale a fiecăruia".

Familia este cel dintâi cadru social de care are nevoie fiecare om ca să trăiască. Ea este mediul prielnic pentru naşterea, dezvoltarea şi desăvârşirea ființei umane. În organizarea sa proprie, ea oferă garanții de moralitate, este prima şcoală care pregăteşte pe copil pentru viața socială, deprinzându-l să-şi împlinească datoria, să-şi disciplineze voința, dându-i simțul ierarhiei şi ordinii. Familia este un oficiu înalt al respectului, al demnității, al libertății interioare. Mediul familial oferă siguranță, liniște, afecțiune, seninătate, care constituie o atmosferă prielnică pentru o dezvoltare normală şi echilibrată.

Familia are şi o însemnată funcție educativă. Ea este prima instituție de educație morală şi pentru prima copilărie este mediul educativ prin excelență. Familia este „cea mai necesară şcoală de omenie". Statisticile judiciare arată că majoritatea delicvenților şi a celor din instituțiile de corecție au fost lipsiți de o reală asistență din partea familiei. Familia reprezintă frâna cea mai eficientă şi mai suportabilă împotriva izbucnirii patimilor. În cadrul familial se deprind disciplina şi spiritul de inițiativă şi se cultivă sentimentul demnității, dreptății, iubirii, respectului şi ajutorului, sentimentul sacrificiului, care sunt elemente de bază ale vieții sociale.

Familia este o şcoală a iubirii aproapelui, a cărei primă realizare este străduința de a dori, voi şi înfăptui binele copiilor proprii, potrivit cuvintelor Mântuitorului. „Este oare între voi un

astfel de om, care atunci când fiul său i-ar cere pâine, el să-i dea piatră ?" (Matei VII, 9). Cultivată în familie, iubire aproapelui se va putea mai uşor extinde şi în afara familiei.

Importanța familiei ca un cadru firesc de viață socială reiese şi din atenția deosebită pe care i-a acordat-o Mântuitorul Hristos. Astfel, deşi S-a născut din Sfânta Fecioară Maria pe cale supranaturală de la Duhul Sfânt şi fiind şi Dumnezeu, s-ar fi putut dispensa de asistența familiei, totuşi ca om şi spre a ne da exemplul unei vieți depline, S-a născut şi a trăit până la 30 de ani în sânul familiei părinților Săi, în supunere şi ascultare față de Iosif şi Maria.

Tot Mântuitorul acordă o deosebită importantă familiei, prin minunea din Cana Galileii, ridicând astfel nunta la rang de Sfântă Taină.

Familia constituie cel mai important factor ce acționează asupra copilului, formându-i acestuia deprinderile şi caracterul din cea mai fragedă vârstă şi face aceasta prin puterea dragostei, a exemplului, a conduitei morale a părinților. Alături de familie, şcoala continuă pregătirea copilului pentru viață, aceşti factori trebuind să conlucreze armonic.

Părinții sunt datori să-şi iubească copiii. Ca sentiment natural, iubirea față de copii este mereu activă în inima părinților, adesea chiar mai puternică decât la copii față de părinți. Ca virtute morală, ea este una dintre primele şi cele mai însemnate expresii ale iubirii față de aproapele. „Nu există prietenie sau dragoste ca aceea a unui părinte pentru copilul său" zicea Henry Ward Beecher.

Datoria educării copiilor cuprinde educația trupească şi sufletească. Educația trupească înseamnă îngrijirea de viața fizică, începând din momentul naşterii; părinții au datoria să-i hrănească, să-i îmbrace, să le dea adăpost, să le asigure educația necesară însuşiri unei profesii. Educația sufletească le da copiilor posibilitatea să-şi însuşească valorile religioase şi morale ale societății în care trăiesc, îi determină să-şi pună „Cea mai nobilă întrebare din lumea aceasta: aici ce bine pot face?", după cum spunea B. Franklin.

Datoriile copiilor față de părinți sunt rezumate în porunca Decalogului. „Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, ca să-ți fie ție bine şi să trăieşti mult…"

Socrate spunea astfel despre datoriile copiilor: „Poartă-te cu părinții tăi precum ai dori să se poarte şi copiii tăi cu tine".

Importanța socială şi morală a familiei este aceea că în ea se trăiesc pe plan restrâns toate formele vieții sociale şi de aceea se cultivă în ea toate virtuțile trebuitoare pentru o viață creştină adevărată, atât pe latura materială, cât şi pe cea sufletească-morală. Familia este şcoala pregătitoare pentru conduita morală şi socială corectă.

Educația religioasă

Pentru familia creştină, educația religioasă a copiilor reprezintă o problemă foarte importantă.

„Dacă cineva nu ştie ce este iubirea, nu-l va putea cunoaşte pe Dumnezeu care este Iubire". Să vedem deci de ce au nevoie copiii noştri în formarea lor religioasă.

1. În primul rând când în familie există mărturia vieții creştine este uşor să-ți conduci copiii la credință. Şi în domeniul acesta, ceea ce are influență asupra lor nu sunt atât lecțiile sau sfaturile, cât mai ales, ceea ce sunt părinții şi cum trăiesc ei, deschizându-le calea prin exemplu.

2. În al doilea rând trebuie să crească iubirea dintre soți, pentru că astfel vor reuşi să-şi iubească mai mult copiii. Ei au nevoie să simtă: afecțiunea, delicatețea, admirația, încrederea, înțelegerea pe care părinții o au unul față de celălalt şi față de ei, descoperind astfel reflexul iubirii divine căreia iubirea părintească îi este revelația. Dacă „iubirea devine măsura tuturor lucrurilor", în familie se reuşeşte crearea unui climat de armonie fericită ce duce la descoperirea scopului educației care este acela de a forma oameni care cred în iubirea lui Dumnezeu şi au învățat să iubească.

„Unde este dragoste şi iubire, acolo este Dumnezeu", (...) dacă ne iubim unii pe alții, Dumnezeu rămâne în noi, iar dragostea lui în noi este desăvârşită"(I In 4,7).

3. Părinții trebuie să țină cont de faptul că „la o anumită vârstă, copiii nu vor să facă anumite lucruri numai din tradiție sau pentru că aşa spun ei, ci vor să le înțeleagă şi să le aleagă personal. De aceea, educația la o credință din convingere cere ca practicile religioase să fie propuse - nu impuse".

4. E necesar să se scoată în evidență frumusețea, măreția şi sfințenia religiei ce propune mijloace atât de uşoare şi folositoare pentru liniştea inimii şi mântuirea sufletului aşa cum sunt Sfintele Taine şi rugăciunea. Sunt anumite momente: dimineața şi seara, înainte şi după masă, în amintirea unor evenimente speciale, în care rugăciunea în familie poate găsi în toți disponibilitate şi să devină ocazie pentru a creşte în iubire.

5. Religia trebuie prezentată copiilor ca o religie a bucuriei şi nu ca pe „o serie întreagă de interdicții". De asemeni, Dumnezeul nostru este cel „al bucuriei, al libertății, al speranței şi al iubirii şi nu un judecător inflexibil" de care inima copiilor să se desprindă uşor pentru că-i înspăimântă. În sufletul fiecărui om există un gol de forma lui Dumnezeu şi nu se poate umple decât cu Dumnezeu şi pentru că El este Iubire, întreaga ființă este chemată la iubire, la bucurie. De altfel însăşi evanghelia este în realitate „un anunț de mari bucurii: „Vă vestesc o mare bucurie", „Bucurați-vă şi veseliți-vă".

6. Având în vedere faptul că viața este darul lui Dumnezeu, iar soții sunt doar colaboratori la planul său de Creație, e necesar ca părinții să admită faptul că ai lor copii le sunt încredințați spre îngrijire şi educare, dar aceştia nu le aparțin. În eforturile lor zilnice ei ar trebui să-şi educe copilul astfel încât el să recunoască faptul că este creat după chipul lui Dumnezeu şi că datoria lui este să întruchipeze cu ajutorul harului divin acea imagine cât poate mai bine.

În preocuparea lor de a-şi vedea copiii fericiți, unii părinți îi protejează în mod exagerat şi intervin mereu pentru ei. Astfel ei sunt privați de posibilitatea de a-şi asuma responsabilitatea pentru acțiunile şi faptele lor. Din această cauză nu pot lua singuri decizii corecte, nu vor fi în stare să nutrească sentimente pozitive față de sine şi față de ceilalți, să aibă un echilibru emoțional stabil, să se simtă acceptați pentru ceea ce sunt şi nu pentru reuşitele lor.

Aceşti copii vor fi fragili şi sensibili ca plantele din seră care nu suportă clima uneori neprielnică, din afara mediului în care au crescut. Când vor trebui să facă față dificultăților inerente vieții în afara familiei, vor constata că nu vor reuşi să se adapteze pentru că nu au fost lăsați să se confrunte cu realitatea care nu rareori este dură. Aceştia vor fi deprimați, vor plânge, se vor simți respinşi şi nu vor putea înfrunta situația neplăcută, ceea ce denotă faptul că au un respect de sine scăzut.

Acesta reprezintă un factor fundamental pentru îmbolnăvirea mintală, alcoolism, sinucidere, dependență de droguri şi crime. De asemenea, aceste persoane nu au maturitatea necesară pentru a întemeia o familie creştină în stare să înfrunte furtunile vieții.

Unii părinți cred că au dreptul de a conduce şi controla viitorul copiilor lor. Ei nu concep (şi în special mama) faptul că el este o persoană independentă, creată de Dumnezeu pentru sine şi că acesta nu este proprietatea părinților. Deşi au o mare responsabilitate în a-i creşte şi educa, ei nu devin prin aceasta stăpânii lor şi nu au dreptul să le reproşeze faptul că ar fi nerecunoscători pentru efortul şi truda lor, atunci când se mută din căminul părintesc.

Este încă încetățenită la noi mentalitatea că cel mai mic va trebui să aibă grijă de părinți la bătrânețe şi aceştia, precum şi frații mai mari, se străduiesc din răsputeri să-i împiedice plecarea fără a se gândi însă la consecințe. Dumnezeu ne-a dat libertatea de a alege cum va fi viața noastră şi ne respectă deciziile. Cu atât mai mult părinții sunt datori să accepte libertatea copiiilor lor, şi la momentul potrivit, să nu le frângă zborul, dimpotrivă să-şi unească eforturile şi să-i învețe cum ar putea zbura mai frumos, mai bine şi mai mult, pentru a putea împlini în viața lor voința lui Dumnezeu.

Prin aplicarea permanentă şi generoasă a cuvintelor lui Iisus: „Iubiți-vă unii pe alții, aşa cum eu v-am iubit pe voi", în contextul vieții de familie acțiunea educativă este asigurată pentru că nu există probleme, obstacole, dificultăți care să nu poată fi depăşite şi învinse prin iubire.

Dacă copiii noştri vor învăța aceasta de la noi, ziua în care îi vom vedea plecând din casa noastră, fie pentru a forma o nouă familie, fie că sunt chemați la viață consacrată, va fi „ziua recoltei" noastre şi nu vom regreta oboseala „semănatului" şi nici faptul că am murit câte puțin pentru ca ei să aibă viață. Vom rămâne mai singuri, dar ei ne vor binecuvânta.

Educația moral-religioasă la cea mai fragedă vârstă

Educația moral-religioasă trebuie să înceapă de la vârstă fragedă, deoarece primii ani ai copilăriei sunt cei mai importanți şi de cele mai multe ori, hotarâtori pentru întreaga viață.

Copiii trebuie să învețe să fie ascultători înca din frageda copilărie, ascultarea făcând parte naturală din viață. Exemplul parinților are o importanță primordială: daca ei nu îşi vor arăta respect unul altuia, copilul nu va învăța niciodată ce-i ascultarea. Ascultarea creşte odată cu maturitatea, ea fiind o expresie a iubirii.La început ea trebuie să însemne: „Fă ce ți se spune", dar pentru un adult ea înseamnă: „Pune înainte voia celuilalt, din dragoste pentru el".

Când copilul se joacă sau se ocupă de o indeletnicire oarecare trebuie să facem în aşa fel încât, jocul sau îndeletnicirea să nu-i fie foarte uşor de îndeplinit. El trebuie să depună efort să lupte, să ceară chiar ajutorul altora, trebuie să i se ofere şansa de a-şi lărgi propriile capacități şi chiar de a trece prin experiența eşecului. Din punct de vedere duhovnicesc trebuie să învațăm ce înseamnă răbdarea, puterea de îndurare lucruri care crează neplăcere şi umilință. Exemplul părinților are o importanță covârşitoare.

Copiii trebuie încurajați să-i ajute pe cei mari la diverse treburi, după puterea fiecăruia, în acest fel, copiii vor dobândi simțul răspunderii.

Una din trăsăturile vieții creştine în lume e cea care ne spune că trebuie să fim generoşi, primitori, iubitori şi atenți cu cei în nevoi.Aceste caliăți pot fi insuflate în sufletul copiilor încă din fragedă pruncie. Dacă între copii, părinți şi dascăl s-a stabilizat o relație de dragoste copilul are încredere şi-i respectă.

Disciplina trebuie să fie cu rost şi să slujească dreptații scopul disciplinării copiilor, este să-i învățăm ce-i bine şi ce-i rău.Copiii au un foarte acut simț al dreptății şi se tulbură când părinții lor se mânie din nimic sau când le fac reproşuri neîntemeiate.

Iubirea noastră pentru copii trebuie să fie o icoană a iubirii lui Dumnezeu pentru umanitate. Asta înseamnă că dacă un copil îşi recunoaşte greşeala şi îi pare rău de ce a făcut, trebuie să ne stăpânim dorința de a-l pedepsi, dar în felul acesta îi încurajăm pe copii să nu încerce să-şi ascundă greşelile.

Niciodată să nu-i pedepsim sau să-i amenințăm pe copii folosindu-ne de numele lui Hristos, ca nu cumva să le spunem că Domnul Hristos nu îi mai iubește dacă nu sunt cuminți.Trebuie să avem autoritate personală ca să nu fie nevoie să facem din Hristos un fel de polițist.

Iată de ce, educația trebuie să înceapă la vârste foarte mici. Da, dragi părinți, dacă inima noastră este plină de credință şi iubire pentru Dumnezeu, vom găsi o mie de mijloace şi căi să facem copilul să devină cuviincios şi credincios. Oricât de mic este copilul el se poate ruga. Aşa cum cere ceva anume de la părinți, de ce să nu ceară şi de la Tatăl Ceresc. Să învățăm copiii să se închine şi să se roage de când sunt foarte mici astfel încât să devină o necesitate"Rugați-vă neîncetat" spune Sfantul Apostol Pavel.

Trebuie să înțelegem ca părinți şi dascăli ca principala noastră menire este de a-i insufla copilului dragostea sinceră pentru Hristos şi pentru Maica Domnului.

Educația religioasă se face în primul rând prin exemplul personal al părinților, dascălilor prin întreținerea unei atmosfere de dragoste şi rugăciune. De ce ne aducem mereu aminte de bunica noastră cum se ruga înaintea icoanelor câtă dragoste radia!

Dragostea, rugăciunea şi exemplul sunt mult mai convingatoare decât cuvintele, tocmai aceste trei calități dau valoare cuvintelor atunci când e vorba să-i aducem pe copii la credința lui Dumnezeu.

Icoanele sunt un mijloc pentru a-i face pe copii să cunoască şi să iubeasca pe Hristos, Fecioara Maria şi pe sfinți. O icoană poate fi bun un punct de pornire ideal la o mare sărbătoare: dar trebuie să-i acordam respectul cuvenit unui obiect sacru. Copiii sunt mai receptivi la tot ce ține de Dumnezeu: este necesar doar să crească în atmosfera de evlavie şi bună credință.

Din punct de vedere creştin-ortodox, educația religios-morală încearcă să perfecționeze omul, creație a lui Dumnezeu, în cu şi prin Hristos, Dumnezeu-Omul. Ca şi Creația absolută, ea(educația) se bazează pe dragostea dintre oameni. Din dragoste izvorăşte încrederea, iar acolo unde este iubire şi încredere izvorăşte libertatea. Fără libertate, nu poate exista viața morală .

Educația religios-morală creştină este o acțiune specific umană, care se desfăşoară conştient de către un educator, conform unui plan şi unei metode bine precizate. Ea este susținută de iubire, de încredere şi de harul lui Dumnezeu şi are drept scop realizarea caracterului religios-moral cu desăvârşirea lui în personalitatea creştină.

Educația religioasă este o componentă a formării spirituale a omului,care presupune asimilarea şi operarea în viața de zi cu zi cu noțiuni ce țin de cultura religioasă, de formarea în spiritul moralei creştine prin iubirea de Dumnezeu, de aproapele, de sine. Religia creştină este un mod de viață şi doreşte să formeze la elevi anumite atitudini în fața lumii, vieții şi a morții. În viața omului, educația religioasă poate aduce mai multă bunătate, echilibru şi rezistență în fața problemelor curente, a dificultăților şi încercărilor. Sentimentul religios este o sursă de energie şi

de putere morală, deoarece avem în față modelul perfecțiunii: Dumnezeu - Omul Iisus Hristos, Mântuitorul nostru.

Educația religios-morală face loc unui element esențial: harul lui Dumnezeu. Forțele omului şi încercările sale nu pot duce la împlinire nimic fără ajutorul lui Dumnezeu. Fiul Lui Dumnezeu S-a Întrupat şi cu scopul de a se face educator al oamenilor şi a dus la ultima desăvârşire şi chipul educatorului creştin. În El, cu El, prin El, prin urcarea la culmea unde a purtat El firea omenească pe calea schimbării şi neîncetatei creşteri în duh, stă taina educației religios-morale: taina jerfei Celui mai mare pusă în ridicarea spre sine a celui mai mic, taina ridicării la desăvârşirea creştină.

Bibliografie :

Sfânta Scriptură

Bontaş, Ioan, *Pedagogie*, Ed. All, Buc. 1994.

Călugăru, Dumitru, pr. prof., *Catehetica*, manual pentru Institutele teologice, Ed. I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1984

Cucoş, Constantin, *Educația religioasă. Conținut şi forme de realizare*, E.D.P., Buc. 1996.

Maciuc, Irina, *Introducere în studiul educației cu privire specială asupra educației religioase*, Ed. Reportografiei Universității Craiova, Craiova 1999.

Stoica, Marin, *Pedagogie şi psihologie*, Ed. Gheorghe Alexandru, Craiova, 2002.

Sfântul Ioan Gură de Aur,*Comentariile sau explicarea Epistolei către Efeseni*, traducere şi note de Marcel Hancheş, în revista"Altarul Banatului" nr. 1-3,2002.

Hristos în Vechiul Testament

- încercare de soteriologie vechitestamentară -

Prof. Traian Nojea

Şcoala cu cls. I – VIII Drăgeşti

Prin căderea în păcat a protopărinților noştri, ființa umană se îndrepta spre moarte, dar, odată cu pronunțarea pedepsei pentru încălcarea poruncii, Dumnezeu a dat primilor oamenilor şi speranța mângâietoare a venirii în lume a unui Răscumpărător sau Mântuitor, care avea să salveze omenirea de sub greutatea păcatului[1]. Această speranță se cuprinde în cuvintele adresate şarpelui: „Duşmănie voi pune între tine şi între femeie, între sămânța ta şi sămânța ei; Aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei înțepa călcâiul." (Facere 3, 15).

Speranța venirii Mântuitorului, făgăduită prin aceste cuvinte, poate fi observată constant de-a lungul întregii existențe a Israelului biblic. De cele mai multe ori, realizarea operei de mântuire este legată de o persoană, de un trimis al cerului, care va reinstaura ordinea şi armonia existentă înainte de căderea în păcat.

La început, ideea de mântuire era axată mai mult pe intervenția imediată a lui Dumnezeu, cu scopul de a purta de grijă poporului Său. Exemplul normativ, în acest sens, a fost ieşirea din robia egipteană (Ieşire 12, 31-34), continuată cu trecerea miraculoasă prin Marea Roşie (Ieşire 14, 21-26)[2]. Aceste momente au fost determinante în concepția ulterioară a lui Israel cu privire la natura şi activitatea mântuitoare a lui Dumnezeu. Faptul că, poporul a început să-L perceapă pe Dumnezeu ca pe un Izbăvitor, a menținut vie pe mai departe credința în mântuirea deplină şi finală pe care o va aduce Acesta.

Realizarea operei de mântuire prin venirea lui Mesia o vom găsi descrisă şi în cartea Iov, care, datorită doctrinei sale, deține un fel de primat între scrierile biblice. Învierea din morți, judecata din urmă, doctrina despre lumea spirituală, dar şi problema mântuirii se pune limpede în carte[3]. Unul din textele cu caracter profetic şi care vorbeşte despre realizarea operei de mântuire

---

[1] Sfântul Macarie Egipteanul, *Scrieri – Omilii duhovniceşti, Omilia a IV-a,* trad. de Pr. Prof. Dr. Constantin Cornițescu, introd., indici şi note de Pr. Prof. Dr. N. Chițescu, în colecția *P.S.B.*, vol. 34, Ed. IBMBOR, București, 1992, pg. 101.

[2] Origen, *Scrieri alese, partea I, Omilii la cartea Ieşirii,* trad. de Pr. Prof. T. Bodogae, Pr. Prof. Nicolae Neaga şi Zorica Lațcu, studiu introductiv şi note de Pr. Prof. T. Bodogae, în colecția *P.S.B.*, vol. 6, Ed. IBMBOR, București, 1981, pg. 75-79.

[3] Anca Manolache, *Cartea lui Iov - povestirea unei realități,* în rev. *Altarul Banatului*, nr. 1-3/1993, pg. 19.

prin venirea lui Mesia este cel din cartea Iov (19, 25): „Eu ştiu bine că Mântuitorul meu este viu şi că El, ca Cel din urmă, mă va ridica de pe pământ”.[4]

Ideea de mântuire ia o amploare deosebită în cartea Psalmilor. În psalmul (33, 20-21), ni se spune: „Multe sunt necazurile dreptului, din toate îl mântuie Domnul; El păzeşte toate oasele Lui, nici unul dintre ele nu se va zdrobi”. Prin aceste cuvinte, psalmistul ne arată cât este de aspră calea virtuții şi că prin multă răbdare se dobândeşte mântuirea; dreptul aşteaptă cu încredere ceea ce va fi în viitor. Dreptul nu poate avea aceeaşi soartă cu păcătosul. Pentru a arăta cât sprijin găsesc la Dumnezeu drepții, psalmistul spune că „Domnul păzeşte toate oasele lui” (cf. Psalmi 33, 21), adică, Dumnezeu se interesează în particular de soarta acelora care îşi fac un mod de viață din a trăi în Domnul.[5]

Şi în cuprinsul cărților profeților, Mesia este prezentat ca un Izbăvitor, prin intermediul Căruia vor fi şterse păcatele întregii lumi.

În cadrul activității lor religioase, profeții au acordat o importanță şi o atenție deosebită ideii mesianice.[6] Ei au fost cei care au menținut în permanență, vie, ideea venirii a unui Răscumpărător, în persoana lui Mesia. În conformitate cu cele spuse de profetul Isaia, realizarea operei de mântuire coincide cu instaurarea împărăției mesianice, care se va împlini şi desăvârşi în vremea lui Mesia, „Unsul lui Dumnezeu şi Domn al păcii” (Isaia 9, 5-6). Într-adevăr, Mesia cel făgăduit protopărinților noştri, „avea menirea să readucă pe om în starea de dinainte de cădere şi să restabilească ordinea şi armonia în paradis. Restabilirea acestei stări echivala cu restabilirea păcii omului cu Dumnezeu, cu semenii săi şi cu sine însuşi”[7]. Pacea cu Dumnezeu avea să fie realizată prin opera mântuitoare a lui Mesia: „Iată- L pe Dumnezeul nostru în care am nădăjduit, şi El ne va mântui; Acesta este Domnul, noi L-am aşteptat, noi ne-am bucurat, şi-ntru mântuirea noastră ne vom veseli” (Isaia 25, 9)[8]. O urmare firească a împlinirii operei de mântuire avea să fie ridicarea blestemului celui de demult, iar între om şi celelalte creaturi să se instaureze din nou armonia. Această armonie paradisiacă este profețită cu multă gingăşie de către profetul Isaia: „Atunci vor sta împreună leul şi mielul; leopardul se va odihni lângă căprioară; vițelul şi puiul de leu vor mânca împreună şi un copil îi va păstori. Juninca se va duce la păscut împreună cu ursoaica, iar puii lor vor sălăşlui la un loc, leul şi boul vor mânca laolaltă. Copilul se va juca în culcuşul viperei şi în

---

[4] Stud. Traian Nojea, *Problema suferinței şi sensul existenței în cartea Iov*, în rev. *Orizonturi Teologice*, nr. 1/2008, pg. 142.

[5] Pr. Prof. Nicolae Neaga, *Textele psalmilor mesianici în lumina scrierilor Sfinților Părinți*, în rev. *Mitropolia Ardealului*, nr. 3 – 4/1956, pg. 234 – 239.

[6] Pr. Prof. Vladimir Prelipceanu, Pr. Prof. Gheorghe Barna, Pr. Prof. Nicolae Neaga, Pr. Prof. Mircea Chialda, *Studiul Vechiului Testament*, Ed. Renaşterea, Cluj-Napoca, 2006, pg. 188.

[7] Pr. Prof. Constantin Cornițescu, *Pacea după Sfânta Scriptură şi scrierile Sfinților Părinți*, în rev. *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 11-12/1983, pg. 819.

[8] Prof. Dr. Nicolae Neaga, *Hristos în Vechiul Testament. Însemnări pe marginea textelor mesianice*, Ed. Renaşterea, Cluj – Napoca, 2007, pg. 63.

vizuina şarpelui otrăvitor îşi va întinde mâna" (Isaia 11, 6-8). Seria de contraste: lup-miel, leu-viţel, şarpe-copil, reprezintă imaginea unei lumi în care va domni armonia şi blândeţea. Toate acestea se vor împlini prin venirea lui Mesia şi a operei lui mântuitoare.[9]

Ideea de mântuire capătă un avânt deosebit şi în capitolele următoare. Astfel, Isaia exclamă: „Duhul Domnului Dumnezeu peste Mine; pentru aceea M-a uns Domnul pe Mine, ca să binevestesc săracilor, M-a trimis a vindeca pe cei zdrobiţi cu inima, să vestesc celor robiţi eliberarea şi celor legaţi mântuire" (Isaia 61, 1). Duhul despre care vorbeşte profetul Isaia, în acest verset, este „darul dumnezeiesc care se dă omului spre a-şi atinge scopul pentru care a fost creat".

În concepţia profetului Ieremia, realizarea operei de mântuire, constă în instituirea unui nou legământ[10] care va fi desăvârşit şi nezdruncinat: „Iată vin zile – zice Domnul – când voi face un nou legământ cu casa lui Israel şi cu casa lui Iuda; nu după legământul pe care l-am făcut cu părinţii lor în ziua în care i-am luat de mână ca să-i scot din ţara Egiptului; pentru că ei n-au rămas în legământul Meu, de aceea şi Eu i-am părăsit – zice Domnul. Că acesta este legământul Meu pe care-l voi face cu casa lui Israel, după acele zile – zice Domnul: Pune-voi legile Mele în cugetul lor şi-n inima lor le voi scrie şi le voi fi lor Dumnezeu, şi ei îmi vor fi Mie popor." (Ieremia 31, 31-34). Bazat pe legile morale, legământul cel nou nu va mai fi desfăcut (cf. Ieremia 32, 36), şi nici nu va mai fi scris pe tablă de piatră, ca altă dată, ci în sufletele oamenilor (Ieremia 31, 33). În concepţia lui Ieremia, realizarea operei de mântuire se va realiza atunci când Ierusalimul se va numi „Scaunul Domnului", şi popoarele se vor strânge în el, în numele Domnului şi nu vor mai umbla, după aceea, pe urma poftelor inimilor" (Ieremia 31, 34).

Şi profetul Iezechiel vorbeşte despre „Legământul păcii", care, în larga lui accepţiune va avea în vedere toate creaturile[11]: „Voi încheia cu ele un legământ de pace şi voi îndepărta din ţară toate fiarele sălbatice; ele vor locui în linişte în pustie şi vor putea dormi în mijlocul pădurilor. Le voi face pe ele şi împrejurimile dealului Meu o pricină de binecuvântare; le voi trimite ploaie la vreme şi va fi o ploaie binecuvântată. Nu vor mai fi de jaf între neamuri, nu le vor mânca fiarele din ţară, ci vor locui în linişte şi nu le va tulbura nimeni." (Iezechiel 34, 25-26, 28).

Profetul Daniel deschide o nouă perspectivă în abordarea problematicii realizării operei de mântuire prin venirea lui Mesia. Între profeţiile acestuia, care au ca temă generală instaurarea Împărăţiei veşnice şi universale a lui Dumnezeu pe pământ, un loc central îl ocupă cele cu privire la „Fiul Omului". Daniel, la fel ca şi Isaia şi Miheia, îl prezintă pe Mesia „ca pe o fiinţă de esenţă

[9] Drd. Simion Todoran, *Idei doctrinare în proorocia lui Isaia*, în rev. *Glasul Bisericii*, nr. 4-6/1982, pg. 401.

[10] Legământul cel vechi a fost cel încheiat între Dumnezeu şi Moise, ca reprezentant legal al poporului ales. Prin încheierea Legământului celui nou, nu trebuie să înţelegem că cel vechi intră în dizgraţie, deoarece el a avut cel puţin meritul pedagogic de a-l fi pregătit pe cel nou.

[11] Bartolomeu Valeriu Anania, *Cartea profetului Iezechiel,* Ed. Anastasia, Bucureşti, 2000, pg. 148.

divină, dar cu înfățișare omenească”[12]: „Văzut-am în vedenie de noapte; şi, iată, cu norii cerului venea Cineva ca Fiul Omului şi a venit la Cel – Vechi – de – Zile şi a fost dus în fața Acestuia. Şi Lui i s-a dat stăpânirea şi cinstea şi împărăția; Lui Îi vor sluji toate popoarele şi triburile şi limbile; iar stăpânirea Lui e veşnică, stăpânire care nu se va trece, iar împărăția Lui nu va fi nimicită” (Daniel 7, 13-14). „Fiul Omului”, nu este aşadar, doar un simplu om, El „are toate atributele lui Mesia şi este chiar Mesia”[13]. Acest adevăr reiese mai cu seamă din faptul că pentru realizarea operei de mântuire, El se va pogorî pe norii cerului, deoarece vine din cer. Este adevărat că după tradiția profetică clasică „Unsul Domnului” trebuia să provină din familia regelui David din Betleem (cf. Miheia 5, 1) şi nu din ceruri, dar aceste două perspective nu se anulează una pe cealaltă, ci sunt completare şi „nu există nici o îndoială, cum că, Fiul Omului din Daniel (7, 13) este o figură mesianică în cel mai deplin sens al cuvântului”.

Realizarea operei de mântuire prin venirea lui Mesia este descrisă şi de către profetul Avacum. Cartea lui a avut un puternic ecou în conştiința noutestamentară, mai ales prin profeția „Ieşit-ai pentru mântuirea poporului Tău, ca să-L mântuieşti pe Unsul Tău...” (Avacum 3, 13).

Profetul Maleahi, folosind un limbaj caracteristic proorociei, susține că mesagerul Domnului va veni într-adevăr şi va pregăti ziua venirii Lui, pe care o aşteaptă tot poporul (Maleahi 3, 1). El va veni ca unul care va purifica şi va curăța națiunea. Ca rezultat al venirii Lui, jertfele lui Iuda şi cele ale Ierusalimului vor fi plăcute înaintea Domnului (Maleahi 3, 4). Venirea Sa va aduce cu Sine judecata, iar aceasta va cădea greu asupra celor care asupresc pe alții (Maleahi 3, 5). Profețiile lui Maleahi referitoare la realizarea operei de mântuire prin venirea lui Mesia, culminează cu aceea în care Mesia este prezentat ca fiind „Soarele dreptății” [14]: „Şi va răsări celor care slujesc numelui Meu Soarele dreptății, aducând mântuire pe aripile lui…” (Maleahi 3, 20). „Soarele”, din perspectiva lui Maleahi,are un efect mântuitor, odată răsărit, El va face ca nedreptatea să piară, iar în locul ei să vină mântuirea.

Realizarea operei de mântuire prin venirea lui Mesia îşi găseşte ecou şi în scrierile necanonice. Astfel, cartea Tobit anticipează împlinirea acestui lucru, prin convertirea tuturor la Legea cea nouă (Tobit 13 ,10-18). Cartea I Macabei descrie împărăția mântuirii şi pe Stăpânul văzut al ei (I Macabei 2 , 57; 4). Din referatul biblic al creației, aflăm că la început Dumnezeu a creat o singură familie din care îşi are originea întreg neamul omenesc. Însă, odată cu căderea în păcat, condiția omului se schimbă radical. Momentele postparadisiace nu sunt favorabile condiției umane, deoarece, dând prea mare importanță trupului şi necesităților lui, oamenii şi-au pierdut

[12] Pr. Drd. Liviu Vâlcea, *Viziunea despre „Fiul Omului” din cartea profetului Daniel (7, 13-14),* în rev. *Studii Teologice*, nr. 1-2/1996, pg. 37.

[13] Pr. Drd. Vasile Mihoc, *„Fiul Omului” după Noul Testament,* în rev. *Studii Teologice*, nr. 1-2/1973, pg. 38.

[14] Se înțelege că „Soarele dreptății” se regăseşte în persoana Mântuitorului, Care celor drepți le este luminător. Sfântul Evanghelist Ioan va relua ideea profetului numindu-L pe Hristos „Lumina lumii” (Ioan 8, 12).

sufletul şi odată cu el şi aspirația către cer. Atracția „polului inferior al creației, a început să predomine, ceea ce a dus la înmulțirea peste măsură a oamenilor şi a păcatelor lor". Echilibrul creației se stricase prin îndepărtarea de unitate, prin accentuarea nedreptăților şi a tendințelor pământeşti, motiv pentru care mânia lui Dumnezeu începe să-şi facă simțită prezența: „Atunci a zis Domnul Dumnezeu către Noe: ,,Sosit-a înaintea feței Mele sfârşitul a tot omul, căci s-a umplut pământul de nedreptățile lor, şi iată Eu îi voi pierde de pe pământ." (Facere 6, 13). Dar, pentru că totuşi mai rămăsese un singur om drept pe pământ, Dumnezeu va salva omenirea pentru şi prin el: „Noe era om drept şi neprihănit între cei din neamul său; Noe umbla cu Dumnezeu" (Facere 6, 9). Noe constituie germenele lumii viitoare, deoarece, fără el, poate că Dumnezeu ar fi pierdut întreaga omenire. Numai Noe şi familia lui au scăpat de pedeapsa potopului, astfel încât, din familiile fiilor lui „se trag neamurile care s-au împrăştiat după potop pe pământ" (Facere 10, 32).

După descrierea acestor evenimente, Sfânta Scriptură nu va mai urmări evoluția urmaşilor fiilor lui Noe, ci îşi va concentra atenția doar asupra urmaşilor lui Sem, iar dintre aceştia asupra urmaşilor lui Avraam.

Cu Avraam începe şirul marilor patriarhi ai lumii antice, începe istoria propriu-zisă, şi asta deoarece Avraam va deveni „tată al poporului din care avea să se nască Mesia".La alegerea lui Avraam, Dumnezeu a încheiat cu acesta un legământ, ca, el şi urmaşii lui să-i fie slujitori credincioşi, iar binecuvântarea Lui nu va lipsi dintre ei: „...şi-ntru tine se vor binecuvânta toate neamurile pământului" (Facere 12, 3; 18, 17-18; 28, 14). Binecuvântarea lui Dumnezeu are un caracter universalist, deoarece aceasta se va răsfrânge asupra tuturor neamurilor pământului.

Făgăduința mesianică nu a fost înțeleasă de către poporul ales, în sens universal; evreii, ca urmaşi a lui Avraam, se socoteau singurii destinatari ai mântuirii, deşi, în făgăduința făcută lui Avraam, Dumnezeu spune că: „...în Avraam şi semința lui se vor binecuvânta toate neamurile pământului" (Facere 12, 3).

Profeții au fost cei care au încercat să îndrepte concepția greşită şi falsa înțelegere a poporului în ceea ce priveşte făgăduința mântuirii. Prin cuvântările lor, ei au arătat că toate popoarele sunt chemate la mântuire, că Dumnezeu este Creatorul universului şi, ca atare, mântuirea este universală, ea fiind făgăduită tuturor neamurilor (cf Facere 12, 3; 18, 17-18; 28, 14) şi, astfel, ea nu poate fi limitată la un singur popor.

Alegerea unui popor, precum şi separarea lui de celelalte popoare, avea mai mult un caracter trecător şi s-a făcut cu scopul de a se păstra nealterată religia monoteistă şi făgăduința mesianică. Poporul biblic este pregătit de Dumnezeu ca să fie călăuză celorlalte popoare, în drumul lor spre Dumnezeul cel Adevărat. Aşadar, Israelul nu este „fiul unic al lui Dumnezeu ci, întâiul născut,

deoarece, toți oamenii sunt creaturile Lui, fii Lui”[15]. În acest sens Domnul grăiește prin gura profetului Amos: „Oare nu sunteți voi, feciori ai lui Israel, pentru Mine, ca şi Cuşiții? Zice Domnul. Oare n-am scos eu pe israeliți din pământul Egiptului, pe filisteni din Cafor şi pe sirieni din Chir.” (Amos 9, 7).

Sensul comunitar şi universalist al mântuirii capătă o conotație cu totul deosebită în învățătura profeților. Mântuirea este concepută ca un dar destinat nouă tuturor, ca un bine de care vom beneficia cu toții, iar Mesia, ca trimis ceresc este arătat că va veni „să transforme piericiunea în nestricăciune, să regenereze toate, să sufere pentru toți şi să intervină pentru ei pe lângă Cel care le-a dat ființă”. El va recapitula întru Sine toate limbile, toate generațiile, inclusiv pe protopărintele nostru Adam, întrucât, căderea lui Adam s-a răsfrânt asupra tuturor urmaşilor, prin Mesia, Noul Adam, se vor mântui toți.[16]

Despre caracterul universal al mântuirii vorbeşte şi profetul Isaia. În capitolul 2, al cărții sale, profetul vorbeşte despre vremurile cele din urmă, când muntele Casei Domnului va fi în capul celorlalți munți, şi toate popoarele vor curge într-acolo (cf. Isaia 2, 1-2).[17] Prin expresia „toate popoarele” înțelegem că nu doar poporului ales îi era destinată mântuirea, ci tuturor neamurilor. Isaia prevede apariția pe pământ a unei împărății universale, al cărei centru şi capitală va fi Ierusalimul. În această împărăție va domni armonia şi pacea. Robul Domnului (Mesia) va da lumină, învățătură şi mântuire tuturor acelora care vor dori să se împărtăşească din ea: „Eu Domnul te-am chemat ca să dai mântuire şi te voi lua de mână, te voi pune ca legământ al poporului, ca să fii lumina neamurilor şi a celor care locuiesc întru întuneric...” (Isaia 42, 6). Profetul Isaia ne încredințează că va veni un timp în care toate neamurile îl vor preamări şi cinsti pe Dumnezeu: „Mă jur pe Mine Însumi: dreptate va ieşi din gura Mea, cuvintele Mele nu Mi le voi lua înapoi, că Mie mi se va pleca tot genunchiul şi toată limba I se va mărturisi lui Dumnezeu... de aceea te pun să fii lumina neamurilor, ca să aduci mântuirea Mea până la marginile pământului.” (Isaia 45, 23; 49, 6)[18].

Profetul Isaia merge chiar mai departe şi în capitolul 53, al cărții sale, redă imaginea fizionomiei morale a lui „Ebed Iahve”, care va îndura suferințe pentru toți: „El a luat asupră-Şi durerile noastre şi cu suferințele noastre s-a împovărat. Şi noi Îl socoteam pedepsit, bătut şi chinuit de Dumnezeu, dar El fusese străpuns pentru păcatele noastre şi zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră şi prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat. Toți umblam rătăciți ca nişte oi, fiecare pe calea noastră, şi Domnul a făcut să cadă asupra Lui fărădelegile

[15] Pr. Prof. Vladimir Prelipcean, *Mesianismul lui Iisus în raport cu mesianismul iudaic*, în rev. *Mitropolia Moldovei şi Sucevei*, nr. 1-2/1969, pg. 31.

[16] Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, *Profeții şi rolul lor în istoria mântuirii*, în rev. *Mitropolia Ardealului*, nr. 3-4/1983, pg. 139.

[17] Pr. Prof. Mircea Basarab, *Isaia 2, 2-4*, în rev. *Glasul Bisericii*, nr. 9-10/1970, pg . 913.

[18] Pr. Prof. Nicolea Neaga, *Teologia biblică a Vechiului Testament*, Ed. Sophia, București, 2004, pg. 264.

noastre ale tuturor. Chinuit a fost, dar s-a supus şi nu şi-a deschis gura Sa, ca un miel spre junghiere s-a adus şi ca o oaie fără de glas înaintea celor ce o tund, aşa nu şi-a deschis gura Sa. Întru smerenia Lui judecata Lui s-a ridicat şi neamul Lui cine îl va spune? Că s-a luat de pe pământ viața Lui! Pentru fărădelegile noastre a fost adus spre moarte... Prin știința Lui, Dreptul, Sluga Mea va îndrepta pe mulți și fărădelegile lor le va lua asupra Sa... Că El a purtat fărădelegile multora şi pentru cei păcătoşi şi-a dat viața"(Isaia 53, 4-12). Din aceste cuvinte rezultă caracterul universal al jertfei Mântuitorului, deoarece El şterge fărădelegile noastre ale tuturor, adunându-ne întru Sine pe noi cei care „umblam rătăciți ca nişte oi pe calea noastră"[19].

Universalitatea mântuirii o vom întâlni descrisă şi în cartea profetului Ieremia. El arată că Mesia va fi mântuitor al tuturor neamurilor şi că acestea se vor îndrepta spre El, recunoscându-L ca Dumnezeu şi Împărat: „Neamurile vor veni la Tine de la marginile pământului..." (Ieremia 16, 19).

Și profetul Iezechiel propagă ideea universalității mântuirii în cuprinsul cărții sale. În accepțiunea lui, împărăția mesianică este formată din Israel, dar şi din celelalte neamuri, simbolizate prin întoarcerea Sodomei şi a Gomorei la „starea cea dintâi" (cf. Iezechiel 16, 53-63)[20]. Capitolele 40-48 sunt edificatoare în această privință. Viitoarei împărății mesianice îi este caracteritică Noul Templu, construit pe un munte înalt şi care la rândul său simbolizează Biserica răspândită pe întreg pământul, numită „Casa lui Dumnezeu", „Biserica Dumnezeului celui viu" (I Timotei 3, 15); „Zidirea lui Dumnezeu" (I Corinteni 3, 9); „Templul lui Dumnezeu" (I Corinteni 3, 16; 6, 19; Efeseni 2, 20-22) şi „Casă duhovnicească" (I Petru 2, 5). Pământul cel nou va fi udat de un izvor minunat, care izvorăşte de sub Templu şi este împărțit în mod egal între fii lui Israel şi străini, acesta simbolizând universalitatea Împărăției mesianice (cf. Ieremia 47, 1-22).

Împărăția mesianică este văzută de către profetul Daniel ca o împărăție a păcii, veşnică şi care nu va fi nimicită niciodată (Daniel 2, 44). Ea va fi dată în stăpânire „Fiului Omului", Căruia „Cel vechi de zile" I-a dat stăpânirea, slava şi împărăția, ca toate popoarele, neamurile să tindă spre El şi să-I slujească (cf. Daniel 7, 13-14). Astfel, toate popoarele şi limbile „vor sluji Fiului Omului".

Bogate în perspective mesianice sunt şi scrierile profeților mici. Sensul comunitar, universalist al mântuirii este pregnant şi în operele lor. Astfel, proorocul Ioil vorbind despre prezența Sfântului Duh, spune că Acesta se va revărsa peste poporul Său, dar şi peste celelalte neamuri (Ioil 3, 1-3), indiferent de rasă sau clasă socială, fapt care s-a şi realizat în Biserica creştină (cf. Galateni 3, 28; Coloseni 3, 11) şi continuă să se realizeze până astăzi, în forma cea mai clară a universalității harului divin.

---

[19] Bartolomeu Valeriu Anania, *Cartea profetului Isaia*, Ed. Anastasia, Bucureşti, 1999, pg. 99.
[20] Pr. Prof. Dr. Nicolae Ciudin, *Studiul Vechiului Testament*, Ed. IBMBOR, Bucureşti, 1978, pg. 200.

Cartea profetului Iona, deşi cuprinde fapte uimitoare din cuprinsul ei se desprinde înalta idee despre universalitatea mântuirii. În viziunea profetului mântuirea nu este legată numai de Israel, ci se va întinde asupra tuturor popoarelor. Poporul lui Dumnezeu nu va mai fi doar Israelul, ci toate popoarele de pretutindeni. Dumnezeul conceput în cartea profetului Iona „este Cel adevărat, universal şi care se distinge prin îndurare şi iertare, față de toate popoarele, de aceea Israel trebuie să înțeleagă, că el are misiunea de a fi mesagerul lui Dumnezeu pentru întreaga omenire".

Sensul comunitar şi universalist al mântuirii ocupă o latură foarte importantă şi în preocupările profetului Miheia. Din cuprinsul cărții sale observăm larga lui deschidere spre universalitate. În opinia profetului, Sionul va deveni centrul spre care se vor îndrepta toate popoarele care-L vor căuta pe Dumnezeul cel adevărat (cf. Miheia 4, 2-4).

Cartea profetului Avacum scoate în relief ideea despre Providența lui Dumnezeu, care guvernează toate popoarele, precum şi despre suveranitatea Lui, care se întinde asupra tuturor neamurilor (Avacum 3, 11-13).

Cu toate că obiectivul principal al profețiilor lui Sofonie a fost acela de a descrie „Ziua lui Iahve", el nu ezită să vorbească despre universalitatea mântuirii. Astfel, el prevede „în Duhul înfrățirea prin religia cea adevărată a tuturor celor care, altădată, erau despărțiți datorită convingerilor lor religioase". Atunci, spune el, „Dumnezeu va şterge pe toți zeii pământului şi se vor închina Lui toate neamurile, din ținuturile cele mai îndepărtate, fiecare din locul lui" (Sofonie 2, 11).

Şi cartea profetului Zaharia prezintă unele particularități interesante. Viziunile lui pun într-o lumină vie caracterul universalist al mântuirii. Conform mărturiei lui, Cel care va intra în Ierusalim „va vesti popoarelor pacea… iar împărăția Lui se va întinde până la marginile pământului" (Zaharia 9, 10).

În sfârşit, după Maleahi, „numele Domnului va fi mare între neamurile de la răsăritul până la apusul soarelui şi toate îi vor aduce jertfă" (Maleahi 1, 11).

Aşadar, sensul comunitar şi universalist al mântuirii este prezentat de către profeți ca fiind o particularitate, un bun, un drept, care se cuvine tuturor neamurilor. Chiar dacă la început făgăduința mesianică nu a fost înțeleasă de către poporul ales, în sens universal, prin preocupările lor, profeții s-au străduit să scoată în evidență faptul că mântuirea este concepută ca un dar, destinat tuturor acelora care vor să se împărtăşească din el.

De altfel, opera mântuitoare a lui Mesia o vom găsi descrisă în toate scrierile profeților Vechiului Testament[21]. Este indiscutabil faptul că rolul profeților, în acest sens a fost determinant.

[21] Pr. Prof. Nicolae Chițescu, *Sinteză asupra dogmei soteriologice privită interconfesional*, în rev. *Ortodoxia*, an X, nr. 2/1958, pg. 396.

Profetismul fiind acea putere unică în Israel, care nu se poate compara cu ceva asemănător în istorie.

Profeții au fost, prin urmare, reprezentanții tipici ai religiei Vechiului Testament, şi pe bună dreptate, profetismul este socotit un fenomen unic şi specific poporului lui Israel. Prin structura lor sufletească, profeții au influențat întreaga viață a poporului ales, mai întâi cea religioasă, iar apoi cea socială. Ei au imprimat în istoria lui Israel urmele gândirii şi simțirii lor.

Cu o autoritate de netăgăduit, care le era dată de convingerea vocației lor, profeții au fost cei care au pregătit opera de mântuire, care s-a realizat prin venirea lui Mesia.

Dacă ar fi să facem o retrospectivă a activității profeților, am constata că, în unanimitate, profeții au pregătit momentul venirii lui Mesia. Această idee a fost dezvoltată treptat prin intermediul profețiilor mesianice. Aceste profeții au avut darul de a forma un tablou al activității lui Mesia, Acesta putând fi identificat mai uşor de către poporul ales. Din cuprinsul cărților Vechiului Testament şi ale profeților în mod special, Mesia avea să vină ca un Izbăvitor, care va lua asupra Sa păcatele întregii lumi (Isaia 53; Ieremia 31, 34; Daniel 24, 26; Zaharia 9, 9). Mesia este ținta spre care este orientată profeția adevărată a Vechiului Testament, El fiind în acelaşi timp şi criteriul determinant de evaluare a ei. În venirea lui Mesia, profețiile Vechiului Testament şi-au atins finalitatea, realizarea operei de mântuire împlinindu-se prin venirea Sa.

Din cele prezentate până aici, constatăm că, timpul venirii lui Mesia a fost anunțat şi pregătit de către întreg Vechiul Testament, însă, cel care rosteşte cuvintele făgăduinței împlinite a fost Sfântul Ioan Botezătorul, Înaintemergătorul Domnului, care văzându-L pe Mesia venind, a zis: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii. Acesta este despre Care eu am zis: După mine vine un bărbat, Care a fost înainte de mine, fiindcă mai înainte de mine era, şi eu nu-L ştiam. Dar, pentru ca El să-i fie arătat lui Israel, de aceea am venit eu botezând cu apă...” (Ioan 1, 29-31).

Substanța biblică a rugăciunilor Bisericii

Pr. Prof. Dan-Adrian Fărcuț
Şcoala cu clasele I-VIII Nr. 16 Oradea
Liceul Teologic Ortodox „Episcop Roman Ciorogariu" Oradea

Cultul creştin a apărut în mediul iudaic. Mântuitorul n-a venit să strice legea, ci a venit s-o împlinească (Matei 5, 17). El a practicat formele cultului mozaic şi, totodată, a întemeiat un nou cult: cultul Legii celei Noi.

Sfinții Apostoli şi primii creştini au continuat să respecte cultul Legii mozaice. Acest lucru era firesc, deoarece ei proveneau dintre iudei. Participau la adunările de la sinagogă (Fapte 2, 46; 3, 1; 10, 9), dar luau parte şi la adunări specific creştine, în case particulare. În centrul acestor adunări era *frângerea pâinii* sau Sfânta Euharistie, la care se adăugau rugăciunea şi lauda lui Dumnezeu (Fapte 2, 46-47), citirile din cărțile Vechiului Testament (Fapte 13, 15) şi din Epistolele Sfinților Apostoli (Coloseni 4, 16; I Tesaloniceni 5, 27), predica (Fapte 2, 42), cântările religioase din psalmi (I Corinteni 14, 26), imne şi cântări duhovniceşti (Efeseni 5, 19; Coloseni 3, 16), agape (I Corinteni 11, 21) şi colecte pentru săraci (I Corinteni 16, 1-2). Alături de acestea se practicau şi Tainele: Botezul (Fapte 2, 38; 8, 37), Hirotonia (Fapte 6, 6; I Timotei 5, 22), Mărturisirea (Fapte 19, 18), Maslul (Iacov 5, 14), Mirungerea (Fapte 8, 14), Cununia (Efeseni 5, 31-33).

În primele zile ale existenței sale, Biserica era separată virtual de sinagogă. Despărțirea definitivă s-a făcut treptat, până în anul 70, când romanii au distrus Ierusalimul şi au dărâmat templul. Cultul creştin va continua să se dezvolte, păstrând o legătură cu cultul Bisericii primare. Înainte de Marea Schismă (1054) cultul se poate considera definitiv constituit[1].

Dacă analizăm rânduielile sfintelor slujbe, vom observa că ele reprezintă o **cale de cunoaştere şi de propovăduire a Sfintei Scripturi**. Cultul divin, prezentând şi reprezentând întreaga operă de răscumpărare, întreaga iconomie a mântuirii, cuprinde în sine aproape întreaga Scriptură. Toate slujbele sunt compuse din pericope ale Sfintei Scripturi sau din pasaje din ea, din versete, din parafraze şi din comentariile ei, din expresii şi aluzii biblice pe care le întâlnim în rugăciuni, în imne şi mai ales în forma lecturilor biblice. Putem afirma că slujbele cuprind şi ele

[1] Pr. Prof. Dr. Ene Branişte, *Liturgica generală*, ediția a II-a revizuită şi completată, Ed. I. B. M. B. O. R., Bucureşti, 1993, pp. 128-135.

Revelația: „Ansamblul de slujbe formează astfel o adevărată «teologie liturgică» de o inegalabilă bogăție, care îşi are obârşia în predica şi viața Sfinților Apostoli. Găsim aici toate elementele privilegiate ale istoriei mântuirii şi ceea ce există mai puternic şi mai clar în doctrina Sfinților Părinți şi în predania Bisericii, însuşi izvorul lor. Suntem repede copleşiți de mişcarea sigură, minunat compusă, care cuprinde toate părțile Revelației şi răspunde tuturor nevoilor vieții duhovniceşti. Elementul liric şi afectiv este altoit pe elementul doctrinal, iar adevărul apare uimitor de echilibrat în multiplele sale aspecte”[2].

Conținutul rugăciunilor este grefat pe un fond scripturistic. Rugăciunea este răspunsul nostru la chemarea pe care Domnul ne-o face în cuvintele Scripturii. Noi răspundem acestei chemări prin aceleaşi cuvinte.

Pavel Florensky alcătuieşte o schemă generală a rugăciunilor: adresarea către Dumnezeu (invocația), amintirea unor fapte trecute pe care Dumnezeu le-a săvârşit (aluzia biblică), cererea însăşi, formula de încheiere, confirmarea doxologiei prin cuvântul “Amin”. Şi dă exemplu rugăciunea de la săparea unei fântâni: „Doamne Dumnezeul nostru, Cel ce din piatră seacă ai făcut să curgă izvoare de apă şi ai adăpat pe poporul Tău cel însetat (Ieşirea, cap. 17), Însuți şi acum, Stăpâne a toate, ascultă rugăciunea noastră, a robilor Tăi…”[3].

Un astfel de exemplu se poate da şi din rugăciunile de la Liturghie: „Dumnezeule Cel Sfânt… Cel ce din neființă întru ființă ai adus toate, Care ai zidit pe om după chipul şi asemănarea Ta (aluzie la crearea lumii şi a omului, Facerea cap. 1 şi 2)... Însuți, Stăpâne, primeşte şi din gurile noastre, ale păcătoşilor, întreit sfânta cântare (aluzie la cântarea îngerească din viziunea profetului Isaia, Isaia 6, 3)…”[4].

Toate rugăciunile au un fundament biblic. Ecteniile, rugăciuni rostite în numele poporului, rugăciuni colective, sociale, îşi află temeiul în îndemnurile Sf. Pavel: *la rugăciune stăruiți* (Romani 12, 12); *Vă îndemn deci, înainte de toate, să faceți cereri, rugăciuni, mijlociri, mulțumiri, pentru toți oamenii* (I Timotei 2, 1). Formulele de salutare şi de binecuvântare, cele de îndemn sunt preluate din Scriptură: *Pace vouă!* (Ioan 20, 26; Romani 1, 7; I Corinteni 1, 3). Răspunsurile la ectenii se dau tot utilizând cuvintele Scripturii: *Doamne miluieşte* (Matei 9, 27; 15, 22; Psalm 50). Formulele încheietoare, doxologiile, sunt fundamentate biblic: *toată limba să dea slavă lui Dumnezeu* (Romani 14, 11). După rostirea ecfonisului, *Amin* şi *Aliluia* sunt formule biblice, utilizate şi în cultul iudaic: Neemia 8, 6; Psalmii Hallel (113-118).

Psalmii au ocupat un rol şi un loc unic în cultul creştin, atât în cel public, cât şi în cel particular. Uzul lor este moştenit din cultul iudaic. Psalmii sunt pomeniți de 116 ori în Noul

---

[2] *Ibidem*, p. 74.

[3] Paul Evdokimov, *Rugăciunea în Biserica de Răsărit*, trad. de Carmen Bolocan, Ed. Polirom, Iaşi, 1996, p. 50.

[4] *Liturghier*, Ed. I. B. M. B. O. R., Bucureşti, 2000, pp. 134-135.

Testament[5]. Acest fapt dovedeşte cât de utilizați erau ei în epoca apostolică. După cum citim în Efeseni 5, 19, Coloseni 3, 16, Iacov 5, 13, Sfinții Apostoli şi primii creştini foloseau în cultul lor psalmii drept rugăciuni.

Nicio altă carte nu este întrebuințată mai des în serviciul divin al Bisericii decât Psaltirea. Aceasta se datorează faptului că în psalmi se găsesc cele mai potrivite cuvinte pentru a exprima stările sufleteşti ale omului: „Au trecut două mii de ani de când au fost compuşi Psalmii; cu toate acestea, atunci când omul are nevoie să-şi exprime pocăința, schimbarea profundă a întregii sale făpturi la revărsarea milei divine, încă mai găseşte singura expresie potrivită în începutul Psalmului de pocăință: «Miluieşte-mă, Dumnezeule!». Fiecare situație imaginabilă a omului în fața lui Dumnezeu, a lumii şi a celorlalți oameni, de la copleşitoarea bucurie a prezenței lui Dumnezeu la deznădejdea profundă a îndepărtării omului, a păcatului, a înstrăinării, îşi găseşte expresia sa perfectă în această Carte unică, care din acest considerent a constituit întotdeauna hrana zilnică a Bisericii, baza desfăşurării cultului şi a zidirii de sine[6]. Pentru aceasta, „Sfinții Părinți ai Bisericii noastre au ales psalmii ce li s-au părut mai potriviți şi au împodobit cu ei mărețul cult al Bisericii creştine”[7].

Din cei 150 de psalmi, părintele Negoiță identifică 97 care se folosesc în întregime la serviciile divine, psalmi permanenți, de la sfințirea steagului la Te Deum-uri, la Laudele bisericeşti, la Ceasurile Împărăteşti, la Sfânta Liturghie. Cu siguranță că şi din ceilalți 53 de psalmi se folosesc în sfintele slujbe versete sub formă de prochimene – care se cântă înainte de citirea Paremiilor de la Vecernie, înainte de citirea Evangheliei de la Utrenie, înainte de citirea Apostolului la Liturghie -, sub formă de stihuri înaintea troparelor sau a stihirilor, se întâlnesc în rugăciuni, ca de exemplu rugăciunea după masa de seară (Psalm 2, 6-8; 21, 50), rugăciunile de la îmbrăcarea preotului în veşminte, sau se întâlnesc în diferite cântări şi imne liturgice.

Biserica vede în psalmi o adevărată icoană a lui Hristos, o revelație în Revelație. Psalmii au constituit, de la început, adevărata bază a rugăciunii Bisericii, glasul ei, „limbajul său natural”[8]. Cele 20 de catisme ale Psaltirii sunt citite într-o săptămână, iar în timpul Postului Mare – perioada întoarcerii Bisericii în starea spirituală a Vechiului Testament, timpul de dinainte de Hristos – Psaltirea este parcursă de două ori pe săptămână.

Alături de psalmi, în cultul iudaic şi în cel creştin s-au utilizat unele cântări cu texte din Sfânta Scriptură, atât din Vechiul, cât şi din Noul Testament.

Astfel de imne avem din Vechiul Testament:

---

[5] Pr. Atanasie Negoiță, *Psaltirea în cultul Bisericii Ortodoxe*, Bucureşti, 1940, p. 59.

[6] Alexander Schmemann, *Postul cel Mare*, trad. de Andreea Stroe şi Laurențiu Constantin, Ed. Univers enciclopedic, Bucureşti, 1995, p. 40.

[7] Pr. Atanasie Negoiță, *op. cit.*, p. 3.

[8] Alexander Schmemann, *op. cit.*, p. 41.

a) cântarea de mulțumire a lui Moise, după ce i-a trecut pe evrei prin Marea Roşie: *Să cântăm Domnului, căci cu slavă S-a preaslăvit* (Ieşirea 15, 1-19);
b) cântarea de mulțumire a Sfintei Ana, mama profetului Samuel: *Bucuratu-s-a inima mea întru Domnul, înălțată a fost fruntea mea de Domnul Dumnezeul meu.…* (I Regi 2, 1-10);
c) cântarea lui Moise, prin care mustră poporul care căzuse în idolatrie (Deuteronomul, cap. 32);
d) cântarea profetului Avacum: *Doamne, auzit-am de faima Ta.…* (Avacum 3, 2-13);
e) cântarea profetului Isaia: *Sufletul meu Te-a dorit în vreme de noapte.…* (Isaia 26, 9-17);
f) rugăciunea profetului Iona, când se afla în pântecele chitului: *Strigat-am către Domnul în strâmtoarea mea.…* (Iona 2, 3-10);
g) cântarea celor trei tineri aruncați în cuptorul de foc din Babilon: *Binecuvântat eşti, Doamne, Dumnezeul părinților noştri, şi lăudat şi preamărit este numele Tău în veci.…* (Daniel 3, 24-30, necanonic).

La acestea se adaugă imnele din Noul Testament:

a) cântarea de mulțumire a lui Zaharia: *Binecuvântat este Domnul Dumnezeul lui Israel, că a cercetat şi a făcut răscumpărare poporului Său.…* (Luca 1, 67-79);
b) cântarea de slăvire a Sfintei Fecioare: *Măreşte, suflete al meu, pe Domnul.…* (Luca 1, 46-54);
c) rugăciunea dreptului Simeon: *Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpâne.…*(Luca 2, 29-32).

Toate acestea sunt întrebuințate în cult. Ele se citesc împreună cu canoanele de la Utrenie, în zilele de rând din Postul Mare. Cântarea Sfintei Fecioare este întotdeauna cântarea a noua a Catavasiilor din serviciul Utreniei. Rugăciunea dreptului Simeon face parte din slujba Vecerniei, fiind aşezată după stihoavnă.

La acestea putem adăuga unele fragmente cu structură poetică din Epistolele Sfântului Pavel, ca imnul creştinătății (I Timotei 3, 16), sau fragmente din cartea Apocalipsei, cum ar fi cântarea celor 24 de bătrâni dinaintea tronului dumnezeiesc (Apocalipsa 4, 11), ori cântarea de slăvire a Mirelui (Apocalipsa 5, 12).

Mai amintim şi unele versete din psalmi, care se folosesc drept pricesne (chinonice) la Sfânta Liturghie. De asemenea, antifoanele ce se cântă la Utrenia Duminicilor, pe cele opt glasuri, sunt alcătuite din versetele unor psalmi. Luminândele (Svetilnele sau Voscresnele) care se cântă înainte de laude, în rânduiala Utreniei, parafrazează fiecare Evanghelie a Învierii ce se citeşte în dimineața respectivă.

Aceste cântări de origine biblică au servit ca modele pentru alcătuirea altor imne creştine sau a cântărilor din Canoanele imnografice. Primele imne creştine au fost alcătuite pe baza celor biblice şi după modelul lor. Doxologia mare, de exemplu, are la bază cântarea îngerilor din noaptea Naşte-rii Domnului: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire* (Luca 2, 14). Imnul *Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, bucură-te ceea ce eşti plină de*

har…, cântat la Litie, este alcătuit din salutul îngerului către Sfânta Fecioară (Luca 1, 28) şi din salutul Elisabetei (Luca 1, 42).

Imnele acestea sunt credința cântată a Bisericii, constituind un mijloc la îndemâna credincioşilor de a reflecta la învățătura Mântuitorului. În alcătuirea lor, imnografii au fost călăuziți de zelul credinței şi de cunoaşterea profundă a Sfintelor Scripturi. În creațiile lor, textele şi expresiile scripturistice sunt frecvente.

În ceea ce priveşte Sfânta Liturghie, ea parcurge Scriptura în totalitatea sa, interpretând etapele majore ale iconomiei mântuirii. Ea este „o reprezentare scenică a evenimentelor biblice şi a existenței istorice a lui Hristos. Simbolismul sfânt este foarte condensat, iar credincioşii sunt în acelaşi timp martori şi participanți la această dramă liturgică”[9].

Liturghia este un adevărat comentariu al Scripturii: „Liturghia ia alura unui comentariu al Evangheliei… Ea este cea mai bună cateheză biblică primită de comunitate: cântarea troparelor, a stihirilor, a imnelor, înrâureşte meditația neîntreruptă asupra revelației transmisă prin Biblie, o meditație adresată de Biserica ce se roagă şi cântă lui Dumnezeu. Liturghia ne învață să citim corect Biblia”[10].

Am înțeles, aşadar, că limbajul rugăciunilor, rostite ori cântate, atunci când acestea nu sunt texte biblice, este cel al Sfintei Scripturi. Ori de câte ori omul a dorit să înalțe o rugăciune către Dumnezeu, a apelat la Scriptură. Textele biblice l-au ajutat să se exprime, să răspundă chemării lui Dumnezeu cu aceleaşi cuvinte, ziditoare, de viață dătătoare, prin care Dumnezeu Însuşi ne vorbeşte şi cu care Dumnezeu Însuşi ne cheamă.

[9] Paul Evdokimov, *Ortodoxia*, trad. de Dr. Irineu Ioan Popa, Arhiereu vicar, Ed. I. B. M. B. O. R., Bucureşti, p. 263.

[10] Michel Evdokimov, *La lecture de la Bible dans l'Église Orthodoxe*, în rev. *Contacts*, nr. 4/1978, p. 342.

Contribuția Mitropolitului Sofronie Miclescu la evenimentul Unirii Principatelor Române

Pr. prof. Alin Sonea

Liceul Teologic Ortodox „Episcop Roman Ciorogariu" Oradea

Preliminarii

Restaurarea unității originare a poporului român sub o singură conducere s-a realizat în mai multe etape şi într-un timp mai îndelungat, cu numeroase sacrificii.

Unirea Munteniei cu Moldova la 24 ianuarie 1859, sub sceptrul lui Alexandru Ioan Cuza a constituit un act istoric epocal, întărind temelia unității naționale şi pregătind Marea Unire din 1918, când s-a desăvârşit procesul unității naționale şi sociale prin crearea statului național unitar român.[1]

Contextul istoric al Unirii românilor în a doua jumătate a secolului al XIX-lea s-a ivit odată cu deşteptarea naționalismului statelor europene la 1821 şi mai târziu în 1848. Tratatul de la Paris din 1856 aduce în discuție posibilitatea Unirii Țărilor Române-Muntenia cu Moldova şi conferă între altele dreptul românilor de a convoca Adunări Ad-hoc pentru a-şi exprima dorințele cu privire la Unire şi la organizarea țării.

Congresul de la Paris din februarie-martie 1856, mai prevedea :

- înlăturarea protectoratului Rusiei,
- menținea suzeranitatea otomană, dar garanta independența administrativă;
- Principatele erau puse sub garanția colectivă a marilor puteri;
- dreptul la armată națională;
- libertatea navigației, a comerțului, a cultelor;
- revizuirea statutului de organizare internă;
- retrocedarea către Moldova a județelor Cahul, Ismail şi Bolgrad din sudul Basarabiei.

[1] Nestor, Mitropolitul Olteniei, *Participarea mitropolitului Moldovei Sofronie Miclescu la înfăptuirea Unirii Principatelor Române-1859*, în rev. Biserica Ortodoxă Română, Nr.1-2, ianuarie-februarie 1984, p.79.

Turcilor nu le putea fi pe plac starea de spirit unionistă de la noi, deoarece se temeau ca unirea să nu ducă mai târziu la independența Țărilor Române. De aceea au căutat pe toate căile să împiedice victoria în alegeri a unioniştilor pentru Adunările Ad-hoc. Austria se temea de o revoltă în Transilvania, Bucovina şi Banat, care ar fi putut duce la

desprinderea acestor provincii din Imperiul habsburgic. Formarea unui stat român unit la est şi sud de Carpați ar servi drept centru de gravitație pentru toate elementele româneşti din Ungaria, Transilvania, Banat şi Bucovina.[2]

Dacă Turcia şi Austria nu doreau unirea Țărilor Române, românii erau sprijiniți în schimb de Franța, Rusia, Sardinia şi Prusia.

Lupta pentru susținerea unirii era mai dificilă în Moldova decât în Muntenia, deoarece în Muntenia, la Bucureşti era sediul Comisiei marilor puteri europene, care susțineau cauza Unirii. În Moldova însă, caimacamul şi marea boierime susțineau interesele Porții otomane şi a Curții de la Viena, ostile realizării Unirii.

Conform tradiției, mitropoliții erau preşedinții Adunărilor țării, iar pentru Adunările Ad-hoc şi pentru Adunările elective premergătoare lui ianuarie 1859, existau prevederi speciale ca mitropoliții în scaun să le prezideze.[3]

În acest context istoric foarte important pentru evoluția unității naționale a poporului român şi a Bisericii Ortodoxe Române, se evidențiază activitatea remarcabilă a mitropolitului Moldovei Sofronie Miclescu, care a sprijinit cu tărie Unirea Principatelor şi toate faptele mai de seamă legate de acest mare act din viața poporului nostru.[4]

"Mitropolitul Moldovei din perioada pregătitoare a Unirii de la 1859, Sofronie Miclescu, s-a aflat necontenit în mijlocul poporului dreptcredincios şi a mers cu hotărâre şi înțelepciune, la timpul cuvenit şi în momentele cruciale , în fruntea păstoriților săi, a ținut cu braț înalt şi energic toiagul mântuirii spre călăuzire, luminare, îmbărbătare. A ascultat cu adâncă înțelegere aspirațiile şi voința poporului, desfăşurând lucrarea sa neobosită şi vrednică de laudă pentru obştescul folos, pentru înfăptuirea Unirii de la 1859".[5]

Biografia

Mitropolitul Sofronie Miclescu făcea parte din străvechea familie moldovenească a Micleştilor. S-a născut la 18 decembrie 1790-1796 prin părțile Botoşanilor. Între frații şi surorile sale

---

[2] *Ibidem*, p.80.

[3] Nicolae Dobrescu, *Studii de Istoria Bisericii Române contemporane, I. Istoria Bisericii din România (1850-1895)*, Bucureşti, 1905, pp.21-22.

[4] Preot Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române, vol. 3*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, p.31.

[5] Nestor, Mitropolitul Olteniei, *art. cit.*, p.82.

se numără marele logofăt Scarlat Miclescu, tatăl mitropolitului primat de mai târziu Calinic Miclescu. A avut o soră, călugărită sub numele Manasia.

Sofronie Miclescu a urmat şcolile timpului în țară, unde a studiat între altele limbile greacă şi franceză, din care a şi făcut traduceri mai târziu. În 1844 a tradus din greceşte şi a tipărit la mănăstirea Neamț *Acatistul Sfinților Apostoli Petru şi Pavel*, iar în 1849 a terminat de tradus din greacă *Predici din Prima Săptămână a Postului Mare a Mitropolitului Inochentie al Harcovului*, precum şi *Cinstitul Paraclis al Sfântului Mormânt*.

Din fragedă vârstă, la 5 iunie 1817 a intrat la ascultare în mănăstirea Secu, unde a fost călugărit de starețul Benedict la 12 decembrie 1818. La 9 ianuarie 1821, a fost hirotonit ierodiacon de Mitropolitul Veniamin Costachi. În vremea revoluției din 1821 se găsea tot la Mănăstirea Secu. A fost hirotonit ieromonah de Veniamin Costachi la 6 august 1824 la Mănăstirea Neamț. În anii uceniciei la Secu s-a dovedit a fi un paisianist.

În iunie 1826 a fost ales şi hirotonit episcop la Huşi. Ca episcop a purtat grijă față de chinovia metaniei sale, aducând multe îmbunătățiri, înfrumusețări şi danii Mănăstirii Secu. La Episcopia Huşilor şi-a arătat generozitatea dăruind catedralei un exemplar din Evanghelia românească tipărită la Buda în 1812, precum şi alte multe cărți.[6]

La Huşi a păstorit ca episcop vreme de 25 ani până în 1851, când a fost ales mitropolit în scaunul vacant al Moldovei.

În noua demnitate eclesiastică de mitropolit al Moldovei, în sinea sa smeritul ierarh şi-ar fi dorit să fie cât mai departe de cele lumeşti. Din 1856, piosul mitropolit a trebuit să-şi depăşească înclinările firii sale retrase şi meditative. Şi-a înțeles chemarea, răspunzând cu toată puterea sufletului său ales şi devotat, împreună cu alți ierarhi, cu arhimandriți şi clerici de rând alături de mulțimea păstoriților săi, întreținând raporturi sincere şi discrete cu reprezentanți de frunte ai partidei unioniste din Moldova pentru pregătirea înfăptuirii marelui act patriotic al Unirii Principatelor Române.

Activitatea mitropolitului Sofronie pentru susținerea Unirii

Activitatea Înaltului Ierarh s-a desfăşurat în timpul celor doi caimacami susținători ai Porți: Teodor Balş (iulie 1856 - februarie 1857) şi Nicolae Conachi-Vogoride (februarie 1857-ianuarie 1859), care credeau că dacă vor reuşi să împiedice Unirea, Poarta îi va pune pe ei domni în Moldova.

Pentru ca să poată susține Unirea cu toată convingerea sa, mitropolitul Sofronie s-a asigurat mai întâi în privința unei chestiuni fundamentale. Dacă cele două Principate se vor uni şi pe tron va

[6] *Ibidem*, pp.82-83.

veni un principe străin, de altă confesiune decât cea ortodoxă, care va fi soarta Bisericii Ortodoxe Române? Reprezentantul Franței la Iași, consulul Victor Place îi risipește mitropolitului temerea, arătându-i că și în alte țări există dinastii cu o confesiune diferită de cea a majorității poporului, fără ca prin aceasta să fie influențată manifestarea credinței poporului respectiv.[7] După ce s-a edificat în această privință nimic, nu l-a mai putut împiedica pe mitropolit să renunțe la promovarea și la înfăptuirea Unirii Principatelor.

Văzând că mitropolitul Sofronie este foarte ferm în convingerile sale unioniste, caimacamul Teodor Balș a încercat să folosească tot felul de metode de șantaj pentru ca Arhipăstorul Moldovei să cedeze până la urmă și să renunțe la ideea de Unire. Se va dovedi că nimic n-a reușit să-l influențeze pe mitropolit în hotărârile sale, mai ales pentru faptul că marea majoritate a clerului moldovean alături de ierarh era pentru Unire.

Intenția antiunioniștilor era aceea de a-l compromite pe mitropolit și de a-l prezenta ca separatist în fața unioniștilor. De aceea, imediat după instalarea lui Balș ca și caimacam, lui Sofronie i se cerea să semneze un act, prin care să recunoască excelenta alegere a Porții în persoana lui T. Balș, ceea ce mitropolitul a refuzat.[8]

Tot Balș a fost acela care a condiționat restituirea unei moșii din satul Cârlig Mitropoliei Iașului, în schimbul renunțării la Unire. De asemenea i s-a oferit nepotului mitropolitului Sofronie – Calinic Miclescu, episcopia Romanului, care era vacantă. Nici una din aceste oferte tentante n-au reușit să-l înduplece pe Înaltul Prelat al Moldovei.

Succesorul lui Teodor Balș, Nicolae Conachi Vogoride n-a renunțat la lupta dusă de predecesorul său împotriva Unirii. Panoplia armelor și metodelor antiunioniștilor s-a îmbogățit sub conducerea lui Vogoride.

Firmanul pentru convocarea Adunărilor Ad-hoc de la Constantinopol, din ianuarie 1857 prevedea ca mitropolitul țării să fie președintele fiecărei Adunări Ad-hoc din Muntenia și din Moldova. Ca președinte, mitropolitul Sofronie a militat pentru dreptul egumenilor mănăstirilor închinate din Moldova să aleagă doi deputați pământeni pentru Adunarea Ad-hoc, alături de alți doi deputați din partea mănăstirilor neînchinate.[9]

Egumenii greci ai mănăstirilor închinate serveau interesele Porții, de aceea refuzau să aleagă deputați pământeni, reprezentanți în Adunarea Ad-hoc, motivând că ei nu au dezlegare de la chiriarhii lor pentru a se implica în problemele interne ale țării. În realitate ei slujeau așa cum am afirmat interesele Porții și ale antiunioniștilor moldoveni.

---

[7] Nicolae Dobrescu, *op. cit.*, p. 83.
[8] Nestor Vornicescu, *art.cit.*, p. 86.
[9] Nestor Vornicescu, *Participarea Mitropolitului Moldovei Sofronie Miclescu la înfăptuirea Unirii Principatelor Române,* în rev. Mitropolia Olteniei, Nr.1-2, ianuarie-februarie, 1984, p. 9.

Mitropolitul Sofronie a analizat cu atenție firmanul cu privire la această problemă şi a observat că prevederile lui cu privire la egumenii greci nu împiedică reprezentarea lor în Adunarea Ad-hoc. De aceea a făcut tot ce i-a stat în putință pentru ca egumenii greci să aleagă deputați pământeni, adică români, moldoveni în Adunare. A făcut un memoriu în acest sens la Comisia Europeană de la Bucureşti, insistând ca egumenii greci să fie înscrişi cu necesitate în listele electorale.[10]

Văzând opoziția ierarhului de la Iaşi în ceea ce priveşte mănăstirile închinate, partida antiunionistă în frunte cu Vogoride şi-a îndreptat atacul în direcția monahilor de la Socola şi în special asupra arhiereului Filaret Scriban, care a fost destituit de Vogoride din funcția de rector al Seminarului de la Socola şi egumen al mănăstirii.

Destituirea s-a datorat faptului că arhiereul Filaret Scriban, alături de fratele său arhimandritul Neofit Scriban erau colaboratorii foarte apropiați ai mitropolitului Sofronie şi corifei ai unioniştilor moldoveni. Filaret a fost înlocuit cu Vladimir Suhopan, dar acesta nu a acceptat funcția.

Vogoride, înainte de a-l înlătura din funcție pe Filaret Scriban, i-a cerut chiar mitropolitului Sofronie să-l înlăture, dar acesta refuzând, caimacamul a decis să-l demită cu de la sine putere prin intermediul Ministerului de Culte, crezând că în cele din urmă mitropolitul va recunoaşte şi va încuviința demiterea lui Filaret. Arhipăstorul Moldovei nu a acceptat amestecul lui Vogoride în problemele Bisericii, iar guvernul a trebuit să revină asupra deciziei injuste în ceea ce îl priveşte pe arhiereul Scriban şi să-l repună în funcția de conducere de la Socola.[11]

Văzând că eforturile patriotice ale lui Sofronie şi ale slujitorilor lui se dovedesc foarte puternice, Vogoride a recurs la o măsură radicală. A încercat să-l demită pe mitropolit prin intermediul patriarhului ecumenic de la Constantinopol, aflat sub influența Porții.

În primăvara lui 1857, la 19 aprilie, Vogoride a trimis la Constantinopol o scrisoare, în care îl acuză pe Sofronie că „deviază în exercitarea drepturilor sale politice spre Unire, provocând perturbații în popor”.[12] Devotatul Păstor al Moldovei era descris în nişte culori foarte sumbre, inventate de Vogoride şi oamenii săi. Era prezentat ca un separatist, care susține Unirea cu orice preț, punând în pericol țara şi mitropolia pe care le păstoreşte prin venirea unui prinț străin, de altă religie decât cea ortodoxă. Cea mai gravă acuzație adusă lui Sofronie era aceea că este eretic, un trădător care vrea să cedeze țara unui prinț de altă religie.

Patriarhul ecumenic din vremea aceea, Chiril, la influența guvernului turc de la Constantinopol, îi trimite mitropolitului român o scrisoare prin care îi cere să-şi schimbe purtarea şi

[10] *Ibidem*, p. 14.
[11] *Ibidem*, p.30.
[12] *Ibidem*, p.17.

să renunțe la activitatea unionistă. În cazul în care mitropolitul nu-şi îndreaptă comportamentul, patriarhul va fi nevoit să ia măsuri mult mai energice.

Sofronie Miclescu îi răspunde la rândul său patriarhului ecumenic printr-o scrisoare, în care îi cere să precizeze acuzațiile cu privire la conduita sa. Sofronie are conştiința împăcată că nu a greşit cu nimic față de popor. Dacă ar fi greşit, există legi civile şi canoane bisericeşti în Moldova, competente să judece abaterile de asemenea natură. Nu este nevoie să intervină cineva din afara țării, cu atât mai mult de la Constantinopol pentru a rezolva o problemă internă, pentru care până la urmă nici nu există probe vrednice de crezare.[13]

Scrisoarea patriarhului nu a avut efectul dorit de separatişti. După primirea scrisorii patriarhale, s-a pus în evidență autonomia Bisericii din Moldova, contestându-se dreptul patriarhului ecumenic de la Constantinopol de a se amesteca în viața Bisericii noastre, de a face mustrări şi de a da sfaturi.

Dacă prima scrisoare nu a avut efectul scontat, antiunioniştii au trecut la amenințări verbale sau în scris la adresa mitropolitului. Au încercat să expedieze o nouă scrisoare din partea patriarhului ecumenic prin Ministrul de externe al Turciei, dar care totuşi a fost reținută, datorită intervenției Franței şi Turciei, punându-se astfel capăt complotului împotriva lui Sofronie Miclescu.

Un alt prilej prin care antiunioniştii au încercat să submineze autoritatea mitropolitului Sofronie Miclescu a fost dat de jurisdicția asupra teritoriilor din sudul Moldovei, de la Dunărea de Jos, mai precis de județele retrocedate: Cahul, Ismail şi Bolgrad. Caimacamul dorea ca jurisdicția bisericească a acestor ținuturi să-i revină episcopului de Huşi, Meletie Istrati presupus antiunionist şi posibil înlocuitor al lui Sofronie în scaunul mitropolitan.[14]

Sofronie a refuzat să cedeze jurisdicția acestor teritorii episcopului de Huşi. A înființat pentru bisericile de aici un Consistoriu, condus din încredințarea sa de arhiereul Filaret Scriban de la Socola.

Văzând că nu au sorți de izbândă în împiedicarea planului Unirii, antiunioniştii au încercat să grăbească data alegerilor pentru a falsifica rezultatul în favoarea lor. Dacă n-au putut să împiedice acest fapt, unioniştii în frunte cu Sofronie Miclescu au absentat de la aceste alegeri şi i-au îndemnat şi pe ceilalți să nu se prezinte.

Însuşi Arhipăstorul Iaşilor şi al Moldovei, în ziua alegerilor, la 7 iulie s-a retras din Iaşi la Cucuteni. Gestul său a fost urmat şi de păstoriții săi. Cea mai mare parte a clericilor şi celelalte

---

[13] *Ibidem*, p.21.

[14] Nestor, Mitropolitul Olteniei, *Participarea mitropolitului Moldovei Sofronie Miclescu la înfăptuirea Unirii Principatelor Române-1859*, în rev. Biserica Ortodoxă Română, Nr.1-2, ianuarie-februarie 1984, p. 85.

categorii au fost absenți de la simulacrul de alegeri. Aşa se face că la 12 august 1857, sub presiunea celorlalte puteri, Poarta anulează alegerile ce avuseseră loc în Moldova în iulie.[15]

Şi de data aceasta acțiunea inițiată de Vogoride a fost sortită eşecului, deoarece neprezentarea la simulacrul de alegeri a paralizat intenția antiunioniştilor de a falsifica alegerile în favoarea lor. Prin gestul său, mitropolitul Moldovei a dat dovadă de înțelepciune şi precauție.

O altă modalitate prin care Sofronie Miclescu a luptat pentru înfăptuirea Unirii, a fost înaintarea unor memorii către Comisia puterilor europene de la Bucureşti.

În martie 1857, sosesc la Bucureşti reprezentanți ai marilor puteri europene cu scopul de a supraveghea alegerile pentru Adunările Ad-hoc şi de a transmite guvernelor lor dorințele poporului român în ceea ce priveşte Unirea. A fost momentul potrivit pentru Sofronie Miclescu să prezinte în fața acestei Comisii toate acțiunile lui Vogoride şi ale antiunioniştilor. A alcătuit în acest sens trei memorii-proteste.

La 19 mai 1857, Sofronie înaintează Comisiei un memoriu-protest, în care arată răstălmăcirea firmanului în ceea ce priveşte mănăstirile închinate şi dreptul monahilor de a fi înscrişi pe listele electorale. Întregul memoriu arată contextul dificil în care a avut loc activitatea mitropolitului.

Un nou memoriu-protest este înaintat Comisiei la 18 iunie 1857. Memoriul prezintă înlăturarea abuzivă şi nedreaptă a arhiereului Filaret Scriban de la conducerea Seminarului şi a mănăstirii Socola precum şi interdicția monahilor de la Socola de a fi alegători şi eligibili.

Al treilea memoriu este trimis de Sofronie Miclescu Comisiei europene la 10 iulie 1857. Acest ultim memoriu descrie simulacrul alegerilor de la 7 iulie 1857. Memoriul este trimis la foarte scurt timp după aceste alegeri, iar o lună mai târziu la 12 august, Poarta anulează aceste alegeri.

Memoriile mitropolitului au avut efectul dorit, deoarece puterile europene îl însărcinează pe mitropolitul Sofronie Miclescu cu organizarea unor noi alegeri în august-septembrie 1857.

La 29 august sub preşedinția mitropolitului Sofronie au loc alegerile pentru clericii deputați. Sunt aleşi frații Scriban împreună cu egumenul mănăstirii Slatina – Calinic Miclescu. Deschiderea lucrărilor Adunării Ad-hoc a fost fixată pentru duminică 22 septembrie. Mitropolitul a alcătuit special pentru acest eveniment o rugăciune pentru Unire, care s-a rostit în cadrul Sfintei Liturghii din acea duminică: *„Doamne Dumnezeul părinților noştri, întoarce-ți şi acum ochii tăi cei îndurători către fiii şi către toți locuitorii acestei țări păzite de tine, şi-i luminează totdeauna pentru fericirea nației române şi pentru sporirea şi păstrarea Bisericii Tale şi a Patriei comune ce Tu le-ai hărăzit. Cu însuflarea Sfântului Tău Duh, Dumnezeule, luminează moldo-românii ca să-şi poată alege pe cei mai vrednici şi mai tari în credința lor, pentru a rosti şi a sprijini dorințele*

[15] *Ibidem*, p. 95.

folositoare întregii țări. Pentru ca să reverse peste noi şi peste toată țara noastră harul Său şi îndurările Sale...Încă ne rugăm Domnului Dumnezeului părinților noştri, ca să audă această rugăciune, care se face astăzi de către toți moldo-românii, ca să-i întărească pe dânşii în credința lor cea sfântă. [16]

În acea zi, mitropolitul Sofronie Miclescu a slujit Sfânta Liturghie în biserica Sfântul Nicolae Domnesc din Iaşi, iar la sfârşitul slujbei Neofit Scriban a rostit un cuvânt patriotic despre Unire. În prima şedință a lucrărilor Adunării Ad-hoc, mitropolitul Moldovei a rostit un Cuvânt solemn de deschidere, având drept motto un text inspirat din Sfânta Scriptură: *„Înnoise-vor ca ale vulturului tinerețile tale”*(Psalmul 102,5).

În cuvântul său, mitropolitul îndeamnă la unitate şi la înțelepciune în aceste momente hotărâtoare pentru viitorul țării şi la evitarea dezbinărilor care nu aduc nici un folos: *„... ci cu un gând şi o inimă, pentru folosul tuturor, fără osebire. Moldo-Românii, Românii de astăzi sunt toți tot una, ei au o origină, un sânge, o Patrie, o istorie, o credință, un Dumnezeu! Să ne silim dară ca totdeauna să fim aşa ca să fim vii, şi ca să învieze întru noi iubita noastră Patrie”*[17].

Adunarea Ad-hoc a Moldovei a ținut 31 de şedințe între 22 septembrie şi 21 decembrie, culminând cu şedința din 7 octombrie. După luările de cuvânt, în această şedință, mitropolitul Sofronie i-a întrebat pe deputați: *„Doriți Unirea?”*, la care întreaga adunare s-a ridicat şi s-a aşezat de trei ori, strigând: *„Unire!Unire!Unire!”*. Mitropolitul, ca preşedinte al Adunării declară: *„Unirea este proclamată şi votată prin şedere şi ridicare.”*[18]

Până la realizarea deplină, în fapt, a acestei uniri, mai erau multe obstacole de trecut, dar nutreau că le vor birui, aşa cum s-a întâmplat.

Nicolae Conachi Vogoride a fost nevoit să predea căimăcămia lui Anastasie Panu şi Vasile Sturdza, ieşind astfel din lupta înverşunată pe care a purtat-o împotriva Unirii.

Toate resursele țării şi toate acțiunile erau îndreptate de acum pentru pregătirea convocării Adunării elective, care va avea loc la 5 ianuarie 1859.

Adunarea electivă a avut loc în mai multe şedințe, culminând cu ziua istorică de 5 ianuarie 1859, când s-a pronunțat pentru alegerea colonelului Alexandru Ioan Cuza ca domnitor.

„Sosind momentul solemn, preşedintele Adunării elective a Moldovei, mitropolitul Sofronie, se ridică şi declară: *<<Ziua pentru a se alege domnitorul țării a sosit!>>*

Înaltul chiriarh rosteşte apoi Cuvântul următor:

Această Adunare, menită pentru a fi legislativă, se găseşte întrunită astăzi numai spre alegerea Domnului Țării. Nu mă îndoiesc, iubiții mei compatrioți, că fiecare dintre dumneavoastră

---

[16] Mircea Păcurariu, *Atitudinea slujitorilor Bisericii Ortodoxe Române față de actul Unirii Principatelor*, în rev. Biserica Ortodoxă Română, Nr.1-2, ianuarie-februarue, 1967, p. 85.

[17] Nestor, Mitropolitul Olteniei, *art. cit.*, p. 100.

[18] *Ibidem*, p. 102.

preţuieşte cât de importantă este această operaţie şi în ce grad viitorul ţării se află legat de rezultatul ei.

Mai înainte de a păşi în lucrare, eu rog pe milostivul Dumnezeu ca să ne lumineze şi să ne povăţuiască, spre a nimeri cu votul nostru pe aceia dintre candidaţi care mai mult merită încrederea obştească şi ale cărui legături cu ţara chezăşluiesc mai mult priincioasele cugetări ale sale către compatrioţi.

Aşadar, fiecare povăţuit de al său cuget, îndeplinească chemarea sa cu depunerea votului pentru această alegere, care, potrivit cu înţelesul Convenţiei, trebuie neaparat să ia sfârşit în şedinţa de astăzi!"

Ascultând solemna exortaţie, la sfârşit Adunarea strigă de trei ori: <<*Trăiască Mitropolitul!*>>

Preşedintele Adunării, mitropolitul Sofronie dă citire formulei de jurământ-întrebare pentru deputaţi:

Juraţi că, în votul ce veţi da, nu veţi fi povăţuiţi de nici o privire de interes personal, de nici o îndemnare sau înrâurire streină, de nici o părtinire şi că nu veţi avea dinaintea ochilor voştri decât binele Principatelor Unite şi viitorul Naţiei Române?

Apoi, fiecare deputat fiind chemat nominal, se apropie de biroul prezidenţial, sărută Evanghelia şi Sfânta Cruce şi rosteşte în auzul tuturor:

<<*Jur, şi Dumnezeu să-mi fie întru ajutor*>>…

Ca preşedinte, mitropolitul votează la sfârşit şi rosteşte apoi următorul Cuvânt:

<<**Acesta este ziua pe care a făcut-o Domnul**

Să ne bucurăm şi să ne veselim întru ea!>>*(Psalm CXVII, 24)*

Au trecut sute de ani , iubiţii mei compatrioţi, de când Moldova pierduse dreptul său de a-şi alege pe Domnul stăpânitor.Acum , când mila lui Dumnezeu s-a pogorât peste ţara aceasta ca ploaia pe pământ, insuflând în inimile prea puternicilor împăraţi ai Europei (cărora se cuvine din parte-ne adâncă mulţumire) şi a căror numai aducere aminte face fericit pe un popor, am câştigat iarăşi drepturile noastre.

Zic dar cu Proorocul că <<**Aceasta este schimbarea dreptei Celui Prea Înalt**>>*(Psalm CXVII, 15-16 şi Daniel II,21); şi, precum în anul trecut am zis:* <<**Unde este turma şi păstorul**>>*, iarăşi mai repet acelaşi cuvânt şi împreună cu toată Adunarea, votez şi subscriu pentru colonelul Alexandru Cuza, pentru Domnul stăpânitor al Moldovei!"*[19]

După ce au fost întocmite actele oficiale ale alegerii, mitropolitul Moldovei Sofronie Miclescu împreună cu toţi deputaţii şi adunarea l-au proclamat pe colonelul Alexandru Ioan Cuza

[19] *Ibidem,* pp. 109-110.

Domn al Moldovei! Acesta a luat cuvântul de la tribună în fața Adunării, făcând jurământ că va păzi interesele patriei şi ale poporului.

În acea zi de 5 ianuarie 1859, sunetul clopotelor tuturor bisericilor din Iaşi a răsunat în întreaga Europă, pregătind următoarea etapă a constituirii Unirii, la 24 ianuarie 1859, când Muntenia l-a ales domnitor pe acelaşi Alexandru Ioan Cuza.

Astfel s-a încheiat în mod victorios un capitol din istoria zbuciumată a poporului român, capitol la care mitropolitul Moldovei Sofronie Miclescu a avut o contribuție uriaşă, alături de întregul cler şi popor drept credincios român, luptând cu toată ființa pentru realizarea unității naționale.

Personalitatea mitropolitului Moldovei Sofronie Miclescu

Mitropolitul Moldovei Sofronie Miclescu rămâne în istoria poporului român şi a Bisericii Ortodoxe Române ca un ierarh plin de blândețe, înțelept, paşnic şi dârz luptător pentru susținerea Unirii de la 1859.

Cronicile vremii îl descriu ca: *”bărbat mare, caracterizat printr-o rară pietate şi care a purtat cârma arhipăstoricească cu demnitate, cu iubire de Patrie şi fără abatere de la spiritul religiunii lui Hristos, lăsând un nume râvnit de toți urmaşii săi şi neuitat între români, mai cu seamă în timpul convocării Divanurilor Ad-hoc, unde el a fost cel mai călduros conlucrător la Unirea politică a Principatelor, lăsând în suvenirea tuturor remarcabilele cuvinte ce în entuziasmul său pentru prosperitatea Patriei a zis: <<Unde-i turma-i şi păstorul >>”*[20], cuvinte care ilustrează celebrul dicton latin *Qualis rex talis grex!*

Arhipăstorul Moldovei avea conştiința responsabilității față de păstoriții săi, după modelul Sfinților Părinți şi al Mântuitorului Iisus Hristos:

“Eu sunt Păstorul cel bun. Păstorul cel bun îşi pune sufletul pentru oile sale…Eu sunt păstorul cel bun şi cunosc pe ale Mele şi ale Mele Mă cunosc pe Mine…Păstorul cel bun…merge înaintea lor, şi oile merg după el, căci cunosc glasul lui.”(Ioan 10, 11-27)

Deşi era o fire mai mistică, ținându-se departe de politică şi de cele lumeşti, atunci când interesul național a fost în joc, a reuşit să se mobilizeze şi să intervină pentru cauza păstoriților săi.

Consulul Franței la Bucureşti, Victor Place îi face următoarea caracterizare:

“Mitropolitul a ascultat de importanța datoriei sale şi de sfințenia misiunii sale. El a simțit că dacă boierii, corporațiile, țăranii putuseră să se lase striviți, era datoria şefului Bisericii să ridice glasul, pentru că însăşi înalta sa demnitate nu era respectată. El a simțit că atunci când un

[20] *Ibidem*, pp. 112-113.

guvern în nebunie îndrăzneşte să se joace cu atâta curaj cu voinţele marilor puteri, lui, ca preşedinte desemnat al divanului şi ca răspunzător în această calitate de sinceritatea şi libertatea deciziilor care se pregătesc, îi revine sarcina de a nu lăsa să se îndeplinească fără protest (...).El a luat deci cuvântul (...) cu o forţă, o măsură şi o luciditate demne de un şef de Biserică. În vocea lui este strigătul unui întreg popor oprimat şi ultragiat, în ciuda garanţiilor pe care Europa întreagă i le-a dat şi acest strigăt este cu atât mai mişcător cu cât este scos de un ierarh pe care îl copleşeşte vârsta, dar pe care pericolul poporului său l-a reînsufleţit.[21]

După realizarea Unirii, în contextul reformelor radicale făcute de Cuza, mitropolitul Sofronie a fost îndepărtat din mijlocul păstoriților săi, motiv pentru care în ianuarie 1861, îi cere domnitorului pe care l-a susținut să-i accepte retragerea din scaunul mitropolitan. Îşi va păstra mai departe titlul de mitropolit, locuind la Iaşi, într-o casă cumpărată împreună cu nepotul său arhiereul Calinic Miclescu.

Trece la cele veşnice la 18 mai 1861, cu sufletul împăcat şi cu conştiința împlinită că a slujit Biserica şi patria pentru cauza Unirii.

În locul său este numit mitropolit al Moldovei, nepotul său Calinic Miclescu, care mai târziu va ajunge mitropolit primat al Bisericii Ortodoxe Române.

În epoca Unirii a fost recunoscută însemnătatea serviciilor aduse de mitropolitul Moldovei Sofronie Miclescu cauzei naționale, fiind numit pe drept cuvânt *salvatorul Unirii de la 1859*. De aceea el a rămas pentru posteritate un exemplu viu de arhipăstorire, un adevărat părinte model pentru toți slujitorii Bisericii Ortodoxe Române din toate timpurile.

Mitropolitul Sofronie a fost exponentul întregului cler dreptmăritor din toate ținuturile româneşti, ceea ce arată că Biserica Ortodoxă a fost tot timpul alături de păstoriții ei în momentele cruciale ale țării, luptând pentru cauza națională cu toată convingerea şi responsabilitatea mandatului ei de la Dumnezeu.

Concluzii

Astăzi, când sărbătorim 150 de ani de la Unirea Principatelor Române, nu trebuie să uităm că Unirea Principatelor Române s-a făcut şi cu rugăciunile, cu îndemnurile sfinte şi cu participarea totală şi plină de dragoste a Bisericii noastre străbune din Muntenia şi din Moldova. Istoria națională românească nu trebuie să ignore faptul că mitropoliții Nifon al Ungrovlahiei din Muntenia şi Sofronie Miclescu al Moldovei, au fost preşedinții Divanurilor Ad-Hoc din 1857, în care s-a cerut unirea celor două Principate, precum şi preşedinți ai camerelor elective, care la 5

[21] *Ibidem,* pp. 114-115.

ianuarie 1859 în Moldova, şi la 24 ianuarie 1859 în Muntenia, au ales ca domnitor pe colonelul Alexandru Ioan Cuza.

Este o cinste națională faptul că unitatea statală a României Moderne, stabilită la 24 ianuarie 1859 şi desăvârşită la 1 decembrie 1918, are ca bază de neclintit unitatea spirituală de neam, de limbă şi de credință, căreia creştinismul ortodox românesc i-a dat conştiință națională, vie şi activă, în cadrul Bisericii noastre străbune de aproape 2000 de ani. Iar înfăptuirea Unirii Principatelor Române în urmă cu 150 de ani, trebuie să ne servească ca paradigmă nouă celor de astăzi, fiind atenți să nu ne pândească la umbra istoriei vreun *Vogoride* sau mai mulți *vogorizi* .

La 24 ianuarie 1859, nu s-au unit numai Moldova cu Muntenia, ci spiritual, în taină, s-au unit toți românii de pretutindeni. De aceea românii de la 24 ianuarie 1859 au avut sufletele tari, nu s-au temut de nimic şi au învins, numai cu tăria credinței lor strămoşeşti, oarba neunire şi rezistența imperiilor hrăpărețe ale turcilor, ruşilor şi austro-ungarilor, făcându-se recunoscuți şi respectați de întreaga Europă, văzând întreaga lume:

Hora noastră cea frățească
Pe câmpia românească!

Bibliografie:

Dobrescu, Nicolae, *Studii de Istoria Bisericii Române contemporane, I. Istoria Bisericii din România (1850-1895)*, Bucureşti, 1905.

Mitropolitul Olteniei, Nestor, *Participarea mitropolitului Moldovei Sofronie Miclescu la înfăptuirea Unirii Principatelor Române-1859*, articol apărut în revista Biserica Ortodoxă Română, Nr.1-2, ianuarie-februarie, 1984.

Păcurariu, Preot Prof. Dr. Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române, vol. 3*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1994.

Idem, *Atitudinea slujitorilor Bisericii Ortodoxe Române față de actul Unirii Principatelor*, articol apărut în revista Biserica Ortodoxă Română, Nr.1-2, ianuarie-februarie, 1967.

Vornicescu, Nestor, *Participarea Mitropolitului Moldovei Sofronie Miclescu la înfăptuirea Unirii Principatelor Române*, articol apărut în revista Mitropolia Olteniei, Nr.1-2, ianuarie-februarie, 1984.

Teoria inteligențelor multiple

Prof. Laura Baidoc

S08 „Constantin Şerban" Aleşd

Teoria inteligențelor multiple elaborată de Howard Gardner în 1985 este considerată drept cea mai importantă descoperire în domeniul pedagogiei după Jean Piaget.Ideea care stă la baza acestei teorii se referă la existența unor inteligențe diferite şi autonome ce conduc la modalități diverse de cunoaştere, înțelegere şi învățare.Inteligența este, în accepțiunea lui Gardner, capacitatea de a rezolva probleme şi de a realiza produse în situații concrete de viață. Cunoaşterea şi aplicarea Teoriei inteligențelor multiple a generat crearea de către educatori a unor lecții, programe şi dezvoltarea curriculumului care ajută la înțelegerea diversității elevilor şi asigură un cadru care ia în considerare diferențele individuale în procesul de învățare.[1]

În viziunea lui Gardner o inteligență este "un mod de a rezolva probleme şi de a dezvolta produse considerate ca valori de cel puțin o cultură", este o promisiune de potențial bio-psihologic. Valorizarea inteligenței este determinată de domeniul sau câmpul în care ea se manifestă. Acest domeniu poate fi o disciplină sau un meşteşug care se manifestă în societate. Faptul că domeniul sau câmpul de manifestare determină inteligența care este valorizată subliniază importanța actului educativ în dezvoltarea uneia sau mai multora dintre inteligențele umane în funcție de oportunitățile şi posibilitățile de dezvoltare.[2]

Studiind modul în care oamenii rezolvă problemele, Gardner a descoperit opt tipuri de inteligență, care se pot defini pe baza mai multor criterii printre care: existența unui sistem propriu de simboluri(cuvinte, numere), manifestarea abilității respective să fi avut loc de la primele semne ale existenței oamenilor pe Pământ, să se cunoască în care parte a creierului este localizată inteligența respectivă.[3]

Cele opt tipuri de inteligență sunt:

Inteligența lingvistică - cei care posedă acest tip dominant de inteligență gândesc în general în cuvinte şi folosesc cu uşurință limba pentru a exprima şi înțelege realități complexe, au o deosebită sensibilitate pentru înțelesul, ordinea cuvintelor, sonoritatea şi ritmurile limbii. Au o

[1] *Instruirea diferențiată-aplicații ale teoriei inteligențelor multiple*, 2001, p. 5.
[2] *Ibidem*, p. 13.
[3] *Ibidem.*

sensibilitate deosebită la sunete, structuri, sensuri şi funcţii ale cuvintelor şi ale limbajului. Copiii cu inteligență predominant lingvistică învață cu uşurință limba maternă şi limbile străine,citesc cu plăcere, folosesc metafore.[4] Le plac cuvintele, le place să citească, să vorbească, să scrie, să asculte, să povestească, discuțiile, dezbaterile. Elevii cu inteligență linvistică sunt buni la compuneri, au o exprimare verbală deosebită, folosesc cuvintele pentru a exprima sensuri diferite. Învață spunând, auzind, văzând cuvinte, urmînd instrucțiuni scrise, făcând asociații de cuvinte. Îşi aleg mai târziu cariera pe baza capacităților lingvistice:oratori, scriitori, avocați, profesori, actori.

Inteligența logico-matematică - presupune analiza cauzelor şi efectelor, înțelegerea relațiilor dintre acțiuni, obiecte şi idei. Copiii având predominantă această inteligență au abilitatea de a calcula, cuantifica, evalua propoziții şi de a efectua operații logice complexe, precum şi abilitatea de a gândi deductiv şi inductiv şi au capacități critice şi creative de rezolvare a problemelor. Le plac numerele, structurile, formulele, tehnologia. Sunt buni la a înțelege conceptele matematice, sunt capabili să facă raționamente logice, au o gândire abstractă, rezolvă probleme. Învață metodic,organizându-şi munca, făcând conexiuni şi folosind gândirea critică. Copiii care posedă această inteligență au capacitatea de a manevra înlănțuiri de raționamente. Aceşti oameni îşi aleg meserii de contabil, matematician, chimist, fizician., om de ştiință.[5]

Inteligența muzical ritmică - persoanele cu această inteligență gândesc în sunet, ritmuri,melodii şi rime. Le plac sunetele, vocile, le place să cânte, să folosească muzica şi ritmul. Produc sunete, reacționează la sunete, evaluează muzica. Recunosc, creează, reproduc muzica folosind un instrument sau vocea. Sunt sensibili la tonalitatea, intensitatea, înălțimea şi timbrul sunetului, au capacitatea de a produce şi aprecia ritmul. Învață cu ajutorul muzicii şi asociind sunete. Aceşti oameni se implică într-o ascultare activă şi stabilesc o legătură puternică între muzică şi emoții, îşi aleg profesii precum :compozitor, solist.[6]

Inteligența spațială înseamnă a gândi în imagini şi a percepe cu acuratețe lumea vizuală. Au abilitatea de a gândi în trei dimensiuni, de a transforma percepțiile şi a recrea aspecte ale experienței vizuale cu ajutorul imaginației sunt caracteristice acestei inteligențe. Posesorii ei au capacitatea de a înțelege relațiile din spațiu şi de a lucra cu obiecte. Celor înzestrați cu această inteligență le place să deseneze, să construiască, să modeleze, să proiecteze, să mâzgălească, le plac culorile, imaginile. Au o bună imaginație, le place să creeze modele, să facă hărți, scheme, au o bună orientre în spațiu şi un deosebit spirit de observare a detaliilor vizuale. Aceşti copii învață din imagini, văzând şi observând, învață din reprezentări grafice,vizualizând. Această inteligență o posedă pictorii, arhitecții,sculptorii, fotografii.

---

[4] *Ibidem,* p. 14.
[5] *Ibidem,* p. 14
[6] *Ibidem,* p. 15.

Inteligența naturalistă este întâlnită la oamenii care înțeleg lumea naturală, iubesc plantele şi animalele. Au abilitatea de a recunoşte şi clasifica indivizi şi specii şi de a stabili relații ecologice. Interacționează eficient cu creaturi vii şi pot discerne cu uşurință fenomene legate de viață şi de forțele naturii. Astronomii, biologii, ecologii care o posedă nu operează cu simboluri sau scheme ca matematicienii, fizicienii sau chimiştii, ci mai degrabă organizează tiparele observate clasificându-le şi categorisindu-le. Le place natura, animalele, plantele, detaliile, să stea în aer liber. Copiii care dețin acest tip de inteligență învață comparând, observând, culegând date,observând relațiile, utilizând relațiile senzoriale.

Inteligența kinestezică aduce cu sine gândirea în mişcări şi folosirea corpului în moduri sugestive şi complexe, implică simțul trupului şi al coordonării mişcărilor întregului corp şi a mâinilor în manipularea obiectelor. Celor care sunt înzestrați cu această inteligență le place să se mişte, să atingă , să mînuiască obiectele, excursiile de studiu, jocurile de rol. Se pricep să exprime idei şi sentimente, se pricep la mişcare, coordonare, au conştiința însuşirilor fizice ale organismului. Ei învață prin activități practice, prin implicarea directă, participând, manevrând, mişcându-se. Această inteligență o au mai ales dansatorii, sculptorii, sportivii, actorii.

Inteligența interpersonală înseamnă a gândi despre alte persoane şi a le înțelege, a avea empatie, a recunoaşte diferențele dintre oameni şi a aprecia modul lor de gândire, fiind sensibili la motivele, intențiile şi stările lor. Le place interacțiunea, colaborarea, relațiile sociale, empatia față de alții.Se pricep la negociere, mediere,comunicare verbală şi non-verbală, sunt capabili să vadă multe perspective şi să-i înțeleagă pe alții. Învață în grup, prin interviuri, comunicând cu alții şi observându-i pe alții, relaționându-se cu alții. Aceasta implică o interacțiune eficientă cu una sau mai multe persoane din familie sau din societate. Persoanele cu inteligența interpersonală dominantă sunt educatori, medici, conducători, vânzători, psihologi.

Inteligența intrapersonală determină o gândire şi o înțelegere de sine, o conştiență a punctelor forte şi a celor slabe, a propriei persoane, monitorizarea şi controlul eficient al gândurilor şi emoțiilor, abilitatea de a te monitoriza în relațiile cu alții.Le place acestor oameni: autoreflecția, urmărirea propriilor interese, stabilirea de scopuri, etica, morala. Se caracterizează prin accesul la propria viață emoțională şi capacitatea de a o diferența de cele ale altora, cunoaşterea propriilor calități şi defecte. Sunt preocupați de introspecție, autoevaluare, înțelegere de sine, exprimarea sentimentelor şi a gândurilor. Învață prin sarcini individualizate, atunci când îşi pot alege activitățile, în atmosferă de corectitudine, prin muncă independentă. Acest tip de inteligență presupune cunoaşterea de sine şi luarea deciziilor pe baza acesteia. Aceşti oameni îşi aleg profesii precum: preot sau psiholog.

Inteligența existențială este o modalitate de cunoaştere a lumii care îi caracterizează pe filozofi, pe cei care pun întrebări despre sensul vieții, fericire, începutul universului. Se poate spune că şi spiritualitatea aparține acestui tip de inteligență.

Taxonomia lui Bloom poate să ofere un model al activității de învățare bazată pe teoria inteligențelor multiple.Teoria inteligențelor multiple oferă un număr impresionant de instrumente didactice care pot fi utilizate în cadrul lecțiilor asigurând centrarea instruirii pe elevi.

Exemplu de activitate diferențiată bazată pe inteligențele multiple:

Obiectul: Religie Ortodoxă

Subiectul: *Pilda bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr*

Clasa: a V-a

Sarcinile de lucru ar putea fi:

Activități pentru elevii cu inteligență predominant lingvistică:

- Definiți şi explicați înțelesul cuvântului „pildă”, folosind cuvintele voastre;
- Numiți titlul altei pilde în care este vorba de asemenea despre nepăsarea față de suferința semenilor(Pilda samarineanului milostiv);
- Povestiți folosind cuvintele voastre conținutul ambelor pilde;
- Descrieți în două paragrafe personajele pozitive şi negative din cele două pilde, menționând însuşirile lor specifice;
- Ilustrați într-o compunere trei trăsături generale ale celor două pilde cu exemple din text(1.existența simbolurilor-personajele, existența învățăturilor care pot fi extrase din conținutul pildelor, existența răsplatei cu bucurie veşnică a celor care fac fapte bune sau a pedepsei pentru cei care persistă în fapte rele);
- Povestiți alte texte sau întâmplări reale sau imaginare (poveşti, povestiri, fabule) cu tâlc care se aseamănă în învățături cu una din Pildele Mântuitorului;
- Selectați, din textul biblic al pildei,cel puțin cinci verbe care să exprime starea sufletului bogatului nemilostiv, precum şi pe cea a lui Lazăr, după trecerea în viața cealaltă(Bogatul: a murit, a fost înmormântat, ridicându-şi ochii, a văzut, strigând, fie-ți milă, trimite, să ude, să-mi răcorească, mă chinuiesc,/ Lazăr: a murit, a fost înmormântat, a fost dus de îngeri, se mângâie, nu poate trece de prăpastie);
- Motivați de ce Bogatul nemilostiv din pilda cu acelaşi nume şi Samarineanul milostiv, nu au prenume;
- Transcrieți cuvintele care indică locul în care a fost dus sufletul lui Lazăr după moartea sa şi explicați de ce a ajuns acolo;
- Explicați înțelesul cuvintelor:”Dacă nu ascultă de Moise şi de prooroci, nu vor crede

nici dacă va învia cineva din morți";

- Ilustrați într-o compunere conținutul şi învățăturile pildei Bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr;
- Versificați conținutul pildei Bogatului nemilostiv;
- Creați un mic scenariu cu tablouri și roluri, valorificând conținutul pildei;
- Formulați întrebări referitoare la conținutul pildei pe care să le adresați colegilor, apreciind răspunsul potrivit.

Activități pentru elevii cu inteligența predominant logico-matematică:

- Stabiliți cinci însuşiri ale lui Lazăr şi alte cinci ale Bogatului;
- Formulați cinci învățături moral religioase care se desprind din conținul pildei;
- Găsiți cel puțin un exemplu inspirat din viața de zi cu zi pentru fiecare din cele două pilde amintite;
- Împărțiți conținutul pildei în momente, tablouri;
- Formulați pentru fiecare tablou 5 cuvinte cheie, așezate într-o ordine logică;
- Completați rebusul;
- Respectând şirul logic al întâmplărilor din textul pildei, formulați 10 propoziții legate prin înțeles prin care să redați evenimentele prezentate în pildă;
- Numerotează de la 1 la 10 persoanele cele mai importante din viața ta şi pe care le poți ajuta într-un fel sau altul.

Activități pentru elevii cu inteligența predominant spațială

- Realizați o imagine care să ilustreze momentul preferat din Pilda Bogatului nemilostiv;
- Concepeți un interviu imaginar cu unul dintre personajele Pildei bogatului nemilostiv şi a sărmanului Lazăr;
- Continuați dialogul dintre personajele din pildă:Avraam şi Bogatul nemilostiv;
- Desenați imaginea locului în care ajunge sufletul lui Lazăr, „în sânul lui Avraam";
- Presupunând că puteți intra în dialogul dintre Lazăr şi bogatul nemilostiv, în vremea când erau în viață, ce cuvinte le-ați adresa?
- Bogatul, ajuns cu sufletul în locul de chin veşnic, ne transmite un mesaj codificat. Descifrați-l.
- Construiți un rebus care să aibă pe verticală cuvântul "Milostenie";
- Confecționați un semn de carte pe care să scrieți îndemnuri adresate celor din jur referitoare la ceea ce ați învățat din pildă. Folosiți markere alegînd culoarea preferată;
- Prezentați conținutul pildei în două machete care să ilustreze cele două momente

esențiale ale pildei: viața pe Pământ a celor doi și apoi viața de după moarte.

Activități pentru elevii cu inteligența predominant corporal/kinestezică

- Jucați jocul „Mima”, în cadrul căruia să exprimați prin mimică și gesturi stări ale sufletului celor două personaje centrale din pilda studiată;
- Jucați jocul,,Urât- Frumos”- în care prin gesturi să indicați unele fapte de milostenie - nemilostenie;
- Jucați jocul “Rece - cald”, în cadrul căruia să trebuiasă să descoperiți locul în care au fost ascunse unele obiecte de îmbrăcăminte – încălțăminte - medicamente... ce ar putea constitui un ajutor pentru Sărmanul Lazăr din pildă;
- Creați un colaj prin care să sugerați diferența, prăpastia dintre cele două lumi, locuri în care se găsesc sufletele celor doi, al lui Lazăr și al nemilostivului bogat. Utilizați materiale cât mai sugestive;
- Realizați o compunere cu titlul ,,Milostenia - cărare spre Împărăția Cerurilor“.

Activități pentru elevii cu inteligență predominant muzicală:

- Cântați(învățați) priceasna care se referă la conținutul acestei Pilde;
- Cântați această priceasnă, având soliști pentru personajele principale;
- Scrieți o compunere în care să ilustrați frumusețea raiului în care, îngerii și oamenii cântă și se bucură;
- Căutați, selectați și pregătiți pentru audiție cântece, doine românești sau cântece populare românești care să se asemene cu starea de bucurie, de regret, de durere a personajelor, la alegere;
- Creați o melodie care să servească drept fundal muzical în momentul lecturii expresive a textului pildei studiate;
- Dacă ați fi cântăreți la Operă, cum ar suna dialogul dintre: Bogatul nemilostiv și Lazăr precum și cel dintre Avraam și Bogat?! Improvizați un scurt fragment de operă.

Activități pentru elevii cu inteligență predominant naturalistă

- Citiți și povestiți alte fragmente biblice în care sunt prezentate personaje ce în timpul vieții au suferit de boli grave, necazuri și neputințe dar, pentru credința și răbdarea lor au fost răsplătiți (Iov, cei 10 leproși, slăbănogul din Capernaum);
- Relatați întâmplări din viețile unor oameni cunoscuți care au avut de înfruntat necazuri sau probleme de sănătate, evidențiind atitudinea lor în această situație;
- Enumerați motivele pentru care considerați că sărmanul Lazăr a ajuns în situația în care este prezentat în piesă;
- Scrie câteva exemple de fapte de milostenie pe care le poți face pentru cei din jurul

tău, în care să fie implicată natura(inviație la o plimbare în parc pentru un coleg, vecin care a avut nişte probleme; invitație la iarbă verde pentru un copil căruia i-a fost bolnavă mama...).

Activități pentru elevii cu inteligență predominant interpersonală

- Pune-te pentru o clipă în locul lui Lazăr, în vremea suferinței sale. Alcătuieşte o rugăciune, izvorâtă din suflet şi adresată lui Dumnezeu de acesta;
- Imaginează-ți că ai putea să fii un reporter care se poate întoarce în timp. Cum ar suna relatarea ta în direct, pentru un post de televiziune, despre „Lazăr", găsit mort lângă treptele casei bogatului?
- Realizează un interviu imaginar cu bogatul ajuns la locul de chin veşnic după plecarea lui din această viață;
- Enumeră un set de cinci lucruri(măsuri) pe care le-ai putea face pentru un om aflat într-o situație asemănătoare cu cea a lui Lazăr şi pe care îl întâlneşti în jurul casei tale sau în cartier;
- Fă o faptă de milostenie, adresând în scris câte o vorbă bună, un sfat, un îndemn potrivit fiecărui coleg din clasă, potrivit fiecăruia.

Activități pentru elevii cu inteligența predominant intrapersonală:

- Realizează o retrospectivă a ultimei săptămâni şi încearcă să descoperi câteva momente în care te-ai asemănat prin smerenie, răbdare şi credință cu Lazăr. Numeşte-le, descrie-le.
- Realizează o listă de fapte mai puțin bune pe care ai dori să le mărturiseşti în Taina Spovedaniei şi care, poate te-au făcut să te asemeni prin nepăsare şi lăcomie cu bogatul din pildă;
- Enumeră un set de 10 calități care te caracterizează şi alte 10 defecte pe care eşti conştient că le ai şi pe care doreşti să le înlături cu multă răbdare şi voință;
- Selectează proverbe care să ilustreze însuşirile pozitive sau negative ale celor două personaje centrale ale pildei;
- Memorează rugăciunea Sfântului Isaac Sirul: "Doamne şi Stăpânul vieții mele..."
- Citeşte din Viețile Sfinților (Sf. Vasile cel Mare, Sfânta Parascheva, Sf. Mucenită Filofteia).

Bibliografie:

Instruirea diferențiată-aplicații ale teoriei inteligențelor multiple, 2001
http://www.referat.ro/referate/download/Teoria_inteligentelor_multiple_b73a1.html

Rolul familiei în educația religioasă a copiilor

Pr. Prof. Ioan Cadar

Colegiul Național „Mihai Eminescu" Oradea

Educația reprezintă cea mai importantă componentă a societății, deoarece prin educație se modelează indivizii din care este alcătuită societatea şi prin educație se formează şi se conturează personalitatea umană. Educația este mai mult decât instrucție, „educația este arta de a face om, de a deveni om, de a rămâne om, este arta de a-l face pe altul om"[1], asa cum spunea şi Pestalozzi.

Nimic din ce face omul pe pământ nu se compară cu actul educației, pentru că, a transforma omul din fiară în persoană, a face din ființa umană om în concepția cea mai înaltă şi mai profundă a acestui cuvânt, înseamnă a face educație.

Şi, dacă educația este cea mai importantă componentă a unei societăți sănătoase, pentru că îi oferă cetățeni civilizați, atunci cel mai important factor al educației este, idubitabil, familia.

Familia este locul în care începe şi se dezvoltă educația, fapt pentru care, Sfinții Părinți şi mai apoi marii pedagogi, au pus mereu accentul pe rolul familiei în educarea copiilor.

Din punct de vedere creştin, cea mai importantă componentă a educației, este cea religioasă, pentru că prin intermediul ei se formează caracterul religios-moral al omului.

Adevărata educație religioasă începe în familie, pentru că familia este prima şcoală în care copilul învață, nu numai să vorbească, ci deprinde şi primele noțiuni de cultură şi morală. În familie, copilul, ia contact prima dată cu realitățile sociale, în care-şi va desfăşura el însuşi viața, după ce va ieşi de sub supravegherea strictă a părinților săi. Tot în familie va învăța direct despre Dumnezeu şi importanța elementului religios în viața sa. Credința pe care familia o transmite copiilor este o moştenire sfântă, care nu poate fi transferată din generație în generație în mod mecanic, însă efectul transmiterii ei şi a educației creştine în sânul familiei nu poate fi negat[2].

Familia este terenul în care se plantează sămânța moralității, ale deprinderilor bune, a dragostei pentru obiceiurile şi datinile străbune, este mijlocitoare între generațiile trecute şi cele de azi, este păstrătoarea bunurilor pe care le va încredința generațiilor viitoare, este leagănul şi tăria

[1] Pr Mihail Bulacu, *Pedagogie creştină ortodoxă*, București, 1935, p. 16.

[2] P.S Episcop Monsa, *Tineretul şi viața de familie*, trad. Crina şi Dan Sandu, în rev. „Teologie şi Viață", nr. 5-7, 1994, p 184.

fiecărui popor, fapt pentru care se spune: *„Un popor care tolerează să i se distrugă viața familială, consimte distrugerea tuturor puterilor sale lăuntrice!”*.[3]

Istoria a demonstrat că numai acele popoare au devenit puternice şi au crescut mereu, sub toate aspectele, care au avut familii sănătoase, atât din punct de vedere fizic, cât mai ales sufletesc. Unde familia decade, nici o altă putere lumească nu poate salva societatea de la degradare. Este un motiv în plus ca Statul şi mai ales Biserica - autoritatea morală supremă, să sprijine familia, pentru că o societate cu familii sănătoase este o societate morală, responsabilă, prosperă şi progresistă.

Părinții sunt cei care introduc copiii în universul religios. Ei le vorbesc pentru prima dată de Dumnezeu, despre Mântuitorul Iisus Hristos, despre Sfânta Fecioară Maria, despre sfinți şi despre martiri, trezindu-le intersul pentru cele sfinte. Ei sunt cei care-i învață pe copiii să se roage. În familie copiii îi văd pe părinții rugându-se şi, în virtutea imitării specifice treptelor psihologice ale devenirii personalității, treptat conştientizează sensul existenței umane orientate spre Dumnezeu. Casa este locul unde Dumnezeu se descoperă copiilor prin cuvânt, aceasta pentru că „ Credința este din auzire, iar auzirea este cuvântul lui Dumnezeu” (Rom. 10,17)[4].

Familia creştină este mediul de evanghelizare, în sensul mărturisirii lui Hristos „de către părinți copiilor, dar şi de către copii părinților”[5] , este spațiul de misiune creştină, pentru că familia mărturiseşte despre Hristos şi Biserica Sa, ea însăşi fiind o „biserică”, prin credință, prin rugăciune, prin iubirea membrilor ei.

În cadrul familiei, responsabilitatea cea mai mare pentru educarea copiilor îi revine mamei, pentru că, ea este cea mai apropiată de copil, şi stă permanet în preajma lui, îi simte cel mai bine frământările, şi prin dragostea ei fără margini poate insufla copilului cele mai nobile sentimente şi trăiri spirituale.

Sfântul Ioan Gură de Aur aseamănă activitatea mamei de educare a copilului cu slujirea învățătorească a Mântuitorului, cu modul în care îşi îndruma El ucenicii, „Uită-te la priceperea mamei – zice Sfântul Ioan – împinsă de gândul ei, dar mai bine spus, slujind şi acum prorociei lui Dumnezeu, îi dă copilului ei acele sfaturi, pe care le-a dat Hristos ucenicilor Săi...”[6].

Mama creştină are datoria morală de a-şi educa copiii în spiritul învățăturii lui Hristos, pentru că ea este conştientă că se mântuieşte prin naşterea de prunci, pe care îi creşte pentru Dumnezeu. (I Tim 2,15).

---

[3] Arhim. Serafim Man, *Adevăruri trăite. Învățături folositoare,* Ed. Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureşului şi Sătmarului, Baia Mare, 1993, p.224.

[4] Pr. Lect. Gheorghe Petraru, *Familia creştină-perspective misionare şi ecumeniste*, în rev. „Teologie şi Viață”, nr 5-7,1994, p.82.

[5] *Ibidem.*

[6] Sfântul Ioan Gură de Aur, apud Pr. Asist. Ioan Cristinel. Teşu, *Sensul familiei în concepția Sfântului Ioan Gură de Aur,* în rev. „Teologie şi Viață”, nr. 5-7, 1994, p. 57.

Iubirea mamei este o pâine minunată, pe care Dumnezeu o împarte tuturor şi o înmulţeşte mereu. Ea nu te întreabă niciodată dacă vrei ceva, ea îţi dă tot ce are fără să se gândească la sine. Copilul trăieşte din viaţa mamei, vede cu ochii mamei, vorbeşte cu limba mamei, simte cu inima mamei[7].

Dragostea fără margini a mamei, spiritul ei de sacrificiu, jertfelnicia ei cu timp şi fără timp pentru binele copiilor şi a familiei, constituie cel mai bun exemplu de viaţă pentru copii. De aceea, mamele creştine, au fost de-a lungul timpului modele de viaţă pentru copiii lor, dar şi pentru alţi copii. Este suficient să o amintim pe Antuza, mama Sfântului Ioan Gură de Aur, care şi-a educat unicul fiu în cel mai grăitor model creştin, insuflându-i dragostea pentru Dumnezeu şi pentru aproapele, care l-au caracterizat pe parcursul întregii vieţi, consacrându-l în rândul celor mai iubiţi sfinţi ai Bisericii.

Dacă familiei şi, în special mamei, îi revine rolul de a educa copilul în spiritul Evangheliei lui Hristos, se pune întrebarea ce presupune educaţia creştină pe care copilul trebuie să o dobândescă în familie şi ce trebuie să facă părinţii pentru educarea copiilor potrivit principiilor creştine?

Educaţia religioasă trebuie să pornească de la Hristos, de la pilda vieţii Sale şi de la neîntrecuta Sa metodă de a-i învăţa pe oameni, pentru că „Hristos este renaşterea eternă în pedagogie”[8].

O educaţie creştină fără Hristos nu este posibilă. La El se întorc marii pedagogi ai vremii noastre, şi Evanghelia Sa are realizări pedagogice neegalate, El este centrul de la care pleacă şi spre care se îndreaptă educaţia religioasă.

Idealul educaţiei creştine este înscrierea omului pe drumul către Hristos, iar procesul educaţiei se adresează atât sufletului, cât şi trupului. Sufletul însă, mai ales sufletul, este obiectul educaţiei. Sfântul Vasile cel Mare spune că virtutea şi viciul pornesc din acelaşi izvor: sufletul omului. Numai că, virtutea îl îndreaptă pe om spre cer, iar, păcatul şi plăcerile lui iluzorii şi pline de amăgiri, îl îndreaptă spre pământ[9].

Sfântul Ioan Gură de Aur spune că, a educa înseamnă a purta grijă de copii şi de tineri, în ceea ce priveşte curăţenia sufletească şi buna cuviinţă, a-l creşte pe copil moral, om drept, a-l creşte în evlavie, a vea grijă de sufletul lui, a-i modela inteligenţa, a forma din el un atlet pentru Hristos, pe scurt, a te îngriji de mântuirea sufletului lui [10].

---

[7] Irina Leonte, *Familia creştină: Părinţi şi copii*, în rev. „Teologie şi Viaţă”, nr. 5-7, 1994, p. 159.

[8] Pr Mihail Bulacu, *op. cit.*, p. 44.

[9] Vasile Coman, Episcopul Oradiei, *Scrieri de Teologie Liturgică şi Pastorală*, Ed. Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, 1983, p. 43.

[10] Constantin Cucoş, *Pedagogie*, Ed. Polirom, Iaşi, 1996, p. 37.

În ceea ce priveşte rolul părinţilor şi al familiei în educarea copiilor, Sfântul Ioan recomandă ca, aceştia să îi supravegheze neîncetat, să postească şi să se roage pentru copiii lor, să acorde o importanță deosebită educării simțurilor, care sunt ca nişte porți pentru suflet, şi dintre toate să acorde o atenție deosebită vorbirii şi auzului.

Părinții au datoria de a sădi în sufletul copiilor frica de Dumnezeu, să le insufle stăpânirea de sine, bunul simț, un limbaj adecvat lipsit de cuvinte ruşinoase, necuviinciose, nepotrivite, vulgare sau pline de mânie, pentru că toate acestea duc la dobândirea înțelepciunii, care este foarte importantă pentru educația copiilor, după cum ne spune şi Sfântul Ioan: „cel ce nu-şi învață pe fiii săi, să fie înțelepți, acela, mai amar decât tâlharii, se va osândi, că tâlharul omoară trupul, iar acela sufletul...”[11].

Pentru ca educația religioasă să aibă roade, este necesar ca aceasta să înceapă de timpuriu, încă de mici, copiii trebuie deprinşi cu rugăciunea, cu viețile marilor bărbați ai Bisericii pentru a avea modele în viață, cu participarea la sfintele slujbe ale Bisericii, cu citirea Sfintei Scripturi.

Începută în familie, continuată de şcoală şi apoi de Biserică , educația religioasă va avea un efect extraordinar asupra formării personalității religios-morală a tinerilor şi din toate acestea cele mai multe foloase le va trage societatea, care va avea în componeța sa cetățeni oneşti, morali, buni şi credincioşi.

Pentru marele pedagog Comenius, scopul educației morale este dobândirea virtuților cardinale: înțelepciunea, cumpătarea, curajul, şi dreptatea, aşa cum sunt ele înțelese în viziunea religiei creştine. Copiii, în opinia lui Comenius, trebuie educați în evlavie, astfel încât să se integreze optim şi rapid în viața prezentă şi să se pregătească în vederea accederii la lumea viitoare. Copiii vor fi deprinşi cu ideea că tot ce văd, aud, pipăie, fac şi îndură se referă direct sau indirect la Dumnezeu, si responsabili de toate acestea sunt în primul rând părinții şi apoi şcoala.[12].

În cadrul familiei părinții îşi pot educa copiii prin propria lor viață, care poate deveni model pentru copiii lor. Într-o familie unde părinții sunt oneşti, credincioşi, evalvioşi, milostivi, cetățeni buni care îşi îndeplinesc datoriile civice cu toate responsabilitatea, într-o astfel de familie şi copiii vor fi asemenea.

În familie, părinții trebuie să fie blânzi şi iubitori, dar în acelaşi timp, drepți şi corecți față de copiii lor, să-i convingă în privința problemelor spirituale, nu să-i constrângă. De asemenea, părinții au datoria să fie cumpătați şi echilibrați şi nicidecum habotnici sau bigoți, pentru că, prin acestă atitudine, pot să-i îndepărteze pe copii de Dumnezeu.

---

[11] *Proloagele*, vol II, Ed. Bunavestire, Bacău, 1995, p.808.

[12] Ion. Gh. Stanciu, *Istoria Pedagogiei, manual pentru clasa a XII-a şcoli normale*, Ed. Didactică şi Pedagogică R.A, Bucureşti, 1993, p.37.

Viața de familie trebuie să fie o şcoală a deprinderii virtuților, o viață de post milostenie, rugăciune. Soții sunt împreună lucrători ai întrupării în familia lor ale idealurilor creştine. Fiecare este pentru celălalt un educator şi trebuie să caute, să fie model prin cuvânt şi faptă. Unul trebuie să învețe de la celălalt viața sfântă şi fără prihană. Soții trebuie să învețe frica de Dumnezeu şi atunci toate vor curge ca din izvor, iar casa lor va fi plină de mii de bunătăți.[13]

În ciuda faptului că, atât Sfinții Părinți cât şi mari pedagogi, acordă educației religioase o importanță deosebită, accentuând rolul deosebit al familiei în educația religioasă a copiilor, societatea secularizată de astăzi se îndepărtează tot mai mult de sacru, şi din păcate spre dezavantajul ei.

De indiferența religioasă pe care o trăim este vinovată în primul rând familia, care de cele mai multe ori, transferă cele mai multe din responsabilitățile sale şcolii, ignorând faptul că cele mai multe dintre deprinderile morale se învață acasă.

În societatea contemporană familia trece printr-o adevărată criză, fapt ce afectează în primul rând copiii. Părinții sunt preocupați de grijile cotidiene şi ignoră adesea educația copiilor la modul general, şi cea religioasă in mod special.

Dacă astăzi avem tot mai mulți copii abandonați sau tot mai mulți copii instituționalizați, este pentru că, familia s-a îndepărtat de scopul încredințat de Dumnezeu. Rezolvarea problemelor acestor copii nu constă în a construi clădiri pentru a-i instituționaliza, ci constă în a ajuta familia să treacă peste criza secularizării, adică în a aduce familia în starea ei harică, pe care a chemat-o Hristos în Cana Galileii şi aceasta o poate face numai Biserica.

Primul pas în ajutorarea familiei l-a făcut Biserica, prin inițiativa Sfântului Sinod de a declara anul 2011 anul Sfintei Cununii şi a Sfântului Botez, adică anul familiei, pentru a conştientiza omul că familia este cea mai importantă componentă a unei societăți sănatoase. De aceea, familia trebuie să-L aibă în sânul său pe Hristos, care să o ocrotească, să o conducă şi să o întărească.

[13] Sfântul Ioan Gură de Aur, apud Pr. Asist. Ioan Cristinel. Teşu, *op. cit.,* în rev. „Teologie şi Viață", nr. 5-7, 1994, p. 52.

Îndemn

Prof. Florin Cornel Matiu
Colegiul Național “Arany Janos” Salonta

Dacă-ți iese pe cărare
O furnică, n-o călca!
Căci şi tu poți fi asemeni
În cărarea altora!

Nu strivi firul de iarbă
Nici plăpânzii ghiocei,
Ce-ți străjuiesc drumul vieții,
Căci şi tu poți fi ca ei!

Să nu provoci, ți se cere,
Nici lipsuri şi nici durere!
Ci dimpotrivă, creştine,
Fă bine la orişicine!

Dă-mi, Doamne ...

Prof. Florica-Marioara Balogh
Liceul Teoretic „Nicolae Jiga” Tinca

Dă-mi, Doamne, un cuvânt,o mângâiere,
să fac din el un poem frumos, o alinare.
Dă-mi, Doamne, o lacrimă,
s-o vărs pe altarul Tău sfânt,

pentru păcatele noastre mari.
Dă-mi, Doamne, tărie,
să-i ajut pe cei ce au nevoie de Tine,
să îi alint.
Dă-mi, Doamne, o stea,
să o ating uşor şi să-mi poarte paşii
spre Tine.
Dă-mi, Doamne, căinţă,
să-mi pot ispăşi păcatele de-o viaţă,
căci s-au adunat şi mă apasă greu
şi chiar mă dor.
Dă-mi, Doamne, o inimă curată,
în care să aştern doar adevărul şi bunătatea
şi să le dărui oamenilor
pacea şi bucuria Ta.
Dă-mi, Doamne, un zâmbet,
prin care să înveselesc o lume întreagă,
un întreg pământ.
Dă-mi, Doamne, pace-n suflet,
să o împrăştii în sufletele bântuite de ură,
în copiii care plâng,
Căci Tu eşti: cuvânt, mângâiere,
lacrimă de alinare,
stea călăuzitoare,
căinţă spre îndreptare,
inimă curată şi pură,
zâmbet de alinare,
pace şi binecuvântare.

Să ai credință...

Prof. Florin Cornel Matiu
Colegiul Național "Arany Janos" Salonta

Cu credință m-am rugat,
Și de toate am așteptat,
Să văd răul dispărând,
Și binele învingând.

Razele soarelui de trei suliți,
Asemenea unor enormi zimți,
S-au coborât pe solul deșirat,
O, Maică Fecioară, mereu Te-am venerat.

Cu zădărnicia de uitarea păcatelor,
Auzind minunatul sunet al clopotelor,
Și rugându-mă lui Iisus Hristos
Simt că întinaciunea din suflet s-a scos.

Ascult mereu poveţele părinților,
Dar şi pe cele ale profesorilor,
Știu că voi ajunge om bun și cinstit
Ce sufletul şi l-a smerit.

Merg des la Spovedanie,
Chiar şi la Împărtășanie
Să-mi curăț sufletul de păcate,
Chiar şi de cele mai neînsemnate.

Doamne, mare e puterea Ta!

Prof. Florin Cornel Matiu

Colegiul Național “Arany Janos” Salonta

Mare e puterea lui Dumnezeu
Cu toții Lui să ne închinăm mereu,
Şi să-I slăvim numele Lui sfânt
Cât vom trăi pe acest pământ.

Tot timpul El ne va păzi
Şi ne va ajuta în fiecare zi,
Să ne trezim şi să muncim
Şi toată viața buni să fim.

Pentru păcatele săvârşite
Te rugăm din suflet Părinte:
Iartă-ne că am greşit
Şi că pe cruce Te-am răstignit.

Doamne iarta-mă mereu,
Chiar de mare e păcatul meu.
Şi cu smerenie te rog fierbinte,
Doamne, ajuta-mă să fiu cuminte!

Doamne, eu îți cer acum,
Şi până la sfârşit de drum
Fă-ne ca să fim mai buni,
Trăind mereu numai minuni.

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „Dascălul creştin”

Materialele şi studiile trimise spre publicare trebuie să fie în conformitate cu normele ştiinţifice în vigoare.

Nu se vor publica materiale fără note bibliografice, bibliografie sau cu citări eronate.

Materialele pentru publicare vor fi înmânate membrilor colectivului de redacţie pe suport electronic (dischetă, stick, CD) sau vor fi trimise prin e-mail la adresa: dascalul.crestin@yahoo.com.

Pentru culegerea materialului se va utiliza editorul de texte Microsoft Word.

Nu se acceptă lucrările culese fără diacritice.

Setarea paginii: format A4, având următoarele margini: sus – 2 cm; jos – 2 cm; stânga – 2 cm; dreapta – 2 cm.

Textul de bază va fi cules cu fontul Times New Roman, corp 12, justify, la un rând şi jumătate (1.5 lines), iar notele bibliografice cu fontul Times New Roman, corp 10, la un rând (single); titlul cu fontul Times New Roman, corp 14, centrat (center), îngroşat (bold), iar numele şi prenumele autorului vor fi trecute la un rând sub titlu cu font Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right), înclinat (italic). Sub numele autorului se va trece instituţia de învăţământ la care autorul activează cu fontul Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right).

Paragrafele se vor distinge prin indentarea primului rînd, nu prin distanţare de paragraful anterior.

Indentarea primului rând al paragrafului se va face cu tab, nu cu spaţii.

Semnele de punctuaţie (. , ; : ! ? …) nu vor fi precedate de spaţiu, dar vor fi urmate de spaţiu.

Dupã ghilimelele şi parantezele de deschidere nu se introduce spaţiu; ghilimelele vor fi „…“.

Pentru inserarea fracţiilor, formulelor matematice, ecuaţiilor, folosiţi editorul de ecuaţii al Microsoft Word.

Notele bibliografice vor fi inserate cu comanda *Insert Footnote* şi vor apărea la subsolul paginii. La finalul studiului nu se va mai indica bibliografia folosită, deoarece lucrările folosite apar în cadrul notelor de la subsol.

Notele bibliografice vor avea următorul format:

- Pentru cărți:
  - Prenumele şi numele autorului,
  - Titlul lucrării (scris cu caractere italice)
  - Volumul (dacă este cazul)
  - Ediția lucrării (dacă e cazul)
  - Traducătorul cărții
  - Editura la care apare cartea
  - Localitatea şi anul apariției cărții
  - Pagina citată

Exemplu:

Henri-Irénée Marrou, *Biserica în antichitatea târzie (303-604),* ed. a II-a, trad. Roxana Mareş, Ed. Teora, Bucureşti, 1999, pp. 26-30.

- Pentru articole şi studii:
  - Prenumele şi numele autorului
  - Titlul articolului sau studiului (scris cu caractere italice)
  - Numele revistei în care apare articolul sau studiul
  - Numărul revistei şi anul apariției
  - Editura, localitatea şi anul apariției publicației
  - Pagina citată

Exemplu:

Bogdan Popescu, *Simfonia bizantină. Eusebiu de Cezareea şi Sfântul Ioan Hrisostom*, în Orizonturi teologice, anul III, nr. 4/octombrie-decembrie 2002, Ed. Universității din Oradea, Oradea, 2002, p. 179.

Precizarea paginii: „p.“ când este vorba despre o singură paginã, „pp.“ când este vorba despre mai multe. Indicațiile în latinã (*idem, op. cit., ibidem, sqq.* etc.) vor fi trecute cu caractere italice.

În redactarea materialelor va fi folosit sistemul ortografic cu „â“ şi „sunt“, precum şi normele ortografice impuse de *Dicționarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005.

Lista de abrevieri uzuale:

cf. = confer (compară)

e.g. = exempli gratia (de exemplu)

ed. (ediția, editor; plural: eds)

et al. = et alii (şi alți autori)

sq./sqq. = sequens (şi pagina/paginile următoare)

ibid. = *ibidem* (în acelaşi loc; se foloseşte într-o trimitere care urmează imediat după o altă trimitere la aceeaşi operã; este urmată de numărul paginii la care se trimite)

id. = *idem* (acelaşi; se foloseşte într-o trimitere care urmează după o alta în care s-a folosit *ibid*., atunci cînd se trimite la aceeaşi operă, aceeaşi pagină; nu mai este urmată de numărul paginii)

i.e. = *id est* (adică)

infra (mai jos)

ms. = *manuscriptum* (manuscris; plural: *mss.*)

op. cit. = *opere citato* (opera citată)

loc. cit. = *loco citato* (similar cu *op. cit.*, dar folosit numai atunci cînd trimiterea este la aceeaşi pagină ca în trimiterea anterioară)

passim (pe alocuri)

supra (mai sus)

vol. (volumul, volumele)

Semnatarii studiilor îşi asumă responsabilitatea pentru conținutul acestora!